

II

(Muut kuin lainsäätämismääräyksessä hyväksyttävät säädökset)

PÄÄTÖKSET

KOMISSION PÄÄTÖS (EU) 2016/151,**annettu 1 päivänä lokakuuta 2014,****valtiontuesta SA.31550 (2012/C) (ex 2012/NN) jonka Saksa on myöntänyt Nürburgringille***(tiedoksiannettu numerolla C(2014) 3634)***(Ainoastaan saksankielinen teksti on todistusvoimainen)****(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)**

EUROOPAN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 108 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan,

ottaa huomioon Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 62 artiklan 1 kohdan a alakohdan,

on mainittujen artiklojen ⁽¹⁾ mukaisesti kehottanut asianomaisia esittämään huomautuksensa ja ottanut huomioon nämä huomautukset,

sekä katsoo seuraavaa:

1. MENETTELY**1.1 MUODOLLINEN TUTKINTAMENETTELY**

- (1) Saksa on toteuttanut vuosina 2002–2012 monia tukitoimia, jotka koskivat saksalaista Nürburgringin kilpa-ajorataa. Tukitoimet liittyivät esimerkiksi vapaa-ajankeskuksen, hotellien ja ravintoloiden rakentamiseen sekä formula 1 -kilpa-ajojen järjestämiseen. Nürburgringin kompleksin omistajia olivat valtio-omisteiset yhtiöt Nürburgring GmbH, jäljempänä 'NG', Motorsport Resort Nürburgring GmbH, jäljempänä 'MSR' ja Congress- und Motorsport Hotel Nürburgring GmbH, jäljempänä 'CMHN'.
- (2) Heinäkuussa 2010 Eifelpark GmbH, jäljempänä 'Eifelpark', Saksassa Eifelin alueella sijaitsevan vapaa-ajankeskuksen omistaja, ilmoitti komissiolle väitetystä valtiontuesta, joka liittyi ns. Nürburgring 2009 -hankkeeseen ja Nürburgringin kilpa-ajoradan vapaa-ajan palveluiden rakentamiseen rahoittamiseen. Huhtikuussa 2011 komissio vastaanotti toisen valtiontukea koskevan kantelun saksalaiselta moottoriurheiluyhdistykseltä "Ja zum Nürburgring e.V.". Kantelu koski sitä, että – väitteen mukaan tappiollinen – Nürburgring 2009 -hanke vaaransi myös kilpa-ajoradan toiminnan.
- (3) Komissio ilmoitti 21 päivänä maaliskuuta 2012 päivätyllä kirjeellä, jäljempänä '21 päivänä maaliskuuta 2012 annettu päätös', päättäneensä aloittaa Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen, jäljempänä 'SEUT-sopimus', 108 artiklan 2 kohdan mukaisen menettelyn, joka koskee tämän päätöksen, jäljempänä 'muodollinen

⁽¹⁾ Asia SA.31550 (2012/C) (EUVL C 216, 21.7.2012, s. 14) ja asia SA.34890 (2012/C) (EUVL C 333, 30.10.2012, s. 1.).

tutkintamenettely', 2 jaksossa kuvattuja tukitoimia 1–17 ⁽²⁾. Komission päätös menettelyn aloittamisesta julkaistiin *Euroopan unionin virallisessa lehdessä* ⁽³⁾. Komissio kehotti asianosaisia esittämään huomautuksensa toimenpiteistä.

- (4) Saksa myönsi 15 päivänä toukokuuta 2012 uusia tukitoimenpiteitä (toimenpiteet 18 ja 19), jotka on kuvattu jäljempänä 2 kohdassa, ja ilmoitti niistä 25 päivänä toukokuuta 2012. Komissio ilmoitti Saksalle 7 päivänä elokuuta 2012, jäljempänä '7 päivänä elokuuta 2012 annettu päätös', päättäneensä laajentaa muodollista tutkintamenettelyä myös uusiin tukitoimenpiteisiin ⁽⁴⁾. Komission päätös menettelyn laajentamisesta julkaistiin *Euroopan unionin virallisessa lehdessä* ⁽⁵⁾. Komissio kehotti asianosaisia esittämään huomautuksensa uusista toimenpiteistä.
- (5) Komissio vastaanotti Saksalta huomautuksia 23 päivänä huhtikuuta 2012, 15 päivänä kesäkuuta 2012, 18 päivänä heinäkuuta 2012, 20 päivänä heinäkuuta 2012, 17 päivänä elokuuta 2012, 7 päivänä syyskuuta 2012 ja 18 päivänä tammikuuta 2013. Yhdeksän asianosaista toimitti komissiolle 21 päivänä maaliskuuta 2012 annetun päätöksen johdosta huomautuksia 9 päivänä elokuuta 2012 ja 18 päivänä lokakuuta 2012. Komissio toimitti asianosaisten huomautukset Saksalle 18 päivänä lokakuuta 2012 ja 23 päivänä lokakuuta 2012. Saksa vastasi niihin 15 päivänä marraskuuta 2012. Komissio vastaanotti 7 päivänä elokuuta 2012 annettuun päätökseen perustuvia huomautuksia kolmelta asianosaiselta 5 päivänä marraskuuta 2012 ja 30 päivänä marraskuuta 2012 välisenä aikana. Komissio toimitti asianosaisten huomautukset Saksalle 3 päivänä joulukuuta 2012. Saksa vastasi niihin 2 päivänä tammikuuta 2013.
- (6) Komissio pyysi Saksalta lisätietoja 29 päivänä tammikuuta 2013, 4 päivänä kesäkuuta 2014 ja 5 päivänä kesäkuuta 2014, ja Saksa toimitti lisätietoja 15 päivänä huhtikuuta 2013, 4 päivänä kesäkuuta 2014 ja 6 päivänä kesäkuuta 2014.

1.2 MAKSUKYVYTTÖMYYSMENETTELYT JA OMAISUUDEN MYYNTI

- (7) Bad Neuenahr-Ahrweilerin käräjäoikeus määräsi 24 päivänä heinäkuuta 2012 Nürburgringin omistavien yhtiöiden eli NG:n, MSR:n ja CMHN:n omaisuuden otettavaksi väliaikaisesti hallintaan ("*vorläufige Eigenverwaltung des Vermögens*"). Maksukyvyttömyysmenettelyt aloitettiin omaisuuden hallintaanotolla ("*Eigenverwaltung des Vermögens*") käräjäoikeudessa 1 päivänä marraskuuta 2012. NG:n, MSR:n ja CMHN:n liiketoimintaa on siitä lähtien johtanut maksukyvyttömyyslain mukainen toimitusjohtaja ("*Eigenverwalter*" tai "*Sanierungsgeschäftsführer*") ja maksukyvyttömyysmenettelyyn liittyvä selvittäjä ("*Sachwalter*") (jäljempänä molemmista käytetään nimitystä 'maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjät'). Osakkeenomistajien ohjeet eivät sido heistä kumpaakaan. NG, MSR ja CMHN palkkasivat KPMG AG:n, jäljempänä 'KPMG' toimimaan puolestaan yksinoikeudella taloudellisena neuvonantajana maksukyvyttömyysmenettelyn mukaisessa omaisuuden myynnissä ja huolehtimaan kaikesta yhteydenpidosta asianosaisiin tarjoajiin.
- (8) Komissio on neuvotellut lokakuusta 2012 alkaen Saksan ja maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjien kanssa valtiontukeen liittyvistä ongelmista, joita NG:n, MSR:n ja CMHN:n omaisuuden myynti saattaa aiheuttaa.
- (9) Koko kompleksin toiminnasta on 1 päivästä marraskuuta 2012 alkaen vastannut Nürburgring Betriebsgesellschaft mbH, jäljempänä 'NBG'. Se on NG:n kokonaan omistama tytäryhtiö, jonka maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjät perustivat. NBG korvasi toiminnan aiemman harjoittajan, Nürburgring Automotive GmbH:n, jäljempänä 'NAG' ⁽⁶⁾.
- (10) NG:n, MSR:n ja CMHN:n maksukyvyttömyyden vuoksi maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjät ovat alkanee myydä niiden omaisuutta toukokuusta 2013 alkaen. Omaisuuden myyntiä koskeva tarjousmenettely alkoi 15 päivänä toukokuuta 2013. Komission yksiköt lähettivät Saksalle ja maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjälle kahdella 23 päivänä toukokuuta 2013 päivätyllä kirjeellä lausunnon omaisuuden myymisen eri vaihtoehtoista, jotka olisivat valtiontukea koskevien sääntöjen mukaisia ⁽⁷⁾.

⁽²⁾ Komissio lähetti Saksalle 20 päivänä kesäkuuta 2012 annetulla päätöksellä oikaisun 21 päivänä maaliskuuta 2012 annettuun päätökseen.

⁽³⁾ EUVL C 216, 21.7.2012, s. 14.

⁽⁴⁾ Asia SA.34890 (2012/C), jonka käsittely aloitettiin 7 päivänä elokuuta 2012 annetulla päätöksellä muodollisen tutkintamenettelyn laajentamisesta, yhdistettiin 22 päivänä elokuuta 2012 hallinnollisesti asiaan SA.31550 (2012/C).

⁽⁵⁾ EUVL C 333, 30.10.2012, s. 1.

⁽⁶⁾ NG:n, NAG:n ja NBG:n välillä 27 päivänä marraskuuta 2012 tehdyn velkajärjestelysopimuksen ("*Vergleichsvertrag*") perusteella.

⁽⁷⁾ Komission yksiköiden neuvot liittyivät erityisesti siihen, että 1) jos kilpa-ajorata ei sisälly tarjousmenettelyyn, valtiontuen olemassaoloa ostajan kannalta ja "vanhan" tuen siirtämistä ei voida sulkea pois; 2) yleisön sisäänkäynnin sallimista kilpa-ajoradalle – lukuun ottamatta Nürburgringin kilpa-ajoradan käyttöä tiettyihin kaupallisiin tarkoituksiin, kuten autoteollisuuden testiajoihin – voitaisiin tietyissä olosuhteissa pitää neutraalina seikkana vireillä olevan valtiontukimenettelyn kannalta; 3) vuoden 2016 loppuun kestävä työntekijöiden työllistämistakuun osalta on otettava huomioon komission SERNAM-yhtymää koskeva päätös (4 päivänä huhtikuuta 2012 annettu komission päätös asiassa SA.34547 – Ranska – *Reprise des actifs du groupe SERNAM dans le cadre de son redressement judiciaire*); 4) myynnin ei tulisi johtaa suoraan siihen, että sellaista valtiontukea, joka mahdollisesti peritään takaisin omaisuuden omistajilta, siirtyisi omaisuuden ostajalle (ostajille).

- (11) Saksa toimitti tietoa NG:n, MSR:n ja CMHN:n omaisuuden myynnistä 10 päivänä huhtikuuta 2013, 15 päivänä huhtikuuta 2013, 30 päivänä huhtikuuta 2013, 9 päivänä lokakuuta 2013, 27 päivänä helmikuuta 2014 ja – komission 13 päivänä maaliskuuta 2014, 23 päivänä toukokuuta 2014, 4 päivänä heinäkuuta 2014 ja 7 päivänä heinäkuuta 2014 tekemien lisätietopyyntöjen perusteella – 23 päivänä huhtikuuta 2014, 26 päivänä toukokuuta 2014 ja 10 päivänä heinäkuuta 2014. Komission, Saksan ja maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjien väliset neuvottelut pidettiin Brysselissä 18 päivänä lokakuuta 2012, 7 päivänä maaliskuuta 2013, 11 päivänä lokakuuta 2013 ja 26 päivänä helmikuuta 2014. Komissio sai lisätietoja myös muilta asianosaisilta.
- (12) Joulukuun 23 päivänä 2013 ”Ja zum Nürburgring e.V.”, jäljempänä ’kantelija 1’⁽⁸⁾, ja 2 päivänä tammikuuta 2014 Saksan autoliitto ADAC e.V., jäljempänä ’kantelija 2’ – joka osallistuu myös myyntiprosessiin – toimittivat kirjeet, joiden mukaan meneillään oleva Nürburgringin omaisuuden myynti, josta maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjät vastasivat, oli valtiontukea koskevien sääntöjen vastainen. Helmikuun 4 päivänä 2014 kantelija 1 pyysi komissiota keskeyttämään myyntiprosessin ja toimitti uusia tietoja. Komission 13 päivänä tammikuuta 2014 päivätyyn kirjeen johdosta Saksa lähetti huomautuksensa kahden kantelijan esittämistä väitteistä 10 päivänä helmikuuta 2014 päivätyssä kirjeessä. Kantelija 1 toimitti 8 päivänä heinäkuuta 2014 lisää huomautuksia, joihin Saksa lähetti vastauksensa 14 päivänä heinäkuuta 2014.
- (13) Huhtikuun 10 päivänä 2014 [tarjoaja 3], Inc., jäljempänä ’kantelija 3’ tai [tarjoaja 3], joka osallistui myyntiprosessiin, toimitti komissiolle kantelun meneillään olevasta prosessista. Huhtikuun 17 päivänä 2014 Meyrick Cox, jäljempänä ’kantelija 4’, myyntiprosessiin osallistuvan yhtymän [tarjoaja 2], jonka [tarjoaja 2] jäsenet ovat European Capital Partners LLP, Meyrick Cox, Marcus Graf von Oeynhausen-Sierstorf ja Wadell & Reed, Inc. ([tarjoaja 2]), jäsen, toimitti komissioon kantelun meneillään olevasta prosessista. Nämä kantelut toimitettiin Saksalle 16 päivänä huhtikuuta 2014 ja 17 päivänä huhtikuuta 2014. Kantelijan 4 toimittamaan kanteluun Saksa lähetti huomautuksensa 25 päivänä huhtikuuta 2014. Kantelijan 3 toimittamaan kanteluun Saksa lähetti huomautuksensa 5 päivänä toukokuuta 2014. Kantelija 3 lähetti lisäargumentteja 19 päivänä toukokuuta 2014. Saksa lähetti näitä lisäargumentteja koskevat huomautuksensa 22 päivänä toukokuuta 2014. Kantelija 3 toimitti lisätietoja 23 päivänä toukokuuta 2014. Saksa vastasi niihin 10 päivänä heinäkuuta 2014. Kantelija 3 lähetti 16 päivänä kesäkuuta 2014 ja 7 päivänä heinäkuuta 2014 lisähuomautuksia, joihin Saksa toimitti omat huomautuksensa 11 päivänä heinäkuuta 2014. Saksan viranomaiset toimittivat lisätietoja 29 päivänä heinäkuuta 2014, 20 päivänä elokuuta 2014, 8 päivänä syyskuuta 2014 ja 12 päivänä syyskuuta 2014, ja nämä tiedot koskivat myös huomautuksia, joita kantelijat 3 ja 4 lähettivät 3 päivänä syyskuuta 2014, 21 päivänä elokuuta 2014 ja 12 päivänä syyskuuta 2014. Komission yksiköt ja Saksan viranomaiset, maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjät ja KPMG pitivät kaksi kokousta, jotka järjestettiin 22 päivänä heinäkuuta 2014 ja 5 päivänä syyskuuta 2014 Brysselissä.
- (14) Jos muodollinen tutkintamenettely päättyisi mahdollisesti siihen, että komissio antaisi kielteisen päätöksen, jonka perusteella sisämarkkinoille soveltumaton tuki perittäisiin takaisin, Saksa on pyytänyt komissiota vahvistamaan, että NG:tä, MSR:ää ja CMHN:ää koskeva takaisinperintävelvoite ei koskisi myytyjen omaisuusosien ostajaa tai sen liiketoimintaa harjoittavaa tytäryhtiötä ja ettei takaisinperintävelvoite estäisi NBG:tä harjoittamasta Nürburgringin toimintaa kaudella 2014 sen mukaan, milloin viimeksi mainitun yhtiön likvidaatoin on ennakoitu tapahtuvan.

2. TUKITOIMENPITEIDEN KUVAUS

2.1 TUEN MYÖNTÄJÄT

- (15) Rahoitusta ovat myöntäneet seuraavat viisi tahoa: 1) Rheinland-Pfalzin osavaltio⁽⁹⁾, jäljempänä ’osavaltio’, 2) investointi- ja rakenneuudistuspankki Investitions- und Strukturbank Rheinland-Pfalz GmbH, jäljempänä ’ISB’, joka on kokonaan osavaltion omistuksessa, 3) Rheinland-Pfalzin kiinteistö- ja projektihallintoyhtymä Rheinland-Pfälzische Gesellschaft für Immobilien und Projektmanagement GmbH, jäljempänä ’RIM’, joka on kokonaan ISB:n omistuksessa, 4) Ahrweilerin piirikunta (”Landkreis”), ja 5) NG⁽¹⁰⁾.

2.2 VÄITETTY TUENSAAJAT

- (16) NG omisti Nürburgringin kompleksin⁽¹¹⁾ ja hallinnoi sitä 30 päivään huhtikuuta 2010 saakka.

⁽⁸⁾ Kun NG:n ja NAG:n välinen liiketoimintaa koskeva vuokrasopimus päättyi helmikuussa 2012, kantelija 1, toinen alkuperäisistä kantelijoista, luopui kilpa-ajoradan valtiontukea koskevasta kielteisestä kannastaan toteamalla, että vuonna 2012 pelastamistukeksi ilmoitetut toimenpiteet olisi hyväksyttävä, ettei itse kilpa-ajorata ollut saanut tukea ja että se pitäisi ottaa sen vuoksi pois tutkinnasta, ja että Nürburgringin toiminta on yleistä taloudellista etua koskevaa palvelua.

⁽⁹⁾ ”Rheinland-Pfalzin osavaltio”.

⁽¹⁰⁾ NG:n liiketoimintatavoitteisiin sisältyy autoteollisuuden ja moottoriurheilun tukeminen sekä matkailun edistäminen Eifelin alueella. Osavaltio omistaa NG:stä 90 prosenttia ja Ahrweilerin piirikunta 10 prosenttia. NG:n osakkeenomistajina osavaltio ja Ahrweilerin piirikunta ovat edustettuina NG:n hallintoneuvostossa.

⁽¹¹⁾ Ks. kuvaus Nürburgringin kompleksista 21 päivänä maaliskuuta 2012 annetun päätöksen 2.1 kohdasta.

- (17) Nürburgringin kompleksin omistajuuden ja hallinnoinnin rakenneuudistus toteutettiin 1 päivänä toukokuuta 2010. NG pysyi edelleen kilpa-ajoradan ja vapaa-ajankeskuksen omistajana ja hankki hotellien ja ravintoloiden epäsuoran omistajuuden omistamalla 93,3 prosenttia MSR:stä ⁽¹²⁾ ja epäsuorasti 93,3 prosenttia CMHN:sta ⁽¹³⁾ (MSR ja CMHN olivat edelleen hotellien ja ravintoloiden suoria omistajia). Vastuu kilpa-ajoradan, vapaa-ajankeskuksen, hotellien ja ravintoloiden toiminnasta annettiin NAG:lle ⁽¹⁴⁾ liiketoiminnan vuokraussopimuksen perusteella (*„Betriebspachtvertrag“*), ks. toimenpide 10 ⁽¹⁵⁾.
- (18) Kuten edellä on kuvattu, tuensaajat NG, MSR ja CMHN kuuluvat maksukyvyyttömyysmenettelyjen piiriin. Muita tuensajia, joita koskeva likvidaatiomenettely on aloitettu, ovat IPC Gesellschaft für internationale Projektcoor-dination mbH, jäljempänä 'IPC' ⁽¹⁶⁾, Weber Projektierungs- und Realisierungs GmbH, jäljempänä 'Weber' ⁽¹⁷⁾ ja Cash Settlement and Ticketing GmbH, jäljempänä 'CST' ⁽¹⁸⁾.
- (19) Toimintaa yhä harjoittavat tuensaajat, jotka eivät ole maksukyvyyttömyysmenettelyn piirissä, ovat Mediinvest GmbH, jonka nimi on nykyään Return Projektmanagement GmbH, jäljempänä 'Mediinvest' ⁽¹⁹⁾, Geisler & Trimmel General Contractor GmbH, jäljempänä 'Geisler & Trimmel' ⁽²⁰⁾, NAG ja Fahrsicherheitszentrum am Nürburgring GmbH & Co. KG, jäljempänä 'FSZ' ⁽²¹⁾. Toimintansa lopettaneet tuensaajat ovat Erlebnispark Nürburgring GmbH & Co. KG, jäljempänä 'EWN' ⁽²²⁾, Motorsport Akademie Nürburgring GmbH & Co. KG, jäljempänä 'MAN' ⁽²³⁾, Test & Training International GmbH, jäljempänä 'TTI' ⁽²⁴⁾, Bike World Nürburgring GmbH, jäljempänä 'BWN1' ⁽²⁵⁾, BikeWorld Nürburgring Besitz, jäljempänä 'BWNB', BikeWorld Nürburgring GmbH, jäljempänä 'BWN2', Camp 4 Fun GmbH & Co. KG, jäljempänä 'Camp4Fun' ⁽²⁶⁾, ja MI-Beteiligungs- und Verwaltungs GmbH, jäljempänä 'MIB' ⁽²⁷⁾.

⁽¹²⁾ MSR:n liiketoimintatavoite on hankesuunnittelu tai kiinteistöjen, lomapalvelujen, hotellien ja lomakyläjen rakentaminen sekä osallistuminen hankkeisiin, jotka liittyvät Nürburgringia koskevaan hankesuunnitteluun. Maaliskuun 25 päivästä 2010 alkaen NG on omistanut MSR:stä 93,3 prosenttia ja RIM 6,7 prosenttia. Vuoden 2010 maaliskuun 25 päivään saakka MSR:n osakkeenomistajia olivat Mediinvest GmbH (49,5 %), Geisler & Trimmel General Contractor GmbH (33,8 %), NG (10 %) ja Weber Projektierungs- und Realisierungs GmbH (6,7 %).

⁽¹³⁾ CMHN:n liiketoimintatavoite on hotellien, lomakiinteistöjen ja lomakyläjen rakentaminen ja niihin liittyvän toiminnan harjoittaminen. MSR omistaa CMHN:stä 100 prosenttia.

⁽¹⁴⁾ NAG:n liiketoimintatavoite on kilpa-ajoratojen, hotellien, ajoturvallisuuden koulutuskeskuksen, autokoulujen, monitoimihallien, *ring werk* -elämysmuseon ja muiden Nürburgringillä olevien kohteiden toiminnan harjoittaminen. Mediinvest GmbH ja Lindner Unternehmensgruppe GmbH & Co Hotel KG omistavat kumpikin 50 prosenttia NAG:n osakkeista.

⁽¹⁵⁾ Lindner Hotels AG hallinnoi hotelleja ja ravintoloita NAG:n kanssa tehdyn sopimuksen perusteella.

⁽¹⁶⁾ IPC:n likvidaatio kirjattiin kauppakisteriin 4 päivänä joulukuuta 2008. Likvidaation päättymistä ei ole vielä ilmoitettu kauppakisteriin.

⁽¹⁷⁾ Weber vastasi hotellien ja ravintoloiden rakentamisesta. Weberin likvidaatio aloitettiin 23 päivänä marraskuuta 2010.

⁽¹⁸⁾ CST:n liiketoimintatavoite oli käyttää sellaista maksujärjestelmää, jonka avulla asiakas pystyi maksamaan käyntinsä kaikissa kompleksin kohteissa kortilla (*ring card*) ilman käteistä rahaa. NG omisti CST:stä 50 prosenttia ja MIB 50 prosenttia 1 päivään marraskuuta 2012 saakka. Yhtiön kokonaan omistava NG aloitti likvidaation 19 päivänä joulukuuta 2012. Omaisuuserät siirrettiin NG:lle. Saksan mukaan yhtiö poistettiin kauppakisteristä 22 päivänä toukokuuta 2014.

⁽¹⁹⁾ Mediinvestin liiketoimintatavoiteena on toimia välittäjänä maata ja rakennuksia, hankesuunnittelua sekä kiinteistöjen, lomapalvelujen ja lomakyläjen rakentamista koskevien sopimusten laatimisessa. Kai Richter omistaa Mediinvestistä 100 prosenttia. Kesäkuun 18 päivänä 2013 Mediinvestin nimi muutettiin, ja uusi nimi on Return Projektmanagement GmbH.

⁽²⁰⁾ Geisler & Trimmel vastasi hotellien ja ravintoloiden rakentamisesta.

⁽²¹⁾ FSZ:n liiketoimintatavoiteena on ajoturvallisuuskoulutuskeskuksen rakentaminen, omistaminen ja keskuksen toiminnan harjoittaminen. NG omisti siitä 41 prosenttia. Enemmistöosakkaat lakkauttivat NG:n osakkuuden lokakuussa 2013.

⁽²²⁾ EWN:n liiketoimintatavoite oli moottoriurheiluun liittyviä vierailukohteita tarjoavan *„Erlebniswelt“*-elämysmaailman toiminnan harjoittaminen Nürburgringillä. Yhtiön nimeksi vaihdettiin 31 päivänä maaliskuuta 2011 *ringwerk* GmbH & Co. KG, ja NG omisti sen kokonaan 24 päivään elokuuta 2011 saakka, jolloin sen NG:lle kertynyt omaisuus ja sen eliminaatio ilman virallista likvidaatiota kirjattiin kauppakisteriin.

⁽²³⁾ MAN:n liiketoimintatavoite oli Saksan moottoriurheilun tukeminen tarjoamalla koulutuspalveluita. Sen ainoa omistaja oli NG. Yritys likvidoitui, ja sen poistaminen merkittiin kauppakisteriin 11 päivänä joulukuuta 2013. Kaikki omaisuuserät siirrettiin NG:lle.

⁽²⁴⁾ TTI:n liiketoimintatavoiteena on ajoturvallisuuskoulutuskeskusten tukeminen, toiminnan aloittaminen, rakentaminen ja keskusten toiminnan harjoittaminen. NG omisti yrityksestä 26 prosenttia, ja loput 74 prosenttia omistivat Brands Hatch Leisure Group Limited, Fawkhams Longfield, Kent/UK (26 %), Test & Training Gesellschaft mbH, Teesdorf/Austria (26 %) ja Tilke GmbH, Aachen (22 %). Yritys likvidoitui. Yrityksen poistaminen kirjattiin kauppakisteriin 4 päivänä joulukuuta 2007.

⁽²⁵⁾ BWN:n liiketoimintatavoite oli kaupankäynti uusilla ja käytetyillä moottoripyörillä ja moottoripyörämatkailun edistäminen alueella. Bike World Nürburgring GmbH, jäljempänä 'BWN1', yhdistyi BikeWorld Nürburgring Besitz GmbH, jäljempänä 'BWNB', -yhtiöön 6 päivänä syyskuuta 2005. Ostajayhtiön nimi BWNB vaihdettiin, ja uudeksi nimeksi tuli BikeWorld Nürburgring GmbH, jäljempänä 'BWN2'. NG myi 15 päivänä toukokuuta 2007 49 prosenttia viimeksi mainitun yhtiön osakkeistaan Norbert Brucknerille ja Jörg Jovylle ja luopui velkojensa takaisinmaksusta. BWN2 lopetti toimintansa Nürburgringillä vuonna 2008. Saksan mukaan BWN2:n nimeksi muutettiin BikeWorld GmbH, ja yritys muutti kotipaikkansa St. Ingbertiin, joka sijaitsee Saarlandin osavaltiossa.

⁽²⁶⁾ Camp4Funin liiketoimintatavoite oli harjoittaa off road -puiston toimintaa. NG omisti yrityksestä 100 prosenttia lokakuun 18 päivään 2010 saakka, jolloin sen NG:lle kertynyt omaisuus ja sen eliminaatio ilman virallista likvidaatiota merkittiin Saksan kauppakisteriin.

⁽²⁷⁾ MIB:n liiketoimintatavoiteena oli muihin yrityksiin osallistuminen ja niiden liikkeenjohdosta vastaaminen. Kai Richter omisti MIB:stä 80 prosenttia ja Klaus König 20 prosenttia. MIB yhdistyi NAG:hen 18 päivänä kesäkuuta 2013.

2.3 TOIMENPITEIDEN KUVAUS

- (20) Tämä tutkinta koskee kilpa-ajoradan ja matkailupalvelujen rakentamisen ja niitä koskevan toiminnan harjoittamisen rahoittamista ennen Nürburgring 2009 -hanketta, kaikkien tällaisten palvelujen rakentamista Nürburgring 2009 -hankkeen aikana ja formula 1 -kilpa-ajojen järjestämistä. Nürburgring 2009 -hankkeen tarkoituksena oli rakentaa kilpa-ajoradalle erilaisia nähtävyyksiä sen houkuttelevuuden lisäämiseksi koko vuoden aikana. Nürburgring 2009 -hanke koostui osasta I (pääasiassa esiintymis- ja viihderakenteista) ja osasta II (pääasiassa majoitustiloista) ⁽²⁸⁾.

a) Toimenpiteet, joita käsitellään 21 päivänä maaliskuuta 2012 annetussa päätöksessä

- (21) Toimenpide 1 (osavaltion ja Ahrweilerin piirikunnan NG:lle antama pääoma, jonka muodostivat pääomavaranto ja oman pääoman korotukset): Osavaltio myönsi NG:lle pääomavarantoon siirtoina (*„Einstellungen in die Kapitalrücklage“*) ⁽²⁹⁾ toteutettua pääomaa 2 179 000 euroa ⁽³⁰⁾ 1 päivänä toukokuuta 2002 ja 22 839 241 euroa ⁽³¹⁾ 21 päivänä joulukuuta 2004. Lisäksi osavaltio ja Ahrweilerin piirikunta lisäsivät NG:n omaa pääomaa (*„Kapitalerhöhung“*) 4 887 000 euroa ⁽³²⁾ 31 päivänä elokuuta 2004 ja 10 000 000 euroa 4 päivänä syyskuuta 2007. Vuosina 2002–2007 osavaltio ja Ahrweilerin piirikunta siis antoivat NG:lle yhteensä 39 905 241 euroa pääomaa.
- (22) Toimenpide 2 (NG:n osakaslainat sen tytäryhtiöille ennen Nürburgring 2009 -hanketta): Nürburgring 2009 -hankkeesta riippumatta NG myönsi tytäryhtiöilleen osakaslainoja, joiden kokonaismäärä oli 11 176 953,14 euroa. Nämä lainat on lueteltu taulukoissa 1–4. Koroksi sovittiin 6 prosenttia, eikä vakuuksia annettu.

Taulukko 1

NG:n myöntämät lainat EWN:lle, FSZ:lle, MAN:lle, TTI:lle ja Camp4Funille

Tuensaja	Sopimuksen pvm	Summa (euroina)	Korko (%)
EWN (*)	1.1.2006	4 853 553,04	6 %
EWN	30.6.2006	350 000	6 %
EWN	22.12.2006	350 000	6 %
EWN	4.7.2006	450 000	6 %
EWN	17.3.2009	182 313,24	6 %
EWN	29.4.2009	9 303,74	6 %
FSZ (**)	12.4.2002	[...] (****)	6 %

⁽²⁸⁾ Ks. tarkempi kuvaus Nürburgring-hankkeen osasta I ja osasta II 21 päivänä maaliskuuta 2012 annetun päätöksen 2.2 kohdasta.

⁽²⁹⁾ Pääomavaranto (ylimääräinen pääoma) on osakkeenomistajan talletus, joka ei ole merkittyä pääomaa. Tämä termi esiintyy usein tase-eränä osana pääomaa. Pääomavarantoa käytetään merkitsemään sitä määrää, jonka yritys nostaa osakkeiden (kantaosakkeiden) nimellisarvon lisäksi. Liikkeelle lasketut kantaosakkeet ja maksettu ylimääräinen pääomavaranto muodostavat yhdessä kokonaissumman, jonka sijoittajat tosiasiallisesti maksoivat osakkeista, kun ne laskettiin liikkeeseen.

⁽³⁰⁾ 2 179 000 euron siirtäminen pääomavarantoon vuonna 1999 erääntyneistä, osavaltion Saksan liittotasavallalta vuonna 1981 ottamaa lainaa (*„Altdarlehen Bund“*) koskevista korkomaksuista luopumisen vuoksi.

⁽³¹⁾ 22 839 241 euron siirtäminen pääomavarantoon osavaltion Saksan liittotasavallalta vuonna 1981 ottamaa lainaa (*„Altdarlehen Bund“*) koskevista saatavista luopumisen vuoksi.

⁽³²⁾ Määrältään 4 887 000 euron summa koostuu osavaltion osuudesta osavaltion Saksan liittotasavallalta vuonna 1981 ottamaa lainaa (*„Altdarlehen Bund“*) koskevista saatavista luopumisen vuoksi (4 398 300 euroa) ja Ahrweilerin piirikunnan osuudesta, jonka muodosti 488 700 euron likvidointi.

Tuensaaja	Sopimuksen pvm	Summa (euroina)	Korko (%)
FSZ	21.3.2003	(...)	6 %
FSZ	4.3.2008	(...)	6 %
MAN (***)	10.12.2002	100 000	6 %
TTI	15.8.2002	25 000	6 %
Camp4Fun (****)	26.5.2009	100 000	6 %
Camp4Fun	22.7.2009	100 000	6 %
Camp4Fun	2.11.2009	50 000	6 %
Camp4Fun	2.11.2009	50 000	6 %
Camp4Fun	18.12.2009	150 000	6 %
YHTEENSÄ		(...)	

(*) Vuodesta 2002 alkaen EWN:lle myönnettyjä lainoja oli maksettu takaisin 722 264,49 euron edestä.

(**) Vuodesta 2002 alkaen FSZ:lle myönnettyjä lainoja oli maksettu takaisin noin [...] euroa, josta sovittiin [...] euron korvauksen yhteydessä, kun NG luopui osakkuudestaan Fahrsicherheitszentrum am Nürburgring Verwaltungs-GmbH:ssa ja lopetti osallistumisensa FSZ:n toimintaan.

(***) MAN maksoi lainan kokonaan takaisin 28 päivänä marraskuuta 2005.

(****) Camp4Fun maksoi lainat kokonaan takaisin 18 päivänä joulukuuta 2003.

(*****) [...]: Hakasulkeissa olevat tiedot kuuluvat salassapitovelvollisuuden piiriin.

Taulukko 2

NG:n BWNB:lle ennen sen uudelleennimeämistä myöntämät lainat

Sopimuksen pvm	Lainamäärä (euroina)	Korko (%)
17.10.2003	300 000,00	6
4.2.2004	100 000,00	6
27.10.2004	100 000,00	6
Yhteensä	500 000,00	

Taulukko 3

NG:n BWN1:lle ennen sen yhdistymistä BWNB:hen myöntämät lainat

Sopimuksen pvm	Lainamäärä (euroina)	Korko (%)
4.2.2004	100 000,00	6
12.3.2004	200 000,00	6
27.4.2004	200 000,00	6
24.11.2004	110 000,00	6

Sopimuksen pvm	Lainamäärä (euroina)	Korko (%)
5.1.2005	200 000,00	6
7.1.2005	150 000,00	6
19.1.2005	100 000,00	6
22.2.2005	75 000,00	6
28.2.2005	75 000,00	6
21.4.2005	150 000,00	6
13.6.2005	100 000,00	6
30.6.2005	50 000,00	6
18.7.2005	50 000,00	6
22.7.2005	100 000,00	6
Yhteensä	1 660 000,00	

Taulukko 4

NG:n BWN2:lle ennen sen yhdistymistä BWNB:hen ja BWNB:n uudelleennimeämistä myöntämät lainat

Sopimuksen pvm	Lainamäärä (euroina)	Korko (%)
20.9.2005	200 000,00	6
4.10.2005	50 000,00	6
2.11.2005	100 000,00	6
1.12.2005	50 000,00	6
2.1.2006	200 000,00	6
20.1.2006	200 000,00	6
28.2.2006	50 000,00	6
30.6.2006	20 000,00	6
15.8.2006	100 000,00	6
6.9.2006	130 000,00	6
15.1.2007	150 000,00	6
27.2.2007	100 000,00	6
4.4.2007	250 000,00	6
Yhteensä	1 600 000,00	6

- (23) Toimenpide 3 (osavaltion NG:lle likviditeettivarannon kautta myöntämät lainat): Tämä toimenpide koostuu osavaltion ns. likviditeettivarannosta ⁽³³⁾ NG:lle myöntämistä lainoista. Formula 1 -kilpa-ajojen ja Nürburgring 2009 -hankkeen osalta ⁽³⁴⁾ NG oli sisällytetty osavaltion konsernitilijärjestelyihin vuodesta 2003 ja 2008 alkaen ⁽³⁵⁾. Myös ISB kuului tähän likviditeettivarantoon. Konsernitilijärjestelyjen tarkoituksena on optimoida likviditeetin käyttö osavaltion eri hallintayhtiöissä, säätiöissä ja julkisissa yrityksissä. Eri yritysten ja säätiöiden osallistuminen konsernitilijärjestelyihin perustuu kyseisen yrityksen/säätiön ja osavaltion finanssiministeriön väliseen yhteistyöpöytäkirjaan. Jos likviditeetin tarve ylittää käytettävissä olevat varat konsernitilijärjestelyjen yhteydessä, likviditeettivaje rahoitetaan lyhytaikaisesti pääomamarkkinoilta. Osavaltio myönsi NG:lle 30 päivänä kesäkuuta 2003 ja 11 päivänä toukokuuta 2010 välisenä aikana yhteensä 399 805 370 euron lainat (mukaan luettuina osavaltion NG:lle formula 1 -ajaja varten 30 päivänä kesäkuuta 2003 ja 30 päivänä kesäkuuta 2009 välisenä aikana myöntämät 53 443 493 euron lainat sekä osavaltion NG:lle 23 päivänä kesäkuuta 2008 ja 30 päivänä kesäkuuta 2010 välisenä aikana Nürburgring 2009 -hankkeeseen myöntämät 170 miljoonan euron lainat) ⁽³⁶⁾. Tuensaaja on NG. Katso tarkemmat tiedot taulukosta 5.

Taulukko 5

Osavaltion likviditeettivarannosta NG:lle annetut lainat (*)

Pvm	Maksettu summa (euroa)	Tarkoitus	Lainojen takaisinmaksu (euroa)	keskimääräinen korko-prosentti / vuosi (%)
30.6.2003	7 000 000	Formula 1 -maksu		2,40
4.8.2003			– 1 000 000	
19.9.2003			– 1 000 000	
28.10.2003			– 1 000 000	
1.1.2004	1 361 877	Osakaslainojen korot		2,06
30.6.2004	6 016 931	Formula 1 -maksu		
18.2.2005			– 1 400 000	2,10
27.5.2005	2 000 000	Formula 1 -maksu		
8.5.2006	10 000 000	Formula 1 -maksu		2,88
9.5.2006			– 8 000 000	
23.6.2006			– 2 000 000	
23.7.2007	13 000 000	Formula 1 -maksu		

⁽³³⁾ Nürburgring 2009 -hankkeessa osavaltio antoi ISB:n käyttöön 258 265 000 euroa 30 päivänä heinäkuuta 2010, 5 miljoonaa euroa 30 päivänä syyskuuta 2010, 5 miljoonaa euroa 31 päivänä joulukuuta 2010, 5 miljoonaa euroa 31 päivänä maaliskuuta 2011, 5 miljoonaa euroa 31 päivänä toukokuuta 2011 ja 10 miljoonaa euroa 31 päivänä heinäkuuta 2011. Osavaltion likviditeettivarannosta ISB käytti 31 päivänä heinäkuuta 2010 ja 31 päivänä lokakuuta 2011 välisenä aikana yhteensä 315 265 000 euroa sen NG:lle, MSR:lle ja CMHN:lle antaman 325 265 000 euron lainan takaisinmaksuun (toimenpide 8). Korko määrättiin päivittäin marraskuulle 2011 saakka, kunnes lainat oli kokonaan takaisinmaksettu. Korot olivat yhteensä 2 326 680 euroa, ja ne maksettiin aina ajoissa seuraavan kuun lopussa.

⁽³⁴⁾ Nürburgring 2009 -hanke koostui osasta I ja osasta II: Osa I sisältää seuraavat kohteet: *katsomo*, *vierailijakeskus*, *ring-areena* (5 100 kävijälle), *sisäänkäyntiin liittyvät palvelut*, *ring-bulevardi* (ostoskeskus, jossa on maailman suurin multitouch-videoseinä), *WARSTEINER-tapahtumakeskus* (1 500 kävijälle), *Autoworld* ("Autowelten", myyntitilat autonvalmistajille), *ringwerk* (sisätiloissa toimivia kohteita, kuten multimediateatteri, historiallinen näyttely, vuorovaikutteisia sovelluksia ja *ringracer*, maailman nopein vuoristorata) sekä *ringkartbahn* (sisätiloissa oleva mikroautorata). Osa II sisältää kaksi hotellia (ja yhden kasinon), 100 lomamökkiä, viisi ravintolaa, diskon ja mainostavaramyymälän.

⁽³⁵⁾ Lisätietoja likviditeettiryhmän hallintoon ja rahoitukseen liittyvistä ongelmista on osavaltion tilintarkastusviranomaisen vuoden 2011 tarkastuskertomuksessa, osa II, sivut 7–15. Kertomus on saatavana osoitteessa <http://www.rechnungshof-rlp.de/Jahresberichte/>.

⁽³⁶⁾ Likviditeettivarannosta annetut lainat maksettiin kokonaan takaisin, ks. taulukko 6. Korot, joiden määrä oli yhteensä 5 059 174,46 euroa, maksettiin.

Pvm	Maksettu summa (euroa)	Tarkoitus	Lainojen takaisin- maksu (euroa)	keskimääräinen korko- prosentti / vuosi (%)
23.6.2008	4 000 000	Nürburgring 2009 -hanke		3,87
21.7.2008	6 500 000	Nürburgring 2009 -hanke		
22.8.2008	2 500 000	Nürburgring 2009 -hanke		
26.8.2008	6 000 000	Nürburgring 2009 -hanke		
23.9.2008	80 000 000	Käteistalletuksen perus- taminen		
25.9.2008	6 000 000	Nürburgring 2009 -hanke		
13.10.2008	10 000 000	Nürburgring 2009 -hanke		
19.11.2008	10 000 000	Nürburgring 2009 -hanke		
8.12.2008			– 80 000 000	0,68
19.1.2009	10 000 000	Nürburgring 2009 -hanke		
5.3.2009	95 000 000	Käteistalletuksen perus- taminen		
26.3.2009	15 000 000	Nürburgring 2009 -hanke		
16.4.2009	10 000 000	Nürburgring 2009 -hanke		
5.5.2009	15 000 000	Nürburgring 2009 -hanke		
22.5.2009	15 000 000	Nürburgring 2009 -hanke		
29.6.2009	10 000 000	Nürburgring 2009 -hanke		
30.6.2009	15 426 562	Formula 1 -maksu		
13.7.2009			– 95 000 000	
24.7.2009	20 000 000	Nürburgring 2009 -hanke		
2.10.2009	15 000 000	Nürburgring 2009 -hanke		

Pvm	Maksettu summa (euroa)	Tarkoitus	Lainojen takaisinmaksu (euroa)	keskimääräinen korkoprosentti / vuosi (%)
24.3.2010	6 000 000	Nürburgring 2009 -hanke		0,38
11.5.2010	9 000 000	Nürburgring 2009 -hanke		
30.6.2010			– 170 000 000	
11.1.2011			– 40 405 000	
13.1.2011			– 370	

(*) Maksut perustuivat 20 päivänä helmikuuta 2003 tehtyyn osavaltion ja NG:n sopimukseen likviditeettivarammasta. Kyseisen lainan korko perustui markkinoiden osavaltiolle päivittäin toimittamaan korkoprosenttiin. Korot laskettiin erikseen jokaiselle päivälle (todellinen/360).

- (24) Toimenpide 4 (NG:n MSR:lle myöntämä laina): Nürburgring 2009 -hankkeen yhteydessä NG myönsi 27 päivänä joulukuuta 2007 MSR:lle 300 000 euron lainan, jonka korko oli 7 prosenttia. Vakuuksia ei annettu.
- (25) Toimenpide 5 (NG:n myöntämät lainat CST:lle, hallinnollinen kirje ja saatavien asettaminen etuoikeudeltaan huonompaan asemaan): NG myönsi CST:lle aikavälillä 27 päivänä elokuuta 2008 ja 18 päivänä huhtikuuta 2011 lainoja yhteensä 11 032 060 euroa 6 prosentin korolla ⁽³⁷⁾.

Taulukko 6

NG:n CST:lle myöntämät lainat

Tuensaaja	Lainan pvm	Summa (euroina)	Korko (%)
CST	27.8.2008	50 000	6
CST	9.10.2008	100 000	6
CST	30.1.2009	1 000 000	6
CST	18.3.2009	1 000 000	6
CST	17.4.2009	1 476 830,88	6
CST	22.6.2009	1 000 000	6
CST	20.7.2009	1 000 000	6
CST	28.10.2009	2 250 000	6
CST	10.2.2010	1 723 169,12	6

⁽³⁷⁾ Yhteensä 3 589 297,04 euroa maksettiin takaisin 31 päivänä joulukuuta 2010. Lisätietoja CST:n hallintoon ja rahoitukseen liittyvistä ongelmista on osavaltion tilintarkastusviranomaisen vuoden 2011 tarkastuskertomuksessa, osa II, sivut 16–21. Kertomus on saatavana osoitteessa <http://www.rechnungshof-rlp.de/Jahresberichte/>.

Tuensaaja	Lainan pvm	Summa (euroina)	Korko (%)
CST	12.10.2010	250 000	6
CST	13.10.2010	150 000	6
CST	5.11.2010	150 000	6
CST	30.10.2010	250 000	6
CST	9.2.2011	500 000	6
CST	18.4.2011	132 060	6
Yhteensä		11 032 060	

- (26) CST:n maksukyvyttömyyden estämiseksi NG toimitti 23 päivänä joulukuuta 2009 CST:lle hallinnollisen kirjeen (*"Patronatserklärung"*), jossa se sitoutui toteuttamaan tarvittavia toimia CST:n maksukyvyttömyyden estämiseksi 31 päivään joulukuuta 2011 saakka. Sen jälkeen toimitettiin hallinnollisen kirjeen mukaisesti. NG ilmoitti 13 päivänä joulukuuta 2010 asettaneensa saataviaan CST:ltä 10,4 miljoonan euron edestä etuoikeudeltaan huonompaan asemaan.
- (27) Toimenpide 6 (NG:n IPC:lle maksama palvelumaksu ja PNG:n kautta MSR:lle myönnetty laina): Vuosina 2006–2008 IPC sai NG:ltä yhteensä 640 000 euroa korvauksena palveluista, jotka koostuivat yksityisten sijoittajien etsimisestä. Lisäksi NG myönsi Pinebeck Nürburgring GmbH:lle, jäljempänä 'PNG', 15 päivänä lokakuuta 2008 3 miljoonan euron lainan 6 prosentin korolla. PNG käytti tämän lainan 15 päivänä lokakuuta 2008 3 miljoonan euron lainan myöntämiseen MSR:lle 6 prosentin korolla, mutta PNG:n antama lainasumma oli kuitenkin vain 2 941 000 euroa ⁽³⁸⁾. Molemmista lainoista oli annettu NG:lle 3 miljoonan euron arvoiset vakuudet.
- (28) Toimenpide 7 (saatavien siirtäminen MIB:ltä NG:lle): MIB siirsi 17 päivänä huhtikuuta 2009 NG:lle saatavansa, jotka liittyivät CST:n MIB:ltä ottamiin 1 476 830,88 ⁽³⁹⁾ euron lainoihin. Näistä lainoista NG maksoi MIB:lle 1 476 830,88 euroa. Näin ollen NG oli maksanut lainan kokonaan takaisin MIB:lle, ja siitä tuli vuorostaan CST:n velkoja ⁽⁴⁰⁾.
- (29) Toimenpide 8 (ISB:n laina NG:lle, MSR:lle ja CMHN:lle): Rahoituskustannuksissa säästämiseksi ja pitkäaikaisen rahoituksen varmistamiseksi rahoitusjärjestelyjen rakenne uudistettiin kokonaan 28 päivänä heinäkuuta 2010. Osavaltion likviditeettivarantoon liittyvät velat (toimenpide 3), Bank für Tirol und Vorarlberg AG:n CMHN:lle myöntämä [...] euron laina ⁽⁴¹⁾, Kreissparkasse Ahrweilerin MSR:lle myöntämä [...] euron laina ⁽⁴²⁾ sekä RIM:n MSR:lle myöntämät 85 512 000 euron lainat, joiden myöntämiseen liittyi RIM:n äänetön osakkuus Mediinvestissä, sekä Mediinvestin MSR:lle myöntämät myöhemmät lainat (toimenpide 11) järjestettiin yhdeksi 325 265 000 euron lainaksi, jonka ISB myönsi NG:lle, MSR:lle ja CMHN:lle osavaltion ohjeiden mukaisesti ⁽⁴³⁾. Tämä rahoitusjärjestelyjen rakenneuudistus on erillinen toimenpide, joka toteutettiin jo olemassa olevien lainojen lisäksi. Tästä muodostui siis uusi laina NG:n, MSR:n ja CMHN:n eduksi. Laina myönnettiin neljässä erässä: erä 1: 96 574 200 euroa NG:lle infrastruktuuria varten; erä 2: 113 590 800 euroa NG:lle muihin investointeihin ⁽⁴⁴⁾; erä 3: 92 000 000 euroa MSR:lle muihin investointeihin ja erä 4: 23 100 000 euroa CMHN:lle muihin investointeihin. Radan palveluihin liittyvästä erästä 1 ei peritä korkoa. Erät 2–4 liittyvät matkailun edistämiseen (katso korkoprosentti jäljempänä olevasta taulukosta 7). Lisäksi ISB:n lainan kiinnityksinä saadut vakuudet ovat suuruudeltaan 93 658 000 euroa, kun taas erien 2–4 vakuudet ovat etusijalla erän 1 vakuuteen nähden. Taulukossa 7 on yhteenvedo ISB:n lainan ehdoista ja tuolloin antolainauksessa sovelletusta peruskorosta.

⁽³⁸⁾ Laina maksettiin kokonaan takaisin 22 päivänä tammikuuta 2009, ja korkoja maksettiin 48 500 euroa. Saksa kuitenkin ilmoitti, että lainan maksoi NG:lle takaisin Geisler & Trimmer, ei MSR PNG:lle ja PNG NG:lle.

⁽³⁹⁾ 1 450 000 euroa ja korot 26 830,88 euroa.

⁽⁴⁰⁾ Vuonna 2010 NG hyvitti tähän lainaan liittyvää CST:n velkaa 1 439 297,04 eurolla. CST:n loppu velka NG:lle, 37 533,84 euroa, eliminointiin CST:n likvidaation yhteydessä, kun sen varat siirrettiin NG:lle.

⁽⁴¹⁾ Bank für Tirol und Vorarlberg AG myönsi 25 päivänä toukokuuta 2008 CMHN:lle [...] euron lainan.

⁽⁴²⁾ Kreissparkasse Ahrweiler myönsi 18 päivänä tammikuuta 2010 MSR:lle [...] euron lainan.

⁽⁴³⁾ Osavaltion lainahakemuksen perusteella ISB ei tehnyt tavanomaisia lainaan liittyviä tarkistuksia.

⁽⁴⁴⁾ Erästä 2 NG jätti käyttämättä 4 735 000 euroa lainasta, jonka määrä oli yhteensä 118 325 800 euroa. Osavaltio maksoi NG:lle siis 113 590 800 euron summan, ja tässä yhteydessä NG maksoi ISB:lle 141 835,54 euroa korvausta.

Taulukko 7

ISB:n myöntämän lainan rahoitusehdot

Eränro	Tuensaaja	Maksettu summa (euroa)	Sopimuksen pvm	Korkoprosentti ⁽¹⁾
1	NG	96 574 200	28.7.2010	0 %
2	NG	113 590 800	28.7.2010	31.12.2012 saakka: EO-NIA + 0,64 % = 1,121 % 1.1.2013 alkaen: Komission viite-korko
3	MSR	92 000 000	28.7.2010	31.12.2012 saakka: EO-NIA + 0,64 % = 1,121 % 1.1.2013 alkaen: Komission viite-korko
4	CMHN	23 100 000	28.7.2010	31.12.2012 saakka: EO-NIA + 0,64 % = 1,121 % 1.1.2013 alkaen: Komission viite-korko

⁽¹⁾ Keskimääräinen EONIA-korko 28 päivänä heinäkuuta 2010, ks. <http://www.global-rates.com/interest-rates/eonia/2010.aspx>.

- (30) Toimenpide 9 (toimenpiteeseen 8 liittyvä osavaltion ISB:lle antama takaus: ISB:n NG:lle, MSR:lle ja CMHN:lle myöntämä laina): Osavaltio antoi ISB:lle 28 päivänä heinäkuuta 2010 ehdottoman ja peruuttamattoman takauksen ja korvausvakuutuksen (joka koski 100:aa prosenttia veloista) ISB:n NG:lle, MSR:lle ja CMHN:lle myöntämään lainaan liittyvien velvoitteiden täyttämistä (toimenpide 8). NG, MSR ja CMHN eivät maksaneet takauksesta mitään. ISB:n myöntämän lainan (toimenpide 8) tavoin takaus liittyy sekä radan palveluihin että matkailun edistämistoimenpiteisiin.
- (31) Toimenpide 10 (Nürburgringin kompleksin liiketoiminnan vuokraus NAG:lle): Vuonna 2010 toteutetun uudelleenjärjestelyn osana NG, EWN, Nürburgring Adventure GmbH ⁽⁴⁵⁾, Camp4Fun, MSR ja CMHN vuokrasivat liiketoiminnan vuokraussopimuksen perusteella kilpa-ajoradan, vapaa-ajankeskuksen ja muut kohteet NAG:lle ⁽⁴⁶⁾ 20 vuodeksi ⁽⁴⁷⁾ toukokuun 1 päivästä 2010 alkaen järjestämättä avointa valintamenettelyä. Vuokraus liittyi radan palveluihin ja sen toimintaan sekä matkailunedistämistoimenpiteisiin. Formula 1 -kisojen järjestämisestä tehtiin kuitenkin erillinen käyttöoikeussopimus (toimenpide 17), jonka vuoksi se siis suljettiin pois tästä vuokraussopimuksesta. Vuotuiseksi vähimmäisvuokraksi sovittiin 0 euroa toukokuun 1 päivän 2010 ja huhtikuun 30 päivän 2011 väliselle ajalle, 5 miljoonaa euroa toukokuun 1 päivän 2011 ja huhtikuun 30 päivän 2012 väliselle ajalle, 11,5 miljoonaa euroa, jos rakennusvikoihin liittyvät puutteet on korjattu 30 päivään huhtikuuta 2012 mennessä ja muutoin 10 miljoonaa euroa toukokuun 1 päivän 2012 ja huhtikuun 30 päivän 2013 väliselle ajalle, ja 15 miljoonaa euroa 1 päivästä toukokuuta 2013 alkaen ⁽⁴⁸⁾. Toukokuun 1 päivän 2010 ja lokakuun 31 päivän 2012 väliseltä ajalta NAG tosiasiaa maksoi [...] euroa vuokraa ⁽⁴⁹⁾. Vuokraussopimus lopetettiin 31 päivänä lokakuuta 2012 takautuvasti NG:n, MSR:n, CMHN:n, CST:n, NBG:n ja maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjän sekä NAG:n, Mediinvestin ja muiden yritysten välisellä sovittelusopimuksella ("Vergleichsvertrag"), joka tehtiin 27 päivänä marraskuuta 2012.

⁽⁴⁵⁾ Nürburgring GmbH oli Nürburgring Adventure GmbH:n ainoa osakkeenomistaja kyseisen liiketoiminnan vuokraussopimuksen allekirjoituspäivänä. Nürburgring Adventure GmbH ja NG yhdistyivät 25 päivänä lokakuuta 2010.

⁽⁴⁶⁾ Kun liiketoiminnan vuokraussopimus tehtiin 25 päivänä maaliskuuta 2010, NAG:n nimi oli GrundKapital Management GmbH.

⁽⁴⁷⁾ Sopimuksen mukaan NAG:llä oli yksipuolinen oikeus jatkaa vuokrasopimusta kahdesti viisi vuotta kerrallaan.

⁽⁴⁸⁾ Vuokraussopimuksessa sovittiin seuraavaa: a) vähimmäisvuokra ja b) vuokra, joka määräytyy vuokraajan tulojen mukaan ennen korkoja, veroja, arvonalennuksia ja poistoja (EBITDA, käyttökatte) (EBITDA-vuokra): ajalla 1 päivä toukokuuta 2010–30 päivä huhtikuuta 2011 vuokra on 90 prosenttia vuokraajan EBITDAsta; ajalla 1 päivä toukokuuta 2011–30 päivä huhtikuuta 2012 vuokra on 90 prosenttia vuokraajan EBITDAsta mutta vähintään 5 miljoonaa euroa, ajalla 1 päivä toukokuuta 2012–30 päivä huhtikuuta 2013 vuokra on 85 prosenttia vuokraajan EBITDAsta, mutta vähintään 11,5 miljoonaa euroa, jos rakennusvikoihin liittyvät puutteet on korjattu 30 päivään huhtikuuta 2012 mennessä tai muutoin 90 prosenttia vuokraajan EBITDAsta mutta vähintään 10 miljoonaa euroa, ja 1 päivästä toukokuuta 2013 alkaen vuokra on vuosittain 85 prosenttia vuokraajan EBITDAsta mutta vähintään 15 miljoonaa euroa. Kriittinen analyysi vuokran suuruudesta on osavaltion tilintarkastusviranomaisen vuotta 2012 koskevassa tarkastuskertomuksessa, sivut 98–102. Kertomus on saatavana osoitteessa <http://www.rechnungshof-rlp.de/Jahresberichte/>.

⁽⁴⁹⁾ [...] euroa vuokrana ja sovittelusopimuksen perusteella lisäksi [...] euroa.

- (32) Toimenpide 11 (RIM:n MSR:lle Mediinvestin kautta myöntämät lainat sekä yksi PNG:n kautta myönnetty laina): RIM myönsi 29 päivän toukokuuta 2008 ja 7 päivän heinäkuuta 2009 välisenä aikana Mediinvestille 11 lainaa, joiden kokonaissumma oli 85 512 000 euroa, äänettöminä osakkuuksina (*”stille Beteiligungen”*) Nürburgring 2009 -hankkeen osan II (hotellit) rahoittamiseen ⁽⁵⁰⁾. Samalla ajanjaksolla Mediinvest, joka toimi RIM:n (myöntävä viranomaisen) ja MSR:n (tuensaaja) välisenä välittäjänä, myönsi näistä varoista MSR:lle lainoja, joiden korko oli tavallista suurempi (ks. jäljempänä ⁽⁵¹⁾). Äänettömistä osakkuuksista maksettiin kiinteä palkkio sekä 2 prosentin suuruinen vaihteleva palkkio, joka periaatteessa määräytyi joko Mediinvestin MSR:n osuuden myynnin tai Mediinvestin vuonna 2009 tekemän voiton mukaan. Myös vakuudet annettiin. Taulukossa 8 on yhteenvedo äänettömistä osakkuuksista:

Taulukko 8

RIM:n äänettömät osakkuudet Mediinvestissä

	Sopimuksen pvm	Summa (euroa)	Korkoprosentti (%)
1	29.5.2008	(...)	[...]
2	29.9.2008	(...)	[...]
3	12.11.2008	(...)	[...]
4	22.12.2008	(...)	[...]
5	30.4.2009	(...)	[...]
6	14.5.2009	(...)	[...]
7	26.5.2009	(...)	[...]
8	9.6.2009	(...)	[...]
9	23.6.2009	(...)	[...]
10	30.6.2009	(...)	[...]
11	7.7.2009	(...)	[...]
YHTEENSÄ		[...]	

- (33) Mediinvest myönsi 27 päivän toukokuuta 2008 ja 7 päivän heinäkuuta 2009 välisenä aikana MSR:lle yhdeksän lainaa, joiden summa oli yhteensä 75 484 000 euroa. Niiden korko oli 7 prosenttia (tai 5,1 prosenttia takautuvasti 1 päivästä marraskuuta 2009 alkaen), eikä vakuuksia annettu. Taulukossa 9 on yhteenvedo näistä lainoista:

Taulukko 9

MSR:n Mediinvestille myöntämät lainat

	Sopimuksen pvm	Summa (euroa)	Korkoprosentti
1	27.5.2008	(...)	[...] vuodessa; alkaen 1.11.2009: [...] % vuodessa.
2	22.12.2008	(...)	[...] vuodessa; alkaen 1.11.2009: [...] % vuodessa.

⁽⁵⁰⁾ Mediinvest maksoi äänettömiin osakkuuksiin liittyvät lainat kokonaan takaisin RIM:lle 30 päivänä heinäkuuta 2010. Mediinvest maksoi RIM:lle yhteensä [...] euroa korkoja. Saksa ei täsmentänyt, maksoiko MSR Mediinvestin sille myöntämät lainat takaisin.

⁽⁵¹⁾ Osavaltion tilintarkastusviranomaisen mukaan Mediinvestille tavallista suuremmista koroista koitunut hyöty on [...] euroa (osavaltion tilintarkastusviranomaisen 15 päivänä kesäkuuta 2010 päivätty lausunto, osa II, sivu 20).

	Sopimuksen pvm	Summa (euroa)	Korkoprosentti
3	30.4.2009	(...)	[...] vuodessa; alkaen 1.11.2009: [...] % vuodessa.
4	15.5.2009	(...)	[...] vuodessa; alkaen 1.11.2009: [...] % vuodessa.
5	26.5.2009	(...)	[...] vuodessa; alkaen 1.11.2009: [...] % vuodessa.
6	9.6.2009	(...)	[...] vuodessa; alkaen 1.11.2009: [...] % vuodessa.
7	23.6.2009	(...)	[...] vuodessa; alkaen 1.11.2009: [...] % vuodessa.
8	30.6.2009	(...)	[...] vuodessa; alkaen 1.11.2009: [...] % vuodessa.
9	7.7.2009	(...)	[...] vuodessa; alkaen 1.11.2009: [...] % vuodessa.
YHTEENSÄ		75 484 000	

- (34) Lisäksi Mediinvest myönsi PNG:lle 12 päivänä marraskuuta 2008 yhden 10 miljoonan euron lainan 6 prosentin korolla (31 päivään joulukuuta 2009 saakka), ja PNG myönsi samansuuruisen lainan samalla korolla MSR:lle samana päivänä.
- (35) Toimenpide 12 (toimenpidettä 11 koskeva osavaltion takaus ISB:lle; RIM:n äänettömät osakkuudet Mediinvestissä): Niiden ISB:n RIM:lle myöntämien lainojen osalta, joita käytettiin RIM:n Mediinvestille myöntämiin lainoihin (toimenpide 11), osavaltio antoi ISB:lle takauksen 140 miljoonan euron veloista (100 prosenttia veloista) ⁽⁵²⁾. Takausmaksua ei maksettu. Komissio katsoo, että tässä toimenpiteessä tuensaaja oli MSR, koska se oli tuensaaja myös toimenpiteessä 11.
- (36) Toimenpide 13 (osavaltion NG:lle rahapeleihin liittyvistä veroista maksamat tuotot): Helmikuussa 2009 hyväksyttiin osavaltion rahapelilain muutos, jonka myötä oli mahdollista siirtää rahapeleihin liittyviä verotuottoja NG:lle. Siirrettyjä verotuloja oli määrä käyttää matkailun edistämiseen. Summat olivat 1,6 miljoonaa euroa (29 päivänä joulukuuta 2009), 3,2 miljoonaa euroa (29 päivänä lokakuuta 2010) ja 3,2 miljoonaa euroa (29 päivänä maaliskuuta 2011) eli yhteensä 8 miljoonaa euroa.
- (37) Toimenpide 14 (osavaltion NG:lle myöntämät osakkuuslainat ja velkojen asettaminen etuoikeusasemaltaan huonommiksi Nürburgring 2009 -hankkeeseen): NG sai osavaltiolta Nürburgring 2009 -hankkeen valmisteluun ja toteuttamiseen korottomia lainoja, joilla ei ollut kiinteää määräaika, 20 miljoonaa euroa 21 päivänä elokuuta 2007, 10 miljoonaa euroa 22 päivänä joulukuuta 2009, 4,65 miljoonaa euroa 28 päivänä joulukuuta 2010 ja 3,2 miljoonaa euroa 26 päivänä huhtikuuta 2011 ⁽⁵³⁾. Lisäksi osavaltio antoi NG:lle 4,95 miljoonan euron lainan 9 päivänä joulukuuta 2011. Lisäksi osavaltio ilmoitti asettaneensa edellä mainitun 29 päivänä elokuuta 2007 myönnetyn 20 miljoonan euron velan etuoikeusasemaltaan huonommaksi NG:n maksukyvyyttömyyden välttämiseksi; se asetti saatavansa NG:ltä viimesijaisiksi kaikkien velkojen NG:tä koskeviin saataviin nähden.
- (38) Toimenpide 15 (MSR:n osakkeiden siirto Mediinvestiltä ja Geisler & Trimmeliltä NG:lle ja Weberiltä RIM:lle): Maaliskuun 25 päivänä 2010 päivätyn osakkeenostosopimuksen mukaan Mediinvestin omistamat MSR:n osakkeet (49,5 prosenttia) sekä Geisler & Trimmelin omistamat osakkeet (33,8 prosenttia) siirrettiin NG:lle, joka omisti jo 10 prosenttia näistä osakkeista. Weberin omistamat MSR:n osakkeet (6,7 prosenttia) siirrettiin samalla sopimuksella RIM:lle. Ostohinta oli 1 euro liiketoimea kohti (eli yhteensä 3 euroa) ⁽⁵⁴⁾.

⁽⁵²⁾ Enintään 50 miljoonan euron takausta, joka annettiin 28 päivänä elokuuta 2008, kasvatettiin 80 miljoonaan euroon 17 päivänä joulukuuta 2008 ja lopulta 140 miljoonaan euroon 26 päivänä toukokuuta 2009.

⁽⁵³⁾ Ernst & Youngin 9 päivänä syyskuuta 2010 päivätyn kertomuksen mukaan joulukuun 28 päivänä 2010 ja huhtikuun 26 päivänä 2011 myönnettyjen lainojen ilmoitettu käyttötarkoitus oli kattaa NG:n keskipitkän aikavälin suunnittelun negatiivinen kassavirta vuosien 2010–2030 välisellä ajanjaksolla.

⁽⁵⁴⁾ Näin ollen NG omistaa 93,3 prosenttia ja RIM 6,7 prosenttia MSR:n osakkeista. Myyntisopimuksen perusteella myyjät eivät vapautuneet veloistaan eivätkä rahoitusvelvoitteet siirtyneet NG:lle tai RIM:lle.

- (39) Toimenpide 16 (osavaltion NG:lle formula 1 -kisoihin myöntämä osakaslaina ja avustus): Osavaltio myönsi NG:lle 11 päivänä tammikuuta 2011 korottoman 40 405 000 euron lainan, jolla ei ollut kiinteää määräaika, formula 1 -kisoihin liittyvien, likviditeettivarantoon kuuluvien velkojen hyvittämiseen. Lisäksi osavaltio antoi heinäkuussa 2011 NG:lle 13,5 miljoonan euron avustuksen formula 1 -kisojen järjestämiseen vuonna 2011.
- (40) Toimenpide 17 (formula 1 -kisojen käyttöoikeussopimus): NG ja NAG tekivät 13 päivänä joulukuuta 2010 käyttöoikeussopimuksen formula 1 -kilpa-ajotapahtumien järjestämisestä ⁽⁵⁵⁾. Tässä käyttöoikeussopimuksessa NG pyysi NAG:tä järjestämään formula 1 -kisat ja sitoutui itse maksamaan korvauksia ⁽⁵⁶⁾. Saksan mukaan NAG:n oli tämän sopimuksen perusteella määrä saada rahoitusvaroja, joita ei otettaisi huomioon NG:n ja NAG:n välisen liiketoiminnan vuokraussopimuksen mukaista vuokraa laskettaessa, mutta NG:n ja NAG:n välisiä maksuja ei tosiasiaa kuitenkaan suoritettu. Käyttöoikeussopimus lopetettiin NG:n, MSR:n, CMHN:n, CST:n, NBG:n ja maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjän sekä NAG:n, Mediinvestin ja muiden yritysten välisellä sovittelusopimuksella, joka tehtiin 27 päivänä marraskuuta 2012.

b) Toimenpiteet, joita käsitellään 7 päivänä elokuuta 2012 annetussa päätöksessä

- (41) Toimenpide 18 (ISB:n NG:n, MSR:n ja CMHN:n eduksi hyväksymä korkomaksujen uudelleenjärjestely Toukokuun 15 päivänä 2012 ISB lykkäsi 30 päivänä huhtikuuta 2012 erääntyneiden 2,98 miljoonan euron korkojen maksua 15 päivään marraskuuta 2012 saakka (mukaan luettuna lainan käyttämätöntä osaa koskeva 48 913,78 euron korvauksen lykkäys). Uudelleenjärjestellyistä summista perittiin 8,17 prosenttia vuotuista korkoa. Lykättyjen korkojen tarkat osuudet jakautuivat yksittäisille yrityksille seuraavasti: NG:n osuus oli 1,473 miljoonaa euroa, MSR:n osuus oli 1,205 miljoonaa euroa ja CMHN:n osuus oli 303 000 euroa.
- (42) Toimenpide 19 (velan asettaminen etuoikeusasemaltaan huonommaksi ja takaus): Toukokuun 15 päivänä 2012 osavaltio ilmoitti, että se oli asettanut ISB:n NG:lle, MSR:lle ja CMHN:lle myöntämien 254 miljoonan euron lainat osana 325 265 000 euron lainaa (toimenpide 8) etuoikeusasemaltaan huonommiksi. Lisäksi osavaltio ilmoitti 15 päivänä toukokuuta 2012 näiden lainojen takaisinmaksusta vuodesta 2014 alkaen, että jos NG, MSR ja CMHN eivät pystyisi maksamaan niitä takaisin, nämä yritykset vapautetaan maksuvelvoitteistaan ja että osavaltio käyttää takaustaan, joka oli annettu ISB:lle aikaisemmin (toimenpide 9).

2.4 MUODOLLISEN TUTKINTAMENETTELYN ALOITTAMISEN JA LAAJENTAMISEN PERUSTEET

- (43) Maaliskuun 21 päivänä 2012 tehdyn päätöksen ja 7 päivänä elokuuta 2012 tehdyn päätöksen mukaan komission alustava kanta oli, että kaikki 19 toimenpidettä olivat valtiontukea, ja komissio ilmaisi epäilyksensä siitä, olivatko ne SEUT-sopimuksen mukaisia.

2.5 TARJOUSMENETTELY JA OMAISUUSERIEN MYYNTI

- (44) Tarjousmenettelystä ilmoitettiin 14 päivänä toukokuuta 2013 maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjän laatimalla lehdistötiedotteella. KPMG julkaisi tarjouskilpailun Financial Timesissa, Handelsblattissa ja Nürburgringin verkkosivustolla 15 päivänä toukokuuta 2013. Menettelyssä oli noin 300 sijoittajakontaktia, joista KPMG vastasi myyjien

⁽⁵⁵⁾ Kriittinen analyysi korvauksen suuruudesta on osavaltion tilintarkastusviranomaisen vuotta 2012 koskevassa tarkastuskertomuksessa, s. 103–107. Kertomus on saatavana osoitteessa <http://www.rechnungshof-rlp.de/Jahresberichte/>.

⁽⁵⁶⁾ Sopimusperusteinen korvaus NAG:lle sisälsi kiinteän palkkion myydyistä lipuista ([...] miljoonaa euroa), [...] prosenttia ensimmäisten [...] tuhannen myydyden lipun jälkeen myytyjen lippujen tuotoista sekä tuotot [...] tuhannesta vuonna 2011 myydyistä lipuista tai [...] tuhannesta seuraavina vuosina myytävistä lipuista. Vuoden 2011 formula 1 -kisojen osalta korvaus oli vähintään [...] euroa. Jos lipputulot olivat alle [...] euroa, korvausta pienennettiin [...] eurolla jokaista [...] euron pienennystä kohti alle [...] euron lipputulosta (ts. jos lipputulot olivat [...] miljoonaa euroa, korvaus oli [...] miljoonaa euroa). Vähimmäiskorvaus oli kuitenkin [...] euroa. NG maksoi formula 1 -kisojen järjestäjien ja kuljettajien maksut sekä radan ylläpidon kansainvälisen autoliiton (Fédération Internationale de l'Automobile, jäljempänä 'FIA') luokan 1 lisenssin nojalla kokonaan, eivätkä ne siis kuuluneet NAG:n sitoumuksiin.

puolesta. Tarjousmenettelyssä asianosaisia pyydettiin toimittamaan kiinnostuksenilmaus (noin 70 tahoa ilmaisi kiinnostuksensa), ja kun ne olivat saaneet erilaista Nürburgringiä koskevaa aineistoa, niitä pyydettiin toimittamaan suuntaa-antava tarjous 26 päivään syyskuuta 2013 mennessä. Myyjät ilmoittivat kaikille kiinnostuneille sijoittajille 19 päivänä heinäkuuta 2013 päivätyllä kirjeellä seuraavaa: "Kaikkia asianosaisia, jotka aikovat osallistua menettelyn seuraavaan vaiheeseen, pyydetään toimittamaan suuntaa-antava tarjous viimeistään 12 päivänä syyskuuta 2013 klo 17.00 (CET) mennessä. Myös tämän määräajan jälkeen saapuneet tarjoukset otetaan huomioon." ⁽⁵⁷⁾ Edellä mainittua suuntaa-antavien tarjousten toimittamisen määräaika (12 päivä syyskuuta 2013) pidennettiin 26 päivään syyskuuta 2013 saakka kirjeellä, joka oli päiväty 12 päivänä syyskuuta 2013. Kirjeessä todettiin näin: "Myyjät ovat päättäneet pidentää suuntaa-antavien tarjousten toimittamisen määräaika, jotta mahdolliset sijoittajat saavat toimitetun aineiston analyysit valmiiksi. Uusi määräaika päättyy 26 päivänä syyskuuta 2013 klo 17.00 CET." Myös tämän määräajan jälkeen saapuneet tarjoukset otetaan huomioon." ⁽⁵⁸⁾ Myyjät siirsivät vahvistavien tarjousten toimittamisen määräaika 17 päivänä joulukuuta 2013 päivätyllä kirjeellä 11 päivästä joulukuuta 2013 helmikuun 17 päivään 2014 todeten seuraavaa: "Jotta mahdolliset sijoittajat saavat toimitetun aineiston analyysit valmiiksi ja jotta he voivat toimittaa lopullisen tarjouksen, joka vastaa täysin Nürburgringin mahdollista arvoa, 11 päivänä joulukuuta 2013 klo 17.00 CET päättyväksi ilmoitettua määräaika jatketaan siten, että se päättyy 17 päivänä helmikuuta 2014 klo 17.00 CET. Selvyyden vuoksi mainittakoon, että myös tämän määräajan jälkeen toimitetut tarjoukset otetaan periaatteessa huomioon, mikäli tarjouksen ehdot täyttävät käsittelyn jatkamista koskevat vaatimukset. Mahdollisista viipeen aiheuttamista haitoista ei makseta korvauksia, vaan sijoittajan on vastattava niistä täysimääräisesti itse. Myyjät voivat valita menettelyn seuraavaan vaiheeseen hyväksyttävät osapuolet pian päivitetyn määräajan umpeutumisen jälkeen" ⁽⁵⁹⁾.

- (45) Maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjät päättivät NG:n, MSR:n ja CMHN:n omaisuuserien myynnistä ja toteuttivat seuraavanlaisen myynnin:
- (46) Tarjousmenettelyä varten NG:n, MSR:n ja CMHN:n omaisuus jaettiin 11 yksittäiseen omaisuuskokonaisuuteen ⁽⁶⁰⁾. Julkaistun kiinnostuksenilmauspyynnön mukaan "Myyjät aikovat myydä omaisuuserät yhdelle tai useammalle sijoittajalle ('RING-hanke'). Sijoittajilla on mahdollisuus ostaa kaikki omaisuuserät, tietyt omaisuuskokonaisuudet ('ehdotetut omaisuuskokonaisuudet') tai yksittäisiä omaisuuseriä. Ehdotetut omaisuuskokonaisuudet on määritelty omaisuuserien jaettavuuden ja niihin liittyvien kustannusten mukaan. Liiketoimi on määrä toteuttaa liiketoiminta-kauppana. Kaikki kolmannen osapuolen velat ja rahoitusvelat jäävät maksukyvyttömille oikeushenkilöille, joten uusi omistaja voi aloittaa toiminnan siistin taseen kanssa" ⁽⁶¹⁾. Lisäksi kiinnostuneille sijoittajille 19 päivänä heinäkuuta 2013 lähetetyssä kirjeessä todetaan näin: "Sijoittajat voivat ostaa myyjien omaisuuden joko kokonaan, määriteltyinä omaisuuskokonaisuuksina ('ehdotetut omaisuuskokonaisuudet') tai yksittäisinä omaisuuserinä. Ehdotetut omaisuuskokonaisuudet on määritelty Nürburgringin omaisuuserien jaettavuuden ja niihin liittyvien kustannusten mukaan." ⁽⁶²⁾
- (47) Maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjät eivät määrittäneet ehtoja omaisuuserien tulevalle käytölle. Kaikki käyttöön liittyvät rajoitukset perustuvat nykyisiin kansallisiin rakennus- ja ympäristölakeihin ja Nürburgringille vapaaseen pääsyyn, joka on taattu osavaltion asiaa koskevassa asetuksessa.
- (48) Kiinnostuneille sijoittajille 19 päivänä heinäkuuta 2013 ja 17 päivänä lokakuuta 2013 lähetetyissä kirjeissä määriteltyjen tarjoajia koskevien valintakriteerien mukaan sijoittajat valitaan seuraavien kriteerien perusteella: a) kokonaistuottojen maksimointi kaikkien omaisuuserien osalta ja b) liiketoimen oletettu varmuus ⁽⁶³⁾. Näitä kriteereitä kuvattiin yksityiskohtaisemmin seuraavasti: "Omaisuuserien arvo kyseisen tarjouksen kannalta; mahdolliset arvoon liittyvät seuraamukset niille omaisuuserille, jotka mahdollisesti eivät sisälly kyseiseen tarjoukseen; omaisuuserien lisäjaottelun mahdolliset kustannukset kyseisen tarjouksen kannalta; kyseisen

⁽⁵⁷⁾ Heinäkuun 19 päivänä 2013 päiväty kirje, jonka otsikko on "Project RING – information and procedures for the submission of an indicative offer" (RING-hanke, tiedot ja menettelyt suuntaa-antavan tarjouksen toimittamiseksi), sivu 3, kohta "Indicative Offer" (suuntaa-antava tarjous).

⁽⁵⁸⁾ Syyskuun 12 päivänä 2013 päiväty kirje, jonka otsikko on "Project RING – Extension of the timeline for the submission of indicative offers" (RING-hanke – Suuntaa-antavien tarjousten toimittamismääräajan pidentäminen), sivu 1, kohta "Extension of the Deadline for the Indicative Offers" (suuntaa-antavien tarjousten määräajan pidentäminen).

⁽⁵⁹⁾ Joulukuun 17 päivänä 2013 päiväty kirje, jonka otsikko on "Project RING – Extension of the timeline for the submission of final offers" (RING-hanke – Lopullisten tarjousten toimittamismääräajan pidentäminen), sivu 1, kohta "Extension of the deadline for the final offers" (lopullisten tarjousten määräajan pidentäminen).

⁽⁶⁰⁾ 1A. Grand Prix -rata, 1B. pohjoisrata, 2. neljän tähden hotelli, 3. Eifelín alueella sijaitseva lomakylä "Green Hell" ja kolmen tähden hotelli, 4. Dreesin lomakylä, 5. maa-alueen rakennusoikeus, Dorint, 6. off road -puisto, 7. Adenau henkilöuntarakennus, 8. huoneisto-rakennus Balkhausenissa, 9. Licht-talo, 10. muu maa-alue.

⁽⁶¹⁾ Kiinnostuksenilmauspyynnön kohta "Nürburgringin omaisuuserien myynti".

⁽⁶²⁾ Heinäkuun 19 päivänä 2013 päiväty kirje, jonka otsikko on "Project RING – information and procedures for the submission of an indicative offer" (RING-hanke, tiedot ja menettelyt suuntaa-antavan tarjouksen toimittamiseksi), sivu 1, kohta "Proposed Transaction" (ehdotettu liiketoimi).

⁽⁶³⁾ Valintakriteerit sivulla 4 heinäkuun 19 päivänä 2013 päivätyssä kirjeessä, jonka otsikko on "Project RING – information and procedures for the submission of an indicative offer" (RING-hanke, tiedot ja menettelyt suuntaa antavan tarjouksen toimittamiseksi), sekä sivulla 6 lokakuun 17 päivänä 2013 päivätyssä kirjeessä, jonka otsikko on "Project RING – procedures for the submission of a final offer" (RING-hanke – menettelyt lopullisen tarjouksen toimittamiseksi).

tarjouksen perusolettamien ja ehtojen täyttämisen kustannukset; sopimukseen pääsemisen todennäköisyys". Lisäksi kirjeessä todettiin, että "sopimukseen pääsemisen todennäköisyyttä arvioidaan ottamalla huomioon i) jäljellä olevat yritystarkastusta koskevat vaatimukset, ii) liiketoimen varmistettu rahoitus ja rahoittajatahojen sen tueksi toimittama vahvistus, iii) hyväksynnän saamisen edellyttämät toimenpiteet, iv) vaadittavat sisäiset hyväksyntätoimenpiteet, joita liiketoimen päätökseen saattaminen edellyttää ja v) oston strategiset perusteet tai NG:n, MSR:n ja CMHN:n omaisuuseriä koskevat tulevaisuudensuunnitelmat ja niiden toteutumisen todennäköisyys". Ympäristöseikat eivät sisällyneet lopullisen tarjouksen valintakriteereihin.

- (49) Lokakuun 17 päivänä 2013 ja joulukuun 17 päivänä 2013 päivätyissä kirjeissä hyväksyttäviä tarjouksia toimittaneille tarjoajille ilmoitettiin, että a) myös asianmukaisten määräaikojen jälkeen toimitetut suuntaa antavat tai lopulliset tarjoukset otetaan huomioon, jos tarjouksen ehdot täyttävät käsittelyn jatkamisen edellytykset, b) määrääjan pidentämisestä koituneista haitoista vastaa kyseisen tarjouksen tekijä täysimääräisesti ja c) myyjät voivat valita hyväksyttävät tarjoajat pian määrääjan umpeutumisen jälkeen. Maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjien mukaan myyjät ilmoittivat tarjoajille, että ne voisivat parantaa tarjousta tai toimittaa uuden tarjouksen määrääjan umpeutumisen ja myyntisopimuksen tekemisen välisenä aikana.
- (50) Helmikuun 2014 alkuun mennessä 24 ehdokasta ⁽⁶⁴⁾ lähetti suuntaa antavan tarjouksen. Näistä ehdokkaista 18 sai jatkaa yritystarkastusvaiheeseen ⁽⁶⁵⁾, ja 13 tarjoajaa toimitti vahvistavat tarjoukset kaikista tai yksittäisistä omaisuuskokonaisuuksista tai yksittäisistä omaisuuseristä, mukaan luettuina neljän tarjoajan tarjoukset kaikista omaisuuseristä: 1) Capricorn Automotive GmbH ja Capricorn Holding GmbH, jäljempänä 'Capricorn'; 2) [tarjoaja 2]; 3) [tarjoaja 3]; 4) [tarjoaja 4]. Tarjouksia arvioitiin seuraavien kriteerien perusteella: a) kokonaistuottojen maksimointi kaikkien omaisuuserien osalta ja b) liiketoiminnan oletettu varmuus ⁽⁶⁶⁾. Kaikki tarjoukset, jotka täyttivät nämä kriteerit, otettiin huomioon arvioinnin viimeisessä vaiheessa, ja nämä tarjoukset koskivat kaikkia omaisuuskokonaisuuksia. Näistä tarjoajista Capricorn ja [tarjoaja 2] toimittivat vahvistukset siitä, että niillä oli oston tarvittava rahoitus: [tarjoaja 2] toimitti 7 päivänä maaliskuuta 2014 sitovan, 24 päivänä helmikuuta 2014 päivätyyn kirjeeseen, jossa se ilmoitti KPMG:lle rahoitusvalmiuksistaan. Capricorn toimitti myyjille 11 päivänä maaliskuuta 2014 sitovan, [...] lähettämän kirjeen, joka oli päivätty 10 päivänä maaliskuuta 2014 ja osoitettu Capricornille, ja siinä ilmoitettiin myyjille, että [...] oli valmis ottamaan Capricornin puolesta 45 miljoonan euron lainan kyseisten omaisuuserien ostamista varten. Näiden tarjousten pohjalta sopimukset neuvoteltiin yhtä aikaa ja vahvistettiin [tarjoajan 2] kanssa 7 päivänä maaliskuuta 2014 ja Capricornin kanssa 10 päivänä maaliskuuta 2014.
- (51) Maaliskuun 11 päivänä 2014 maksukyvyttömiä yritysten velkojainkokous hyväksyi myynnin Capricornille (tarkemmin sanottuna capricorn NÜRBURGRING Besitzgesellschaft GmbH:lle), jonka tarjous oli suurin ja joka toimitti myös todisteet rahoituksesta. Capricornin tarjous oli 77 miljoonaa euroa, kun taas [tarjoajan 2] tarjous oli [47–52] miljoonaa euroa. NG, MSR ja CMHN allekirjoittivat myyntisopimuksen Capricornin kanssa 11 päivänä maaliskuuta 2014, ja maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjä allekirjoitti sen 13 päivänä maaliskuuta 2014 ⁽⁶⁷⁾.
- (52) Edellä kuvatun tarjousmenettelyn perusteella Capricorn siis osti NG:n, MSR:n ja CMHN:n omaisuuserät (kaikki aineelliset ja aineettomat omaisuuserät, mukaan luettuna kaikki maa-alueet, rakennukset, tavaramerkit ja internet-domainiin liittyvät oikeudet), mutta ei velkoja ja rahoitusomaisuutta. Capricornin osakkeenomistajat ovat capricorn HOLDING GmbH ⁽⁶⁸⁾, joka omistaa 67 prosenttia osakkeista, ja GetSpeed GmbH & Co KG ⁽⁶⁹⁾, joka omistaa 33 prosenttia osakkeista.

⁽⁶⁴⁾ Yhdeksän tarjousta koski kaikkia omaisuuskokonaisuuksia, kolme tarjousta koski kilpa-ajorataa ja 11 tarjousta koski muita omaisuus-kokonaisuuksia tai yksittäisiä omaisuuseriä.

⁽⁶⁵⁾ Kaikkia omaisuuseriä koskenut tarjous, jossa tarjottu hinta oli suurin, sai vertailuarvoksi 100 %. Suuntaa-antavia tarjouksia, jotka koskivat kaikkia omaisuuseriä, oli yhteensä kuusi, ja niissä tarjottu hinta oli yli 25 prosenttia parhaimmasta hinnasta. Kaikkia omaisuuseriä koskeneita tarjouksia, joissa tarjottu hinta ei ollut 25:tä prosenttia parhaasta tarjouksesta, ei otettu huomioon hintatason vuoksi. Tämä päti myös kilpa-ajorataa koskeneisiin tarjouksiin ja muita omaisuuseriä koskeneisiin tarjouksiin, koska ne eivät yhteensäkään olleet 25:tä prosenttia parhaasta tarjouksesta. Kuudesta hyväksytystä tarjouksesta, jotka koskivat kaikkia omaisuuseriä, viidessä ei täsmennetty rahoitustilannetta suuntaa-antavan tarjouksen toimittamishetkellä, joten niitä pyydettiin osoittamaan valmiutensa rahoittaa omaisuuserien osto.

⁽⁶⁶⁾ Ks. edellä oleva alaviite 60.

⁽⁶⁷⁾ Saksan mukaan 77 miljoonan euron myyntihinta jaetaan kolmen maksukyvyttömän yrityksen kesken kansallisten maksukyvyttömyys- ja verolakien mukaisesti.

⁽⁶⁸⁾ Capricorn-ryhmä on saksalainen kansainvälisesti toimiva yhtiö, joka valmistaa kilpa-autokokoonpanoja, testaa kilpa-autoja ja kunnostaa vanhoja kilpa-autoja. Kaikki capricorn HOLDING GmbH:n osakkeet omistaa Robertino Wild.

⁽⁶⁹⁾ GetSpeed GmbH & Co KG on saksalainen moottoriurheiluyritys, joka toimii autojen kunnossapidon, kilpa-ajotapahtumien järjestämisen ja kuljettajien stressitasen seurannan alalla. Axel Heinemann omistaa 99 prosenttia tämän yrityksen osakkeista, ja 1 prosentin omistaa Adam Osieka.

- (53) Tarjouskilpailun kohteena olleisiin omaisuuskokonaisuuksiin liittyvien työsopimusten siirto perustuu Saksan lainsäädäntöön ⁽⁷⁰⁾ ja Saksan työtuomioistuinten oikeuskäytäntöön ⁽⁷¹⁾, joiden mukaan työntekijät siirtyvät automaattisesti omaisuuserien ostajalle, mutta maksukyvyttömyyden yhteydessä ostaja voi pyytää maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjältä työsuhteiden päättämistä. Myyntisopimuksen mukaan NBG (Nürburgringin kompleksin nykyinen toiminnanharjoittaja) päättäisi työsuhteita vuonna 2014 Capricornin pyynnöstä. Jälkimmäinen totesi, että jotta ostettuihin omaisuuseriin liittyvä liiketoiminta saataisiin taloudellisesti kannattavaksi, se tarvitsisi 253 työntekijää yhteensä 297 työntekijästä (vuoden 2014 alusta alkaen), ja siis pyytäisi NBG:tä päättämään 44 työntekijän työsuhteen. Näin ollen 85 prosenttia maksukyvyttömiä yritysten kaikista työntekijöistä siirtyy Capricornille 1 päivästä tammikuuta 2015 alkaen (päivämäärä, jolloin Capricorn alkaa harjoittaa ostettuihin omaisuuseriin liittyvää liiketoimintaa).
- (54) Myyntisopimuksen osapuolilla on velvollisuus panna se toimeen vain, jos olemassa on komission päätös, jonka mukaan sen paremmin ostaja kuin sen liiketoimintaa harjoittava yhtiökään eivät ole arvioitavana olevan ja mahdollisesti takaisinperittävän tuen kannalta tuensaajia, ja jos a) joko komission päätökseen kohdistuvan kanteen nostaminen on viivästynyt ja määräaika on umpeutunut ilman muutoksenhakupyynnön, tai b) jos muutoksenhakupyynnön on tehty, on toimitettu komission päätöksen vahvistava oikeusistuimen tuomio, joka ei ole kannekelpoinen. Tämän ehdon tarkoituksena oli kattaa 77 miljoonan euron myyntihinnan ja siihen liittyvän taloudellisen riskin välinen ero, joka johtui 456 miljoonan euron valtiontuen takaisinperintään liittyvästä mahdollisesta velasta; tämä perustui komission 21 päivänä toukokuuta 2012 ja 7 päivänä elokuuta 2012 tekemiin päätöksiin muodollisen tutkintamenettelyn aloittamisesta ja laajentamisesta.
- (55) Kaudella 2014 liiketoimintaa harjoittaa NBG. Sen jälkeen tämä yritys on suunniteltu likvidoitavan. Myyjä käyttää NBG:n vuoden 2014 kassavirran (6 miljoonaa euroa). Se on kiinteänä palkkiona maksettava osa myyntihinnasta, ja sen tarkoitus on mahdollistaa sopimuksen toteuttaminen. Tuensaajat NG, MSR ja CMHN ovat maksukyvyttömyysmenettelyn yhteydessä lopettaneet kaiken toimintansa, eikä niiden palveluksessa ole yhtään työntekijää. Samalla maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjille on annettu Saksan konkurssilain mukaiset valtuudet oikeudenkäyntimenettelyihin, joiden tarkoituksena on järjestellä kaikki maksukyvyttömyysmenettelyissä olevia yrityksiä koskevat saatavat ja velvoitteet. Kun nämä saatavat ja velvoitteet on sovittu ja kun tuomioistuin hyväksyy lopullisen likvidaatian, yritykset voidaan poistaa kaupparekistereistä.
- (56) Voidakseen harjoittaa toimintaa kaudella 2015 ostaja (Capricorn) perustaa liiketoimintaa harjoittavan yhtiön nimeltä Capricorn NÜRBURGRING GmbH, joka tekee sopimukset kaudelle 2015. Sen varmistamiseksi, että tuensaajat varmasti poistuvat markkinoilta, komissiolle ilmoitettiin seuraavista toimenpiteistä. Jos vuoden 2015 alussa ei ole saatavilla komission päätöstä, joka ei ole kannekelpoinen, myydyt omaisuuserät siirretään ennen tammikuun 1 päivää 2015 uuteen yhtiöön, jossa omistaja omistaa 95,1 prosenttia osakkeista ja 4,9 prosenttia omistaa riippumaton uskottu mies. Uskottu mies toimii velkojien etujen mukaisesti eikä maksukyvyttömiä valtiontuen tuensaajien etujen mukaisesti, mutta se ei ota vastaan ohjeita velkojilta. Lisäksi uusi yhtiö ja liiketoimintaa harjoittava yhtiö tekevät vuokraussopimuksen, joka päättyy myyntisopimuksen voimaantulo-päivänä. Liiketoimintaa harjoittava yhtiö harjoittaa toimintaansa omalla nimellään oman liiketoimintasuunnitelmansa mukaisesti, ja se valitsee työntekijänsä itse (ks. edellä johdanto-osan 53 kappale). Uudelle yhtiölle maksettava vuotuinen vuokra on yhteensä [4,6–5,1] miljoonaa euroa, joka siirretään Nürburgring-yhtiöiden selvitystilän alaisiin varoihin (kaikki maksukyvyttömyysmenettelyn kohteena olevaan omaisuuteen liittyvät maksetut maksut siirretään selvittäjien varainhoitotileille, jotta ne voidaan jakaa velkojille). Kun komission päätös tulee voimaan, uskottu mies siirtää kaikki uuden yhtiön osakkeensa ostajalle. Toisaalta jos ostaja ei täytä sopimusperusteisia maksuvelvoitteitaan, uskottu mies voi myydä omaisuuserät. Jos komission päätös kumotaan, omaisuuserät palautetaan maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjille, jotta ne voidaan myydä välittömästi, koska Saksan maksukyvyttömyysmenettelyn mukainen likvidointivelvoite pysyy voimassa myös tällaisessa tapauksessa. Uusi yhtiö ei voi jatkaa Nürburgring-yhtiöiden liiketoimintaa. Komissio toteaa, ettei tämä järjestely muuta myynnin perusedellytyksiä eikä myyntihintaa ja myyntiehtoja, jotka siis pysyvät ennallaan ⁽⁷²⁾.

⁽⁷⁰⁾ Saksan siviililain ("Bürgerliches Gesetzbuch") 613 a §.

⁽⁷¹⁾ Saksan työtuomioistuin (BAG), 19 päivänä joulukuuta 2013 annettu tuomio – 6 AZR 790/12; Saksan työtuomioistuin (BAG), 20 päivänä maaliskuuta 2003 annettu tuomio – 8 AZR 97/02.

⁽⁷²⁾ Maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjät ja ostaja sopivat 13 päivänä elokuuta 2014, että ostohinnan toinen erä on maksettava heinäkuun 31 päivän 2014 sijasta 31 päivänä lokakuuta 2014 8 prosentin korolla. Panteiksi (joilla korvataan [4,6–5,1] miljoonan euron käteisvakuus) sovittiin seuraava: a) Capricornin osakkeenomistajan Robertino Wildin osakkeet Capricornista; b) kaikki Capricorn-yhtymän yritysten saatavat; c) Campus-hankkeen myyntisopimukseen (tehdään myöhemmin) perustuvat saatavat ja d) Robertino Wildin taidekokoelma. Osavaltio ei osallistunut tätä sopimusta koskevaan päätöksentekomenettelyyn.

3. SAKSAN ESITTÄMÄT HUOMAUTUKSET

3.1 VAIKEUKSISSA OLEVA YRITYS

- (57) Muodollisessa tutkintamenettelyssä antamissaan huomautuksissa Saksa väitti, ettei NG ollut vaikeuksissa oleva yritys 1 päivänä heinäkuuta 2008 ⁽⁷³⁾ tai 28 päivänä heinäkuuta 2010, kun ISB myönsi sille 325 265 000 euron lainan ⁽⁷⁴⁾. NG:n, MSR:n ja CMHN:n tilanteesta toukokuun 2012 ja heinäkuun 2012 välisenä aikana ja muodollisen tutkintamenettelyn laajentamisesta Saksa väittää, ettei komissio ollut ottanut huomioon NG:n, MSR:n ja CMHN:n maksukyvyttömyyttä, joka oli peruuttamaton seuraus sen päätöksestä olla hyväksymättä pelastamistukea alustavissa menettelyissä ⁽⁷⁵⁾, ja näin ollen se on loukannut suhteellisuusperiaatetta ⁽⁷⁶⁾. Lisäksi Saksa toteaa, että NG toteutti infrastruktuurin rakentamishankkeen ja etenkin järjesti formula 1- ja Superbike-kilpa-ajotapahtumia julkisen sektorin puolesta ⁽⁷⁷⁾ ja ettei niitä sen vuoksi voida ottaa huomioon, kun analysoidaan sen taloudellista tilannetta, vaikeuksissa olevan yrityksen määrittelemistä ja tuen ainutkertaisuuden periaatteen soveltamista ⁽⁷⁸⁾.

3.2 VALTION VARAT JA VALTION TOIMENPITEEKSI KATSOMINEN

- (58) NG:n toteuttamien toimenpiteiden osalta Saksa myöntää, että varat ovat peräisin valtiolta ⁽⁷⁹⁾.

3.3 TALOUDELLINEN TOIMINTA

- (59) Saksan mukaan katsomon, monitoimihallien, sisäänpääsytilojen sekä koulutusta ja viihdettä tarjoavien kohteiden rakentaminen (Nürburgring 2009 -hankkeen osa I ⁽⁸⁰⁾) ei ole taloudellista toimintaa, koska Leipzig/Halle-tuomiota ⁽⁸¹⁾ ei voida soveltaa yleisen (alueellisen ja urheiluun liittyvän) infrastruktuurin rakentamiseen ⁽⁸²⁾; rakentaminen koskee palveluja, joiden osalta komission vuonna 2007 julkaiseman urheilun valkoisen kirjan

⁽⁷³⁾ Helmikuun 19 päivänä 2009 annetulla komission päätöksellä hyväksyttyä Saksan tukimallia asiassa C 38/2009 *Bundesrahmenregelung für niedrigverzinsliche Darlehen* (matalakorkoisia lainoja koskevat liittovaltion puitteet, jäljempänä 'väliaikaiset puitteet') sovelletaan yrityksiin, jotka eivät olleet vaikeuksissa 1 päivänä heinäkuuta 2008. Tukea voidaan myöntää yrityksille, jotka eivät olleet tuolloin vaikeuksissa mutta jotka joutuivat vaikeuksiin pian sen jälkeen maailmanlaajuisen talous- ja finanssikriisin vuoksi.

⁽⁷⁴⁾ Saksa väittää, ettei NG täyttänyt yhteisön valtiontukea vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseksi ja rakenneuudistukseksi koskevien suuntaviivojen 10 kohdan mukaisia tiukkoja vaatimuksia, että suuntaviivojen 11 kohdan mukaiset löysemmät kriteerit oli laadittu epäyhdenäisesti ja ettei myöskään suuntaviivojen 9 kohdassa esitetty yleinen lauseke täytynyt.

⁽⁷⁵⁾ Saksan mukaan muodollisen tutkintamenettelyn laajentaminen oli vastoin pelastamistuen toimintamallin tavoitetta, että tuen olisi tullut johtaa NG:n, MSR:n ja CMHN:n uhkaavan maksukyvyttömyyden välttämiseen, jotta niille olisi voitu antaa kuusi kuukautta aikaa laatia rakenneuudistussuunnitelma, että osakkeenomistajat olivat valmiita sopimaan rakenneuudistussuunnitelman konkreettisista tavoitteista, mukaan luettuina omaisuuserien myynti ja NG:n, MSR:n ja CMHN:n myöhempi likvidointi, ettei NG:tä vastaan ollut tehty takaisinperintäpäätöstä ja etteivät Degendorf-oikeuskäytännön kriteerit siis täyttyneet ja että tapauksen ainutlaatuisuuden vuoksi pelastamistuen hyväksyminen ei olisi ollut ennakkotapaus.

⁽⁷⁶⁾ Saksa viittaa yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-237/99, BP Netherlands ym., 8.12.2000 antamaan määräykseen (Kok., s. II-3849, 37 kohta) ja asiaan T-111/01, Saxonia Edelmetalle, tuomio 11.5.2005 (Kok., s. II-2335, 26 kohta). Asia C-56/89, Publishers Association, yhteisöjen tuomioistuimen presidentin määräys 13.6.1989 (Kok., s. 1693, 39 kohta); asia T-29/92 (R), SPO ym., yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen määräys 12.1.1993 (Kok., s. II-2161, 38 kohta ja sitä seuraavat kohdat).

⁽⁷⁷⁾ Saksa viittaa yhteisöjen tuomioistuimen 24.8.2008 antamaan tuomioon asiassa T-20/03, KAHLA/Thüringen Porzellan GmbH (Kok., s. II-2305, 124 kohta ja sitä seuraavat kohdat). Saksa väittää, että näitä toimenpiteitä tulisi valtiontuen kannalta pitää erikoisvaikutuksina, eikä NG:n säännöllisenä liiketoimintana, että sekä osakkeenomistajat että yrityksen hallinto katsoivat NG:n olevan keino pitää urheiluun liittyvä infrastruktuuri julkisessa omistuksessa, jotta voitaisiin järjestää voittoa tavoittelemattomia urheilutapahtumia, joita ei voitaisi tarjota ilman tappioiden kattamista julkisin varoin, että tästä huolimatta NG:n osakkeenomistajat ja yrityksen hallinto eivät sallisi sen velkaantumista ja ettei näiden erikoisvaikutusten kustannuksia voida siksi sisällyttää taloudelliseen arviointiin.

⁽⁷⁸⁾ Ks. tuen ainutkertaisuuden periaatteen määritelmä suuntaviivojen 3.3 kohdasta.

⁽⁷⁹⁾ Kyseiset toimenpiteet edellyttivät NG:n hallintoneuvoston hyväksyntää, ja hallintoneuvoston jäseniä nimittivät vain julkisviranomaiset.

⁽⁸⁰⁾ Osan I investointien kokonaismäärä on 215 miljoonaa euroa (185 miljoonaa likviditeettivarannosta ja 30 miljoonaa osavaltion osakslainasta).

⁽⁸¹⁾ Ks. yhdistetyt asiat T-443/08 ja T-455/08, *Freistaat Sachsen, Flughafen Leipzig/Halle ym. v. komissio*, tuomio 24.3.2011 (Kok., s. II-1311), vahvistettu muutoksenhaussa, ks. asia C-288/11 P, *Mitteldeutsche Flughafen AG ja Flughafen Leipzig-Halle GmbH v. komissio*, tuomio 19.12.2012 (Kok., s. I-0000).

⁽⁸²⁾ Saksan mukaan tällainen muutos komission päätöksentekokäytännössä on vastoin komission vuonna 2007 julkaisemaa urheilun valkoista kirjaa ja oikeusvarmuuden periaatteita. Tätä muutosta voidaan soveltaa vain tuleviin tapauksiin, ei Nürburgringin urheiluinfrastruktuurin rakentamiseen, joka päättyi jo vuonna 2011. Valtionavun epäämistä urheiluinfrastruktuurin rakentamisen ja siihen liittyvän toiminnan harjoittamisen rahoittamisessa voitaisiin pitää EU:n toimielinten ja jäsenvaltioiden välisen toimivaltajaon muutoksena, eikä se olisi toissijaisuusperiaatteen mukaista.

kriteerit (monitoimikäyttö, esteetön pääsy jne.) täyttyvät; yksityinen sijoittaja ei toteuttaisi tällaista hanketta, eikä kilpa-ajoratoja yleensä rakenneta yksityisin varoin heikon kannattavuuden takia ⁽⁸³⁾.

- (60) Saksan kannalta formula 1 -tapahtumat ovat periaatteessa rakenteellisesti tappiota tuottavia. Niitä ei voida pitää NG:n normaalina liiketoimintana, koska julkisesta tuesta huolimatta ne johtivat siihen, että NG:n tulos oli negatiivinen. Tämä yhtiö ei järjestäisi näitä tapahtumia, jos se ei odottaisi saavansa julkista rahoitusta, ja julkisviranomaiset päättivät rahoittaa formula 1 -tapahtumia tavanomaisin markkinaehdoin aluepoliittisista syistä ⁽⁸⁴⁾. Näin ollen Saksa väittää, ettei näiden tapahtumien järjestämistä voida pitää NG:n taloudellisena toimintana. Tuen osalta Saksa väittää, että yleistä taloudellista etua koskevan palvelun kriteerit täyttyvät.

3.4 TUEN VALIKOIVUUS

- (61) Saksa väittää, että vaikka toimenpiteiden rahoittaminen olisi taloudellista toimintaa, se ei ole valikoivaa, koska vuoden 2007 urheilun valkoisen kirjan kriteerit täyttyvät (ei yksittäinen käyttäjä, esteetön pääsy, monitoimikäyttö ja vuokraus kohtuullisin markkinahinnoin; markkinat eivät tarjoa infrastruktuuria, koska se ei olisi taloudellista; julkisviranomaisten vastuu).

3.5 ETU

a) Toimenpiteet, joita käsitellään 21 päivänä maaliskuuta 2012 annetussa päätöksessä

- (62) Saksa myöntää, ettei se ollut löytänyt pitkäaikaista yksityistä sijoittajaa, joka investoisi Nürburgring 2009 -hankkeeseen.
- (63) **Toimenpiteestä 1** (maksut pääomavarantoon ja pääoman korotukset elokuussa 2004, joulukuussa 2004 ja syyskuussa 2007) Saksa toteaa, että kysymys edusta ei ole oleellinen, koska toimenpide ei kohdistunut taloudelliseen toimintaan.
- (64) **Toimenpiteestä 2** Saksa toteaa, ettei NG:n tytäryhtiöilleen myöntämien lainojen korosta (6 prosenttia) koidu etua tytäryhtiöille, koska se on verrattavissa markkinalainojen korkoihin.
- (65) **Toimenpiteestä 3** Saksa toteaa, että likviditeettivarannosta 170 miljoonan euron edestä rahoitetut toimenpiteet ⁽⁸⁵⁾ toteutettiin markkinaehtoisesti, koska a) osavaltio käyttää varantoa samalla tavalla kuin markkinaehtoinen holdingyhtiö ⁽⁸⁶⁾, b) NG maksoi korot asianmukaisesti ja c) varat maksettiin kokonaisuudessaan takaisin toimenpiteen 8 yhteydessä. Lisäksi Saksa totesi, että osavaltion likviditeettivarannosta ISB:lle myöntämät lainat oli tarkoitettu yksinomaan ISB:n omien, NG:lle myöntämien lainojen jälleenrahoitukseen (ks. myös johdanto-osan 70 kappale) ja että osavaltion likviditeettivarannosta tekemien transaktioiden markkinaehdot eivät siirtyneet velalliselle eli NG:lle.
- (66) **Toimenpiteestä 4** (NG:n myöntämä laina MSR:lle) Saksa toteaa, että 7 prosentin korko vaikuttaa olevan markkinaehtoinen.
- (67) **Toimenpide 5** (NG:n myöntämä avustus CST:lle) on Saksan mukaan markkinaehtoinen: sen jälkeen, kun NG ja MIB olivat tarjonneet hankkeeseen alustavan rahoituksen yhdenvertaisin ehdoin, MIB ei voinut myöhemmin tarjota samaa määrää tarvittavia osakaslainoja kuin NG. NG:n vetäytyminen hankkeesta vaarantaisi lippujärjestelmän oikea-aikaisen käyttönoton ja tekisi todennäköisesti myös NG:n aiemman investoinnin arvottomaksi,

⁽⁸³⁾ Saksa toteaa, että maailmanlaajuisesti vuosina 1999–2011 rakennetuista 11 kilpa-ajoradasta kahdeksan rakennettiin valtion varoilla (Communication & Network Consulting, Formula Money 2011, sivu 145).

⁽⁸⁴⁾ Saksan mukaan formula 1 -kisoilla on merkittäviä makrotaloudellisia vaikutuksia järjestäjämaissa (tukien ja mainittujen vaikutusten välisen suhteen väitetään olevan 1:5).

⁽⁸⁵⁾ Saksan mukaan likviditeettivarannon käyttäminen hankkeeseen on poikkeus, joka ei vastaa varannon tavanomaista käyttöä ja että likviditeettivarannon kautta rahoitus oli tarpeen väliaikaisesti meneillään olevan hankkeen alustavaa rahoitusta varten, kunnes rahoitus siirtyisi pitkäaikaiselle yksityiselle sijoittajalle.

⁽⁸⁶⁾ Saksa toteaa, että likviditeettivarannon tarkoituksena on optimoida osavaltion ja sen tytäryhtiöiden välinen kassavirta taloudellisesti järkevällä tavalla etenkin holdingyhtiön rahoituskustannusten pienentämiseksi; että osavaltio täyttää lyhytaikaiset rahoitustarpeensa pääomamarkkinoilla; että likviditeettivarannosta peräisin olevien varojen korkoprosentit vastaavat osavaltion markkinoilla maksamia päivittäiskorkoja; että osavaltiolla ei aiheudu korkokuluja; että markkinaehdot siirretään 1:1 likviditeettivarannon osallistujille ja että osavaltion finanssiministeriö on vain täytäntöönpanofoorumi.

NG:n kannalta oli suotuisaa jatkaa suunniteltua hanketta muuttuneissa olosuhteissa etenkin, kun liiketoimintasuunnitelman perusteella oli odotettavissa kohtuullinen tuotto, ja NG sai NG:ltä vakuuksia.

- (68) **Toimenpiteestä 6** (IPC:lle maksettu korvaus ja MSR:lle myönnetty laina PNG:n toimiessa välittäjänä) Saksa katsoo, että saajat saivat kyseiset maksut korvauksina palveluista ja markkinaehtoisena lainana.
- (69) **Toimenpiteen 7** (MIB:n CST-saatavien siirtäminen NG:lle) osalta Saksa ei käsittele mahdollista etua koskevia kysymyksiä.
- (70) **Toimenpiteestä 8** (ISB:n myöntämä laina NG:lle, MSR:lle ja CMHN:lle) Saksa katsoo, ettei ISB ole toiminut riippumattomasti (tavanomaisin markkinaehdoin) (erillisenä) yrityksenä vaan tukipankkina, joka saa tarkat ohjeet osavaltion hallinnolta ja on osa sitä ⁽⁸⁷⁾. Saksan mukaan sopimuksen II periaatteet ovat sovellettavissa ISB:n lainan ⁽⁸⁸⁾ jälleenerahoitukseen, koska ISB osallistui likviditeettivarantoon eikä tästä osallistumisesta ole koitunut ISB:lle etua ⁽⁸⁹⁾.
- (71) **Toimenpiteestä 9** (osavaltion ISB:lle antama takaus toimenpiteeseen 8) Saksa toteaa, että tässä takauksessa on kyse ISB:n ja osavaltion sisäiseen suhteeseen liittyvän riskin jakamisesta ja ettei siitä ole koitunut etua lainansaajille (NG:lle, MSR:lle ja CMHN:lle), koska niiden lainan ehdot eivät parantuneet sen vuoksi ⁽⁹⁰⁾.
- (72) **Toimenpiteestä 10** (25 päivänä maaliskuuta 2010 tehty liiketoiminnan vuokraussopimus) Saksa toimitti 29 päivänä syyskuuta 2011 laaditun asiantuntijalausannon, jonka osavaltio oli tilannut Nürburgringin liiketoiminnan vuokrauksesta. Lausunnossa määritettiin markkinaehtoisen vuotuisen vähimmäis- ja enimmäisvuokran vaihteluväli. Saksa väittää, että asiantuntijalausannon mukaan odotuksenmukainen vuokra on 20 prosenttia suurempi kuin enimmäisvuokra markkinoilla. Se kattaisi vuokraajan rakennuskustannukset (330 miljoonaa euroa), minkä lisäksi siitä jäisi vielä kohtuullisesti voittoa ⁽⁹¹⁾.
- (73) **Toimenpiteeseen 11** kuuluvista lainoista (RIM:n myöntämät lainat MSR:lle, kun Mediinvest ja PNG toimivat välittäjinä), joilla rahoitettiin Nürburgring 2009 -hankkeen osaa II, Saksa väittää, että ne ovat markkinatalouden ehdoin toimivan sijoittajan periaatteiden mukaisia ja ettei niihin sisälly etua, koska sovelletut korkoprosentit ovat suurempia kuin soveltuvat viitekorot (lukuun ottamatta kahta lainaa, jotka myönnettiin 12 päivänä marraskuuta 2008 ja 22 päivänä joulukuuta 2008).

⁽⁸⁷⁾ Maaliskuun 21 päivänä 2012 tehdyn sopimuksen 137 kohdan osalta Saksa toteaa, että tukipankkien (*"Spezialkreditinstitute"*) osalta voi olla kahdenlaisia tuensajia: 1) erikoispankit ja 2) erikoispankkien rahoittamat yritykset; erikoispankkien edut kuuluvat sopimukseen II (*"Verständigung II"*) vuodesta 2002, ja 21 päivänä maaliskuuta 2012 tehdyn sopimuksen mukaan erikoispankit voivat myöntää lainoja vain sellaisissa tilanteissa, kun velallinen ei saisi lainaa samoilla ehdoilla markkinoilta. Saksa kuitenkin katsoo, että tukipankit voivat myöntää markkinaehtoisia lainoja (erikoisluottolaitosten toiminta ei ole rajattu tukien myöntämiseen) ja että valtiontukea koskeva arviointi on tehtävä aina tapauskohtaisesti.

⁽⁸⁸⁾ ISB-lainan (toimenpide 8) osalta Saksa toteaa, että etuna voidaan pitää korkeintaan markkinoilla maksetun koron ja tosiasiasa maksetun koron välistä erotusta, mutta ei lainan kokonaisuudella, ja että jos komissio epäilee tätä, on syytä pyytää lausunto asiantuntijalta.

⁽⁸⁹⁾ Saksa väittää, että sopimuksen II kannalta komissio hyväksyi oikeudellisesti erillisille erikoisluottolaitoksille annetuista takauksista koituvat edut, kunhan niiden toiminta on rajattu tarkkaan määritellyyn julkiseen tehtävään, ja että näissä olosuhteissa esimerkiksi tiettyntyyppisten takausten, joita voivat olla esimerkiksi *Gewährträgerhaftung*, *Anstaltslast* ja *Refinanzierungsgarantien*, käyttö on valtiontukea koskevien sääntöjen mukaista. Lisäksi Saksa toteaa, että 16 päivänä kesäkuuta 2004 Suomen kuntasektorin takauksia koskevassa asiassa N179/04 tekemässään päätöksessä komissio hyväksyi sen, etteivät erikoisluottolaitokset ole yrityksiä niin kauan kuin niiden saama julkinen rahoitus liittyy vain niiden julkiseen tehtävään.

⁽⁹⁰⁾ Saksan mukaan lainan ehdot on määrätty kokonaan ja riippumattomasti lainan myöntämisestä koskevissa osavaltion ohjeissa. Siksi ISB ei voinut vaikuttaa niihin mitenkään. Päätöksen lainan myöntämisestä ja siihen liittyvistä riskeistä teki osavaltio, minkä lisäksi osavaltio – lainan myöntämisestä koskevien ohjeidensa vuoksi – antoi vakuudet lainalle Saksan siviililainsäädännön mukaisesti.

⁽⁹¹⁾ Saksa toteaa myös, ettei ole tärkeää, kattaako vuokra rakennuskustannukset, koska investointikustannuksissa on uponneita kustannuksia, jotka eivät vaikuta järkevästi toimivan sijoittajan tuleviin päätöksiin. Lisäksi Saksa katsoo, että vaikka vuokralla olisi täytynyt kuolettaa investointikustannukset, perusteena olisivat kuitenkin suunnitellut investoinnit ilman ennakoimatonta kustannusten nousua. Hankkeen suunnitellut kustannukset olivat alun perin 215 miljoonaa euroa (135 miljoonaa euroa Nürburgring 2009 -hankkeen osaan I ja 80 miljoonaa euroa hankkeen osaan II), mutta todelliset kustannukset olivat 330 miljoonaa euroa (215 miljoonaa euroa hankkeen osaan I ja 115 miljoonaa euroa hankkeen osaan II). Kun tämä otetaan huomioon, suunnitellut investoinnit olisi voitu kattaa jo noin 280 miljoonan euron vähimmäisvuokralla.

- (74) **Toimenpiteestä 12** (osavaltion takaus RIM:n MSR:lle myöntämille lainoille Mediinvestin toimiessa välittäjänä toimenpiteen 11 nojalla) Saksa toteaa, että osavaltion takauksesta koituu etua vain lainojen saajille mutta ei ISB:lle tai RIM:lle, koska takaus oli lainojen myöntämisen ehtona.
- (75) **Toimenpiteistä 13 ja 14** (rahapeliverosta myönnetty avustukset matkailun edistämiseen ⁽⁹²⁾ ja osavaltion myöntämät lainat) Saksa ei väitä, että ne olisivat markkinatalouden ehdoin toimivan sijoittajan periaatteiden mukaisia. Rahapeliveron osalta Saksa pitää toimenpidettä korvauksena matkailun edistämiseen liittyvistä infrastruktuurikustannuksista. Velan etuoikeusaseman huonommuudesta Saksa katsoo, että sen vaikutus on lähinnä ilmoitusluonteinen, koska jokainen osakaslaina on maksukyvyttömyysmenettelyssä joka tapauksessa etuoikeusasemaltaan huonompi ja että huonommuus vaikutti mahdollisesti vain julkiseen talouteen, eikä siitä näin ollen koitunut etua ⁽⁹³⁾.
- (76) **Toimenpiteen 15** (MSR:n osakkeiden siirto NG:lle ja RIM:lle) osalta Saksa väittää, ettei siitä koitunut taloudellista etua Mediinvestille, Geisler & Trimmelille ja Weberille, koska a) se toteutettiin symboliseen 1 euron hintaan, b) siihen ei sisältynyt muita etuja, kuten osakaslainojen mitätöintiä tai osakkaan myöntämiä takauksia, c) NG ja RIM ostivat MSR:n osakkeet yhdistääkseen Nürburgring 2009 -hankkeen osan I ja osan II omistajuuden ja luodakseen yhtenäisen liiketoimintamallin, ja d) se, oliko MSR siirron aikaan vaikeuksissa, ei vaikuta tähän arviointiin, sillä MSR on rajavastuuyhtiö, jolloin osakkeenomistajien vastuu on joka tapauksessa rajattu yhtiön pääomaan.
- (77) **Toimenpiteen 16** (NG:lle formula 1 -kisoista aiheutuneiden tappioiden rahoitus osavaltion varoista) osalta Saksa toteaa, ettei kyse ole taloudellisesta toiminnasta ja että formula 1 -kisojen rahoittaminen ei yleensä ole kannattavaa.
- (78) **Toimenpiteestä 17** (formula 1 -käyttöoikeussopimus) Saksa väittää, että se liittyy liiketoiminnan vuokrausso-
pimuksen ehtoihin. Saksa katsoo, että koska vuokra on huomattavasti [...] %) markkinavuokria suurempi, kumpaakin sopimusta on pidettävä kokonaisuudessaan tasapainoisina (mukaan luettuina NAG:lle käyttöluopasopi-
muksesta koituvat edut) ⁽⁹⁴⁾.
- b) **Toimenpiteet, joita käsitellään 7 päivänä elokuuta 2012 annetussa päätöksessä** ⁽⁹⁵⁾
- (79) **Toimenpiteestä 18** (velkojen uudelleenjärjestely) Saksa toteaa, että se oli tarpeen uhkaavan maksukyvyttömyyden välttämiseksi ja että myös yksityinen osakkeenomistaja olisi toteuttanut sen.
- (80) **Toimenpiteen 19** (velkojen etuoikeusaseman huonontaminen ja takaus) osalta Saksa väittää, ettei se muodosta edes mahdollista rasitetta julkiselle taloudelle, että myös yksityinen osakkeenomistaja toimisi samoin ja että velan etuoikeusaseman huonontaminen ei vaikuttanut osakkeenomistajiin, koska muita merkittäviä velkoja ei ollut.

3.6 KILPAILUN VÄÄRISTYMINEN JA VAIKUTUS KAUPPAAN

- (81) Saksa katsoo, ettei hotellien ja ravintoloiden eduksi toteutetuilla toimenpiteillä ole mahdollista vaikutusta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ⁽⁹⁶⁾.

⁽⁹²⁾ Saksa korostaa, että tukien tulisi kattaa NG:lle koituneet tappiot, jotka syntyivät Nürburgring 2009 -hankkeen mukaisten matkailunähtävyyksien lisäämiseen liittyneistä investoinneista ja että tavoitteena oli lisätä Nürburgringin vetovoimaa vuoden ympäri. Toisin sanoen matkailua edistämällä oli määrä kehittää rakenteellisesti heikkoa aluetta.

⁽⁹³⁾ Saksa viittaa asiaan C-72/91, Sloman Neptun.

⁽⁹⁴⁾ Lisäksi Saksa väittää, että tämän järjestelmän tarkoituksena on houkutella mahdollisimman paljon kävijöitä, maksimoida suotuisat makroekonomiset vaikutukset ja kattaa NG:n huomattavat kustannukset (lisenssimaksu, kilpa-ajoradan FIAN luokan 1 lisensointi).

⁽⁹⁵⁾ Saksa katsoo, että komission arvio siitä, että NG olisi ollut vaikeuksissa oleva yritys 1 päivänä heinäkuuta 2008, on epäasianmukainen; että ilmoitetun pelastamistuen yhteydessä tuen ainutkertaisuuden periaatetta oli sovellettu virheellisesti; ettei muodollisen tutkintamennettelyn laajentaminen ollut suhteellisuusperiaatteen mukaista ja että toimenpiteet eivät ole tukea.

⁽⁹⁶⁾ Saksan mukaan kansainvälisiä kävijöitä houkuttelee kilpa-ajorata, eivät majoituspalvelut tai ravintolat. Näin ollen Saksa katsoo, ettei näillä toimenpiteillä ole vaikutusta matkailijavirtoihin.

3.7 SOVELTUVUUS SISÄMARKKINOILLE

a) Kilpa-ajoradan palvelut

- (82) Saksa toteaa, että Nürburgring on hyvin tärkeä alueen taloudelle ja työllisyydelle, että se on tärkeä, ensisijaisesti amatööriurheiluun tarkoitettu paikka, että se on osa saksalaista moottoriurheiluhistoriaa ja kulttuuria ja siis osa unionin kulttuuriperintöä, että se vaikuttaa koko maailman liikenneturvallisuuteen, koska tällä radalla testattuja autoja viedään kaikkialle maailmaan, että sen ajoturvallisuuskeskus tarjoaa koulutusta ajoturvallisuudesta ja etteivät tutkitut toimenpiteet liity kilpa-ajorataan sinänsä vaan pikemminkin kilpa-ajoradan ulkopuoliseen urheiluun ja muuhun kuin urheiluun liittyvään infrastruktuuriin sekä formula 1 -kilpa-ajojen järjestämiseen.

b) Tuen soveltuvuus sisämarkkinoille SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan c alakohdan nojalla

Yhteisen edun mukainen tavoite

- (83) Saksan mukaan urheilupaikkojen rakentamista voidaan pitää yhteisen edun mukaisena SEUT-sopimuksen 165 artiklassa ⁽⁹⁷⁾ tarkoitettulla tavalla ja että toimenpiteitä, jotka helpottavat urheilun harrastamista, voidaan tukea ⁽⁹⁸⁾. Nürburgringillä järjestetään muutaman ammattilaistapahtuman lisäksi myös amatööritapahtumia ja moottoriurheilukoulutusta nuorille. Nürburgringia käytetään myös muihin urheilutapahtumiin, kuten pyöräilyyn (Rad&Run), juoksuun (Fisherman's Friend StrongmanRun) ja triatloniin (Green Hell Triathlon).

Toimenpiteiden tarpeellisuus ja oikeasuhteisuus

- (84) Saksa katsoo, että toimenpiteet ovat tarpeellisia seuraavista syistä: Nürburgringia käytetään [...] tapahtumapäivästä ammatillisurheiluun vain [...] päivänä, amatööriurheiluun [...] päivänä ja sekä amatööri- että ammatillisurheiluun [...] päivänä. Amatööriurheilijoiden osuus on yli [...] [...] ammatilasta vs. [...] amatööriä). Muita kuin amatööritapahtumia ovat Formula 1, German Touring Car Championship, Superbike World Championship, musiikkitapahtuma Rock am Ring sekä autonvalmistajien testiajot. Amatöörit voivat ajaa radalla omilla autoillaan. Viikonloppuisin järjestetään suurten saksalaisten moottoriurheiluliittojen (kuten ADACin) amatöörikilpailuja. Viikolla yksittäiset kerhot käyttävät rataa harjoitteluun tai amatöörikisoihin. Moottoriurheilussa ei ole erillistä infrastruktuuria ammatillis- tai amatööriurheiluun. Lisäksi tutkittavana olevat toimenpiteet auttavat markkinahäiriön poistamisessa. Sijoitetun pääoman tuottoa ei voida odottaa. Toisin kuin monitoimiareenoilla, vuosittain järjestetään vain yksi tai kaksi kilpailusarjaa. Kukaan yksityinen sijoittaja ei rakentaisi eikä rahoittaisi tällaista infrastruktuuria. Yksityisten yritysten osallistuminen Nürburgring 2009 -hankkeen osan I rahoittamiseen epäonnistui. Julkisella osallistumisella oli siis kannustava vaikutus. Ilman osavaltion hallinnon selvää poliittista tahtoa NG ei voisi nykyaikaistaa ja laajentaa urheiluinfrastruktuuria samassa määrin. Lisäksi Saksa katsoo, että toimenpiteiden rahoittaminen on oikeasuhteista. Tavoitteita ei olisi voitu saavuttaa, jos julkiselta sektorilta saatu rahoitus olisi ollut pienempi. Rakenteet olivat vanhoja ja ne oli uudistettava. Infrastruktuurien päällekkäisyyttä ei ollut. Toisin kuin komission käsittelemissä monitoimiareenoihin liittyvissä tapauksissa ⁽⁹⁹⁾, tutkittavat toimenpiteet eivät liity uuteen infrastruktuuriin tai kapasiteetin huomattavaan laajentamiseen.

Vain välttämättömään rajoittuvat vaikutukset kauppaan ja kilpailuun

- (85) Saksan mukaan vaikutukset kauppaan ja kilpailuun ovat pienet, eivätkä ne ole vastoin yhteistä etua. Kuten Koblenzin käräjäoikeus ⁽¹⁰⁰⁾ on todennut, Nürburgring ja Nordschleife ovat ainutlaatuisia. Kansainvälisten ja kansallisten tapahtumien sijaintipaikalla on pitkä historia, eikä Nürburgringin urheiluinfrastruktuurin tukeminen näin ollen johda siihen, että tapahtumat siirtyisivät Nürburgringille. Nürburgringillä järjestetään vain muutama kansainvälinen tapahtuma.

⁽⁹⁷⁾ Saksa viittaa komission päätökseen asiassa SA.33728, uuden monitoimiareenan rakentaminen Kööpenhaminaan, 33 kohta.

⁽⁹⁸⁾ Saksa viittaa komission päätöksiin asiassa SA.31722 (Unkarin urheilusektorin tukeminen verohyötymallin avulla, 86 kohta ja sitä seuraavat kohdat) ja asiassa SA.33952 (Saksan alppiyhdistyksen kiipeilyhallit, 68 kohta).

⁽⁹⁹⁾ Saksa viittaa asiaan SA.33168 (Uppsala-areena) ja asiaan SA.33728 (uuden monitoimiareenan rakentaminen Kööpenhaminaan).

⁽¹⁰⁰⁾ Koblenzin hovioikeuden 13.12.2012 asiassa U 73/12 Kart antama tuomio.

c) Tuen soveltuvuus sisämarkkinoille SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan d alakohdan nojalla

- (86) Saksa katsoo, että Nürburgring – pisin pysyvä kilpa-ajorata ja vanhin varikkoalue maailmassa – on osa unionin kulttuuriperintöä⁽¹⁰¹⁾. Tietty ring werkin (museon ja tiedekeskuksen yhdistelmä) osat ovat museomaisia. Moottoriurheilukulttuurin tukemiseen tarkoitettu toimenpide oli tarpeen, koska se luo yhteistä kulttuuri-identiteettiä Saksassa ja unionissa ja koska Nürburgring 2009 -hankkeen osan I yksityinen rahoitus ei onnistunut. Toimenpide oli myös oikeasuhteinen, koska tukea ei annettu liikaa. Tuki ei vaikuta kauppa- ja kilpailuolosuhteisiin kulttuuripalvelujen alalla niin paljon, että se olisi yhteisen edun vastaista. Nürburgringin kulttuuripalvelut kilpailevat muiden alueellisten tai kansallisten kulttuuripalvelujen kanssa, joten viime mainittujen markkinaosuus on vähäinen.

d) Tuen soveltuvuus sisämarkkinoille SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan b alakohdan nojalla

- (87) Saksan mukaan NG:lle likviditeettivarannosta annetut lainat ja ISB:n osallistuminen likviditeettivarantoon (toimenpide 3) ovat SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan b kohdan mukaisia, koska lainan saaminen reaalityaloudesta oli tuolloin miltei mahdotonta pankkien välisten markkinoiden romahtamisen vuoksi.

e) Tuen soveltuvuus sisämarkkinoille SEUT-sopimuksen 106 artiklan 2 kohdan nojalla

- (88) Saksa väittää, että osa matkailun edistämiseen tarkoitetuista investointitoimenpiteistä täytti yleistä taloudellista etua koskevan palvelun vaatimukset, jotka olivat tuolloin voimassa⁽¹⁰²⁾, ja ettei ilmeistä arviointivirhettä ole tapahtunut. Saksa täsmentää, että tietty ring werkin osat (etenkin moottoriurheilunäyttely, Green Hell -multimediateatteri, ring meister ja testiajokeskus) ovat museomaisia ja ne palvelevat yleistä etua kulttuurikasvatuksen ansiosta. Warsteiner Event Centre on monipuolinen kongressi-, messu- ja konferenssikeskus, eikä pysäköintitalo ole päivisin täydessä käytössä ilman isoja tapahtumia. Saksa katsoo, että normaalien markkinaehtojen mukaisesti toimiva yritys ei tekisi edellä mainittua kolmea palvelua koskevia investointeja ilman julkista rahoitusta ja että Nürburgring 2009 -hankkeen osan I yksityisen rahoituksen epäonnistuminen osoittaa, ettei tällaisten toimenpiteiden toteuttamiselle ole markkinoita.
- (89) Saksan mukaan formula 1 -tapahtumien järjestämistä pidetään yleistä taloudellista etua koskevana palveluna, koska niitä rahoitetaan myös muissa maissa julkisista varoista ja koska ne vaikuttavat suuresti arvostukseen, makrotalouteen ja identiteettiin kyseisessä jäsenvaltiossa ja koko unionissa.

f) Tilapäiset puitteet

- (90) Saksa katsoo, että ISB-lainan (toimenpide 8) erät 2–4 ovat soveltuvia sisämarkkinoille komission tilapäisiä unionin puitteita valtiontukitoimenpiteille rahoituksen saatavuuden turvaamiseksi tämänhetkessä finanssi- ja talouskriisissä koskevan tiedonannon⁽¹⁰³⁾ nojalla, ja että vaikka komissio päättäisi, että NG oli 1 päivänä heinäkuuta 2008 vaikeuksissa oleva yritys ja vaikka tilapäisiä puitteita ei voitaisi soveltaa ISB-lainan eriin 2–4, NG:lle, MSR:lle ja CMHN:lle annettu tuki vastaisi markkinoilla maksettavien korkojen ja tosiasiaa maksettujen korkojen erotusta, mutta ei lainan koko määrää⁽¹⁰⁴⁾.

⁽¹⁰¹⁾ Saksa viittaa asiaan N 158/2010, Dortmundin jalkapallomuseo, ja asiaan N 164/2010, Leipzigin ratsastus- ja kilpailuyhdistys Scheibenholtz. Saksa ei kuitenkaan osoita, että kilpa-ajorata olisi suojeltu kulttuurimonumenttina Saksan lain nojalla.

⁽¹⁰²⁾ Saksa väittää, että julkinen etu koski makrotaloudellisia/aluetaloudellisia vaikutuksia sekä urheilun ja kulttuurin edistämistä ja että oli olemassa markkinahäiriö, koska toimenpiteet eivät olleet mahdollisia ilman valtion tukea; liikevaihto oli alle 100 miljoonaa euroa toimenpiteitä edeltäneiden kolmen vuoden aikana, tuki oli alle 30 miljoonaa euroa vuodessa, tehtävänantoa koskevat säännökset perustuivat NG:n sääntöihin ja NG:n hallintoneuvoston hyväksyntä perustui osavaltion hallinnon päätökseen, ja laskentaparametrit voidaan johtaa päivitetystä liiketoimintasuunnitelmasta. Lisäksi Saksa katsoo, että yleistä taloudellista etua koskevaan palveluun liittyvä paketti (SGEI-paketti) tuli voimaan vasta vuoden 2006 lopussa ja että sitä edeltävällä ajanjaksolla ei ollut muita määräyksiä tehtävänantoa koskevien säännösten muodosta ja että voimaantulon jälkeisellä ajanjaksolla määrittely olemassa olevaksi tueksi on asianmukainen.

⁽¹⁰³⁾ EUVL C 6, 11.1.2011, s. 6.

⁽¹⁰⁴⁾ Tältä osin Saksa viittaa komission päätökseen asiassa C 38/2005 Birea Gruppe, 93 kohta; asiassa C-51/06 Arcelor Huta Warszawa, 111 kohta ja sitä seuraavat kohdat; asiassa C 43/2001 Chemischen Werke Piesteritz, 107 kohta ja sitä seuraavat kohdat, sekä yhdistettyihin asioihin T-102/07 ja T-120/07, Freistaat Sachsen v. komissio, tuomio 3.3.2010 (Kok., II-585, 218 kohta).

3.8 OMAISUUSERIEN MYyntI

- (91) Huomautuksissaan Saksa korostaa, ettei myyntirakenteeseen sisälly valtiontukea omaisuuden ostajalle. Lisäksi Saksa väittää, että myyntiprosessi häiritsi NG:n, MSR:n ja CMHN:n taloudellisen toiminnan jatkuvuutta. Näin ollen Saksa katsoo, että jos muodollisen tutkinnan lopputulos olisi kielteinen komission päätös, jossa vaaditaan sisämarkkinoille soveltumattoman tuen takaisinperintää, NG:lle, MSR:lle ja CMHN:lle asetettu takaisinperintävelvoite ei koskisi näiden omaisuuserien ostajaa. Ehdosta, jonka mukaan Nürburgringin omaisuuserien myynti on lopullista vain, jos komissio tekee kannekelvottoman päätöksen, jonka mukaan tukea ei peritä takaisin omaisuuserien ostajalta, Saksa katsoo, ettei tämä ehto ole este tuensaajayritysten likvidaatiolle ja ettei kyse ole niiden liiketoiminnan jatkamisesta tai ostajalle koituvasta edusta.
- (92) Taloudellisen toiminnan jatkuvuuden häiriintymisen osalta Saksa tähdensi seuraavia seikkoja:
- a) Omaisuuserät myytiin avoimessa, syrjimättömässä ja ilman ehtoja järjestetyssä tarjousmenettelyssä suurimman tarjouksen tehneelle ja vahvistuksen rahoituksestaan toimittaneelle tarjoajalle.
 - b) Myynnin taloudellinen logiikka perustuu maksukyvyttömyysmenettelyihin, joiden tavoitteena on kattaa kaikki velkojen vaateet myymällä Nürburgringin omaisuuserät ja jakamalla tuotot velkojen kesken.
 - c) Maksukyvyttömyysmenettelyjen aloittaminen ja liiketoiminnan siirto NAG:ltä NBG:lle sekä omaisuuserien myynti Capricornille ja omaisuuserien asettaminen erillisen uskotun miehen valvontaan aiheuttivat taloudellisia katkoksia, sillä NAG:n, NBG:n ja Capricornin liiketoimintamalleihin perustuvat varojen käyttötavat eroavat toisistaan huomattavasti.
 - d) Sen paremmin Capricornilla kuin omaisuuserien uudella omistajallakaan ei ole taloudellisia eikä yhtiöoikeuteen perustuvia kytköksiä NG:hen, MSR:ään tai CMHN:ään tammikuusta 2015 alkaen.
 - e) Ostaja on ostanut vain omaisuuserät, ei myyjien osakkeita tai velvoitteita. Myöskään NBG:n osakkeita ei ole siirretty ostajalle.
 - f) Tärkeimmät liiketoiminnan harjoittamiseen liittyvät sopimukset päätetään ennenaikaisesti kauden 2014 jälkeen. Sopimukset tammikuun 1 päivänä 2015 alkavalle kaudelle neuvottelee ja tekee ostajan perustama liiketoimintaa harjoittava yhtiö. Tarjousmenettelyn kohteena olleisiin omaisuuseriin liittyvien työ sopimusten siirtoa koskee Saksan lain sovellettava säännös, eli maksukyvyttömyysmenettelyyn liittyvän omaisuuden ostaja voi vapaasti päättää työntekijöiden palkkaamisesta.
 - g) Ajoituksen osalta todetaan, että omaisuuserät myytiin ennen komission päätöstä.
 - h) Siirron päivämäärä määräytyy maksukyvyttömyysmenettelyyn liittyvien vaatimusten mukaan, ja ne on otettava huomioon, kun omaisuuserät pyritään myymään parhaaseen mahdolliseen hintaan. Kun otetaan huomioon moottoriturheiluliiketoiminnan tarjousmenettelyssä olleiden omaisuuserien luonne, Saksa olettaa, että tarjousmenettelyssä valituksi tullut tarjoaja (tulleet tarjoajat) todennäköisesti harjoittaa (harjoittavat) samankaltaista liiketoimintaa kuin NG, MSR ja CMHN. Uudella omistajalla (uusilla omistajilla) on kuitenkin mahdollisuus hallinnoida toimintaansa erilaisissa toimintaolosuhteissa kuin NG, MSR ja CMHN, ja se soveltaa (ne soveltavat) omaa liiketoimintamalliaan. Kilpa-ajoradalle Capricorn suunnittelee erilaista käyttötapaa, joka perustuu uuteen liiketoimintasuunnitelmaan. Ostaja osallistuu myös itse aktiivisemmin tapahtumien järjestämiseen Nürburgringillä tulevaisuudessa. Omistajan suunnitelmien mukaan Nürburgring on lisäksi tarkoitus muuttaa turistikohteesta teknologiakeskukseksi.
- (93) Ehdosta, jonka mukaan Nürburgringin omaisuuserien myynti on lopullinen vasta, kun saatavilla on kannekelvoton komission päätös, jonka mukaan tukea ei peritä takaisin omaisuuden ostajalta, Saksa toteaa seuraavaa:
- a) Yksikään mahdollinen sijoittaja tai taloudellinen yhteistyökumppani ei suostuisi ostamaan omaisuuseriä ilman tällaista ennakkoehtoa.

- b) Saksan maksukyvyyttömyyslain⁽¹⁰⁵⁾ mukaan maksukyvyyttömyysmenettelyn selvittäjillä on velvollisuus varmistaa, että velallisen omaisuuserät likvidoidaan parhaaseen mahdolliseen hintaan tai että vaihtoehtoisesti tehdään maksukyvyyttömyysmenettelysuunnitelmaan perustuva sopimus, mikä johtaisi kuitenkin siihen, että Nürburgring-yhtiölle annettaisiin lisää valtiontukea.
- c) Vuokraaja harjoittaa vuokratulla omaisuudella toimintaa omissa nimissään, oman liiketoimintasuunnitelmansa mukaisesti ja valitsee itse työntekijänsä.
- d) Lisäksi [Tarjoajalla 2] oli tarjouksessaan samanlainen ehto, jonka mukaan tarjotut hinnat maksettaisiin vasta, kun saatavilla olisi kannekelvoton komission päätös, jonka mukaan tukea ei perittäisi takaisin omaisuuserien ostajalta. [Tarjoajalla 3] oli ehto, jonka mukaan se voisi vetäytyä kaupasta, jos saatavilla ei olisi komission myönteistä päätöstä joulukuun 31 päivään 2014 mennessä.
- e) Jos vuoden 2015 alussa ei ole saatavilla kannekelvotonta komission päätöstä, rakenne, jonka mukaan myydyt omaisuuserät siirretään ennen tammikuun 1 päivää 2015 uudelle yhtiölle, jonka osakkeista 95,1 prosenttia omistaa ostaja ja 4,9 prosenttia omistaa riippumaton uskottu mies (ks. johdanto-osan 56 kappale edellä), ei johda siihen, että tuensaajien liiketoiminta jatkuu, vaan varmistaa, että ne poistuvat markkinoilta varmasti.
- (94) Näin ollen Saksa toteaa, että tämän menettelyn myötä NG:n, MSR:n ja CMHN:n ja tarjousmenettelyssä myytyjen omaisuuserien välistä taloudellisen toiminnan jatkuvuutta ei ole. Mahdollinen sisämarkkinoille soveltumaton NG:lle, MSR:lle ja CMHN:lle myönnetty valtiontuki on siis perittävä takaisin näiltä yhtiöiltä komission vastaavan päätöksen mukaan, eikä takaisinperintä siis koskisi myytävien omaisuuserien ostajaa. Lisäksi Saksa katsoo, että myyjien ja ostajan välisessä myyntisopimuksessa oleva ennakkoehto ei estä Nürburgring-yhtiöiden likvidaatiota ja maksetun tuen takaisinperimistä niiltä. Tuensaajat poistuvat markkinoilta varmasti. Jos Capricorn-kauppa jostain syystä peruuntuu, omaisuuserät myydään ja myyjät likvidoidaan silti.
- (95) Saksa ilmoitti komissiolle myyntirakenteesta saadakseen oikeusvarmuuden siitä, ettei omaisuuserien myynti olisi valtiontukea ja ettei sisämarkkinoille soveltumatonta valtiontukea perittäisi takaisin tarjouskilpailussa menestyneeltä ostajalta (menestyneiltä ostajilta).
- (96) Saksa sitoutui myös toimittamaan komissiolle raportteja myyntimenettelyn etenemisestä. Nämä raportit toimitettiin säännöllisesti. Raportit vahvistivat, että myyntiprosessi toteutettiin komission kanssa neuvoteltujen periaatteiden mukaisesti. Niissä annettiin komissiolle tietoa myös tarjoajista, niiden tarjouksista, lopullisesta myyntihinnasta ja muista oleellisista seikoista.

4. OMAISUUSERIEN MYyntiä KOSKEVAT KANTELUT

4.1 JA ZUM NÜRBURGRING E.V. -YHDISTYKSEN KANTELU (KANTELIJA 1)

a) Kantelu

- (97) Kantelija 1 väittää, että NG:n, MSR:n ja CMHN:n omaisuuserien (ts. kilpa-ajoradan, majoituspalvelujen ja vapaa-ajankeskuksen myynti yhdessä) myynnin tarjousmenettelyn rakenne ei ollut sopiva korjaamaan kilpailun vääristymistä asiaankuuluvilla markkinoilla, koska sen tavoitteena oli jatkaa kompleksin toimintaa sitä muuttamatta ja siirtää suurin osa NG:n, MSR:n ja CMHN:n työntekijöistä omaisuuserien ostajalle. Lisäksi kantelija 1 väittää, että maksukyvyyttömyysmenettelyissä, joissa velalliset eivät ole menettäneet määräysvaltaansa kokonaan (*"Eigenverwaltung"*), maksukyvyyttömät yritykset toteuttavat myynnin itse ja maksukyvyyttömyysmenettelyn selvittäjä (*"Sachwalter"*) vain valvoo myyntiä⁽¹⁰⁶⁾, ja että tarjoajien ei tarvitse toimittaa erillisiä tarjouksia kustakin omaisuuskokonaisuudesta ja että kaikkia omaisuuseriä kokonaisuutena koskevat tarjoukset ovat mahdollisia.
- (98) Lisäksi kantelija 1 väittää, että tuki siirretään omaisuuserien ostajalle, koska kaikki omaisuuserät, noin 300 työntekijää ja NBG:n liiketoiminta siirretään yhdelle tarjoajalle, jolloin kyse olisi taloudellisen toiminnan

⁽¹⁰⁵⁾ Saksan maksukyvyyttömyyslain 1 osa.

⁽¹⁰⁶⁾ Kantelija 1 toimitti 29 päivänä tammikuuta 2014 paikallisen päätösvaltaisen tuomioistuimen kirjeen, jossa mainittu tuomioistuin totesi, että kun velalliset eivät ole menettäneet määräysvaltaansa kokonaan, tuomioistuin ja maksukyvyyttömyysmenettelyn selvittäjä eivät toteuta omaisuuserien myyntiä vaan vain valvovat myyntiä. Käräjäoikeus katsoi, ettei sillä ole perustetta puuttua omaisuuserien myyntiin.

jatkuvuudesta vanhan ja uuden omistajan / liiketoiminnan harjoittajan välillä. Kantelija 1 katsoo myös, että kaikkien omaisuuserien arvon maksimointia koskevan kriteerin perusteella myyjät suosivat kaikkia omaisuuseriä kokonaisuudessaan koskeneita tarjouksia, kun taas yksittäisiä omaisuuseriä koskevia tarjouksia syrjittiin.

- (99) Kantelija 1 väittää myös, ettei valintaperusteita ja NG:n tuottoja koskevia taloustietoja ole esitetty avoimesti ja että tarjoajia on kohdeltu syrjivästi etenkin, koska virtuaalisen datahuoneen käyttöoikeus oli annettu vain viidelle tarjoajalle. Lisäksi kantelija 1 toteaa, että myyjät ilmoittivat sitovien tarjousten toimittamisen määräajan jatkamisesta helmikuun 2014 puoleenväliin vain niille tarjoajille, jotka olivat tehneet tarjouksen kaikista omaisuuseristä ja joille annettiin virtuaalisen datahuoneen käyttöoikeus, kun taas niille tarjoajille, joiden tarjous koski vain yksittäisiä omaisuuskokonaisuuksia, kuten kantelijalle 2, ei ilmoitettu määräajan jatkamisesta. Kantelijan 1 mukaan osavaltiota ja Capricornia edusti myös sama asianajotoimisto.
- (100) Kantelija 1 vaatii keskeyttämään tarjousmenettelyn ja aloittamaan sen uudestaan siten, että valintaperusteet ovat selvät ja että kilpa-ajorata määritellään yleistä taloudellista etua koskevaksi palveluksi ja että se erotetaan majoituspalvelujen ja vapaa-ajankeskuksen myynnistä.
- (101) Kantelija 1 väittää myös, että NBG on saanut uutta ilmoittamatonta tukea, joka ei sovellu sisämarkkinoille, koska maksukyvyttö NG antoi Nürburgringin liiketoiminnan harjoittamiseen 2 239 243 euroa pääomaa, joka siirrettiin pääomavarantoon ("*Kapitalrücklage*"), että toiminta perustuu NG:n, MSR:n, CMHN:n ja NBG:n väliseen uuteen vuokraussopimukseen, jota ei kilpailutettu, että NBG ei maksa lainkaan vuokraa ja ettei NBG tähtää liikevaihdon kasvattamiseen ja kustannusten säästämiseen, koska se pitää kaikki työntekijänsä ja on vastannut kaikista formula 1 -kisojen järjestämiseen liittyvistä kuluista. Lisäksi kantelija 1 väittää, että koska NAG:n työntekijöiden työsopimukset siirtyivät NBG:lle sen ja ammattiliitto ver.din 26 päivänä heinäkuuta 2013 tekemän sopimuksen perusteella, siirrosta ei voi aiheutua taloudellista, sosiaalista tai oikeudellista haittaa työntekijöille. Tämä osoittaa, että sääntöjenvastaisen tuen avulla rakennettu liiketoimintamalli on säilytetty.

b) Saksan lähettämät maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjien huomautukset

- (102) Maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjien mukaan kanne on hylättävä, koska se ei todista, että tämä myyntiprosessi olisi poikennut tavallisesta myyntiprosessista.
- (103) Avoimessa ja ehdoilla toteutetussa tarjousmenettelyssä kaikkia omaisuuseriä koskevia tarjouksia ei voida sulkea pois etukäteen. Jos tällainen tarjous on suurempi kuin yksittäisiä omaisuuseriä koskevien tarjousten summa yhteensä, markkinaehtojen mukaisesti toimiva omistaja tekisi sopimuksen kaikkia omaisuuseriä koskevan tarjouksen tekijän kanssa. Näin ollen vain jälkimmäinen tarjous on markkinahintainen ⁽¹⁰⁷⁾. Tällaisten tarjousten poissulkeminen maksukyvyttömyysmenettelyssä loukkaisi elinkeinovapautta ja maksukyvyttömyysmenettelyn velkojen omistusoikeuksia, jotka on taattu Euroopan unionin perusoikeuskirjassa.
- (104) Kaikkia omaisuuseriä koskevia tarjouksia ei asetettu etusijalle. Se, että kantelija 2 ei saanut datahuoneen käyttöoikeuksia, johtui ainoastaan siitä, että sen ostohintatarjous oli liian pieni.
- (105) Tarjousmenettely on toteutettu vaiheittain. Tarjoajat hyväksytään seuraavaan vaiheeseen vain, jos sopimukseen pääseminen on tarpeeksi todennäköistä. Tästä toimintatavasta koituu se etu, että arkaluonteiset liiketoimintatiedot ovat vain niin monen tarjoajan käytettävissä kuin on tarpeen ja että yritystarkastuksen kustannuksia voidaan pienentää sekä myyjän että niiden tarjoajien kannalta, joiden tarjoama hinta on liian pieni. Tarjoajille annettiin riittävästi tietoja menettelyn kaikissa vaiheissa.
- (106) Valintaperusteet oli määritelty yksiselitteisesti. Valintaperusteena on kokonaistuotto painotettuna sopimukseen pääsemisen todennäköisyydellä, jota täsmennetään lisäksi muilla perusteilla.
- (107) Datahuoneen käyttöoikeutta ei ollut rajoitettu viiteen tarjoajaan teknisistä syistä. Käyttöoikeuksien määrä perustui tarjouksien arvioinnin tulokseen.

⁽¹⁰⁷⁾ Selvittäjät viittaavat asiaan C-239/09 Seydaland, tuomio 16.12.2010 (Kok., I-1 3083, 34 kohta).

- (108) Maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjien mukaan NBG perustettiin välineeksi, jolla omaisuuseriä hallinnoitiin väliaikaisesti maksukyvyttömyysmenettelyn aikana niiden myyntiin saakka. Aiemmin liiketoimintaa harjoitti NAG. Sen jälkeen, kun Nürburgring vuokrattiin NAG:lle, NG, MSR ja CMHN olivat vain omistajayrityksiä, jotka eivät harjoittaneet liiketoimintaa. Selvittäjien mukaan NG, MSR ja CMHN eivät tulleet kyseeseen liiketoiminnan harjoittajiksi. Sennäkin liiketoiminnan jakaminen kolmen yhtiön välillä edellyttäisi erillisiä liiketoimintamalleja. Toiseksi jakamista ei voitaisi tehdä sellaisten omaisuuskokonaisuuksien perusteella, jotka johtaisivat kiinteän omaisuuden taloudellisesti mielekkääseen hyödyntämiseen. Kolmanneksi sopimusten tekeminen maksukyvyttömyyden yritysten kanssa on monien yritysten sisäisten sääntöjen vastaista. Liiketoiminnan harjoittamista oli siis jatkettava sellaisen tytäryhtiön kanssa, joka ei ollut maksukyvyttömyyden vaan hyväksyttävä sopimuskumppani Nürburgringin asiakkaille. Työntekijöitä ei voitu vaatia vaihtamaan työpaikkaansa NAG:ltä maksukyvyttömyyden yrityksiin. NBG:tä ei perustettu eikä varustettu pitkäaikaiseksi ratkaisuksi. Toisin kuin NBG:n hallinnoimat omaisuuserät, se ei ollut myytävänä. Lisäksi selvittäjät toteavat, että ne antoivat NBG:lle pääomaa myyntiä varten (tuottojen vähenemisen välttämiseksi, kun toimintaa ei harjoiteta) ainoastaan taloudellisten näkökohtien perusteella ja että NBG lisäsi NG:n omaisuuden arvoa eikä suinkaan pienentänyt sitä ⁽¹⁰⁸⁾, että NBG ei saanut etua pääoman antamisesta ja että NBG:n perustaminen ja varustaminen ei johtunut valtiosta vaan maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjistä.
- (109) Selvittäjien mukaan myös NBG:n ja ammattiliitto ver.din välinen sopimus tehtiin, jotta NBG:n liiketoiminnan harjoittamista voitiin jatkaa myyntiin saakka, ei siis sen takia, että Nürburgring olisi pidetty taloudellisena toimijana sen jälkeen. Sopimuksen teki NBG, eivät myyjät. Työsopimukset siirrettiin NAG:ltä NBG:lle Saksan siviililain 613 a §:n eikä mainitun sopimuksen perusteella. SEUT-sopimuksen 7 ja 9 artiklan sekä neuvoston direktiivin 2001/23/EY mukaan ⁽¹⁰⁹⁾ kilpailuun liittyvät näkökohdat eivät saa johtaa sosiaalietuuksien kiertämiseen tai heikentämiseen. Koska NBG oli väliaikainen ratkaisu, oli tärkeää, että liiketoiminnan harjoittamiseen tarvittavat työntekijät, jotka olivat NAG:n (pääasiassa) ja NG:n (20 työntekijää) palkkaamia, siirrettiin NBG:lle. NBG:n oli vältettävä se, että loput pätevät työntekijät olisi jouduttu vaihtamaan siirtymäkauden aikana. Vuoden 2011 alun ja vuoden 2012 lopun välisenä aikana henkilöstöstä vähennettiin 114 työntekijää kokoaikavastaaviksi muunnettuna (402:sta 288:aan kokoaikaiseksi muunnettuna). Kauden 2013 alussa työntekijöitä oli 290. Tarjoajille ilmoitettiin, että niillä on mahdollisuus mukauttaa liiketoimen laajuutta liiketoimintamallinsa perusteella. Työntekijöiden siirto ei merkitse liiketoimintamallin säilyttämistä.
- (110) Saksa katsoo, etteivät valtiontukisäännöt edellytä sitä, että maksukyvyttömän yrityksen omaisuuserien ostajaa pitäisi vaatia välttämään työsopimusten siirtämistä ja tekemään uudet työsopimukset kyseiselle yritykselle aiemmin myönnetyn tuen takaisinperimisen pelossa, eikä se olisi myöskään Euroopan sosiaalisen mallin kannalta hyväksyttävää.

4.2 ADAC E.V:N TOIMITTAMAT HUOMAUTUKSET (KANTELIJA 2)

a) Kantelu

- (111) Kantelijan 2 mukaan myyjät ilmoittivat sille, että sen tarjousta ei voida ottaa huomioon myynnin seuraavassa vaiheessa, koska sen tarjoama hinta oli huomattavasti pienempi kuin muissa tarjouksissa ja koska ne liittyivät vain tiettyihin omaisuuseriin, kun taas tavoitteena oli maksimoida arvo kaikkien omaisuuserien myynnillä.
- (112) Kantelija 2 väittää, että myyntiprosessin tavoitteena on taloudellisen toiminnan jatkuvuus ja Nürburgringin markkina-aseman säilyttäminen sen nykyisessä muodossaan, minkä vuoksi ei ole sopivaa siirtää etua, joka omaisuuserien ostajalle jo myönnetystä tuesta on koitunut. Kantelija korostaa, että ainoastaan myyminen usealle tarjoajalle voisi rikkoa taloudellisen toiminnan jatkuvuuden, että myyjät suosivat kaikkia omaisuuseriä koskevia tarjouksia verrattuna yksittäisiä omaisuuseriä koskeviin tarjouksiin ja ettei vain osaa omaisuuseristä koskeville tarjouksille ollut arviointikriteereitä niihin tarjouksiin nähden, jotka koskivat kaikkia omaisuuseriä ja että vain viimeksi mainitut tarjoukset hyväksyttiin menettelyn toiseen vaiheeseen.

⁽¹⁰⁸⁾ NBG:n liiketoimintavuosi 2013 oli menestyksellinen, ja sen EBITDA (ennen vuokraa) oli 2 920 000 euroa. Vuonna 2013 NBG maksoi 2 661 000 euroa vuokraa.

⁽¹⁰⁹⁾ Neuvoston direktiivi 2001/23/EY, annettu 12 päivänä maaliskuuta 2001, työntekijöiden oikeuksien turvaamista yrityksen tai liikkeen taikka yritys- tai liiketoiminnan osan luovutuksen yhteydessä koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä (EYVL L 82, 22.3.2001, s. 16).

- (113) Lisäksi kantelija 2 toteaa, että maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjä toteutti myyntimenettelyn valtiontukisääntöjen vastaisesti ja ettei se ollut avoin ja syrjimätön, joten se ei soveltunut markkinahintojen saavuttamiseen. Kantelijan 2 mukaan tarjouskilpailuaineistosta puuttuivat NG:n taloudellista tilannetta koskevat tiedot, jotka olisivat olleet hintatarjousten kannalta oleellisia. Tämän vuoksi suuntaa-antavat tarjoukset olivat liian suuria, ja tarjottua hintaa olisi todennäköisesti pienennetty sen jälkeen, kun tarjoajat olisivat päässeet tutustumaan datahuoneessa oleviin tietoihin. Kantelija 2 katsoo, että tuotot olivat huomattavasti pienemmät verrattuna tarjoajille aiemmin ilmoitettuihin vuoden 2013 tuotto-odotuksiin, eikä niille annettu mahdollisuutta analysoida taloudellisia tietoja uudelleen. Lisäksi kantelija 2 väittää, ettei NBG:n taloudellisesta tilanteesta sekä tarvittavista keskipitkän ja pitkän aikavälin investoinneista annettu tarpeeksi tietoa ja että tarjouskilpailuaineistossa viitataan pitkäaikaisiin sopimussuhteisiin, vaikka kantelijan 2 kanssa tehtyjä sopimuksia jatkettiin vain yhdellä vuodella (2014). Myöskään varman rahoituksen kriteerejä ei otettu riittävästi huomioon, sillä muuten tarjoajalle nimeltä La Tene Capital Limited ei olisi annettu datahuoneen käyttöoikeuksia, vaikka sen tarjous oli epärealistisen suuri eikä se ollut toimittanut vahvistusta rahoituksesta.

b) Saksan lähettämät maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjien huomautukset

- (114) Maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjien johdanto-osan 101–105 kappaleessa esittämiä huomautuksia sovelletaan myös kantelijan 2 tekemään kanteluun.

4.3 [TARJOAJAN 3] TOIMITTAMA KANTELU (KANTELIJA 3)

a) Kantelu

- (115) Kantelija 3 väittää, ettei myyntisopimusta tehty suurimman tarjouksen tehneen tarjoajan kanssa, vaan etusijalle asetetun paikallisen tarjoajan kanssa. Kantelijan 3 mukaan muita kuin taloudellisia näkökohtia, kuten alueellisia tavoitteita tai teollisuuspolitiikkaan liittyviä syitä, joita markkinatalouden ehdoin toimiva sijoittaja ei hyväksyisi, ei voida ottaa huomioon halvemman hinnan osalta, vaan ne viittaavat ennemminkin valtiontuen olemassaoloon⁽¹¹⁰⁾. Kantelija 3 toteaa, että sen tarjoama ostohinta oli 150 miljoonaa euroa⁽¹¹¹⁾ ja että sopimus tehtiin Capricornin kanssa, vaikka kantelijan 3 tarjous oli tuntuvasti suurempi. Kantelijan 3 mukaan päätös myydä halvemmalla hinnalla voidaan tehdä poikkeuksellisesti vain silloin, jos on selvää, ettei myynti suurimman tarjouksen tehneelle taholle ole mahdollinen (liiketoimen varmuus) esimerkiksi silloin, jos ostaja ei kykene maksamaan ostohintaa⁽¹¹²⁾. Kantelijan 3 mukaan näin ei ollut, koska 1) kantelija 3 toimitti yksityisen pääomarahaston sitovan rahoitussopimuksen, jonka summa oli 30 miljoonaa euroa, ja 2) sitovaa sopimusta ei ollut mahdollista saada ostohinnan muille erille, koska myyjät viivyttelivät aineiston toimittamista tai eivät toimittaneet sitä lainkaan. Kantelija 3 väittää ilmoittaneensa myyjille, että vireillä olevat rahoitussopimukset voitaisiin toimittaa maaliskuun 31 päivään 2014 mennessä. Lisäksi kantelija 3 toteaa, että kantelun laatimispäivänä (10 päivänä huhtikuuta 2014) se olisi pystynyt toimittamaan yli 110 miljoonan euron rahoitussopimuksen ja että se toimitti komissiolle Jupiter Financing Group Inc:n ("Jupiter Financial Group") kantelijalle 3 osoitetun, 26 päivänä maaliskuuta 2014 päivätyn puitesopimuksen, jossa Jupiter Financing Group ilmoitti kantelijalle 3 sitovasta ehdotuksesta Nürburgringin omaisuuserien ostamisen rahoittamiseksi (ks. tämän ehdotuksen taloudelliset osat alaviitteestä 106). Rahoitusehdotuksen ehtona oli muun muassa se, että Jupiter Financial Group hyväksyisi yritystarkastuksen tuloksen.
- (116) Kantelija 3 väittää myös, että 77 miljoonasta eurosta, joka oli Capricornin tarjoama ostohinta Nürburgringistä, 6 miljoonaa euroa maksettaisiin kaudella 2014 ja 11 miljoonaa vuosina 2015–2018, ja että tämän johdosta todellinen käteisostohinta olisi 60 miljoonaa euroa. Ero kantelijan 3 tarjoamaan käteisostohintaan – 110 miljoonaa euroa – on siis 50 miljoonaa euroa. Jos otetaan huomioon tulevat käteismaksut, kantelijan mukaan Capricornin ja kantelijan 3 tekemien tarjousten erotus on 73 miljoonaa euroa. Kantelija 3 katsoo, että

⁽¹¹⁰⁾ Kantelija 3 viittaa komission 30 päivänä huhtikuuta 2008 antamaan päätökseen asiassa *Bank Burgenland* ja yhdistettyihin asioihin C-214/12P, C-215/12 ja C-223/12P, tuomio 24.10.2013 (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

⁽¹¹¹⁾ Kantelijan 3 mukaan kyseisen tarjouksen sisältö oli seuraava: 1) 90 miljoonaa euroa, joka maksetaan käteisellä sopimuskentekohetkellä, 2) 20 miljoonaa euroa, joka maksetaan maaliskuun 31 päivään 2014 mennessä, ja 3) enintään 40 miljoonaa euroa, joka maksetaan tuloksen perusteella ja joka on 20 prosenttia Nürburgringin kompleksin kyseisen vuoden EBITDasta sen jälkeen, kun kantelija 3 on ostanut sen. Tämän lisäksi kantelija 3 väittää sitoutuneensa perustamaan Nürburgringin ympäristökunnille tarkoitetun 200 miljoonan euron kehitysrahaston.

⁽¹¹²⁾ Kantelija 3 viittaa komission 30 päivänä huhtikuuta 2008 asiassa *Bank Burgenland* tekemään päätökseen.

Capricorn on saanut tukea vähintään 73 miljoonaa euroa, ts. kantelijan 3 tarjoaman ostohinnan, joka oli suurin tarjous, ja kilpailun voittaneen tarjoajan tarjoaman hinnan välinen erotus. Kun otetaan huomioon paikallisille kunnille annettu tuki, kantelijan 3 mukaan tuen määrä kasvaa 200 miljoonaa euroa eli yhteensä 273 miljoonaan euroon.

- (117) Lisäksi kantelija 3 väittää, ettei Capricornin tarjous ollut ehdoton, koska siinä edellytettiin kannekelvotonta komission päätöstä siitä, ettei takaisinperintämääräystä laajenneta. Kantelijan 3 mukaan tämä on poikkeus ilmoitetuista myyntimenettelyn periaatteista ja että se rikkoi tarjousmenettelyn sääntöjä, koska muille osapuolille, kuten kantelijalle 3, ei ilmoitettu mukautuksista.
- (118) Kantelija 3 katsoo myös, ettei omaisuuseriä ole myyty avoimessa valintamenettelyssä ilman ehtoja. Kantelija 3 väittää etenkin seuraava:
- a) Myyjien toimittamissa tiedoissa oli olennaisia virheitä ja ne olivat harhaanjohtavia; etenkin ehdotus ”siistiin taseeseen” perustuvasta liiketoimen rakenteesta oli epärealistinen. Heti kun yritystarkastusmenettely alkoi, kantelija 3 havaitsi, ettei myyjien ehdottama liiketoimirakenne sopinut todellisiin olosuhteisiin, jotka perustuivat Nürburgringin toimintaan, eikä sitä näin ollen voitaisi toteuttaa ⁽¹¹³⁾.
 - b) Myyjät viivyttelivät omaisuuden ostosopimuksen viimeistelyä koko menettelyn ajan.
 - c) Myyjät eivät pystyneet ilmoittamaan yksiselitteistä aikarajaa, johon tarjousmenettely päättyisi, ja antoivat ymmärtää, että menettely päättyy maaliskuun 2014 lopussa. Kantelijan 3 tiedonvaihdesta myyjien kanssa sekä myyjien laatimasta lehdistötiedotteesta käy ilmi, että kantelija 3 voi toimittaa tarjouksensa maaliskuun loppuun mennessä. Lisäksi Capricornia väitettiin suosivan, koska sen annettiin toimittaa sitova rahoitussopimus helmikuun 17 päivän 2014 jälkeen ⁽¹¹⁴⁾.
 - d) Oleellisia sopimuksia, kuten NBG:n kolmansien osapuolten kanssa tekemiä operatiivisia sopimuksia, ei toimitettu lainkaan tai ne toimitettiin vasta hyvin myöhään. Lisäksi tarjoajille oletettavasti toimitettiin ratkaisevia tietoja NBG:n keskeisistä taloustiedoista datahuoneessa vain saksan kielellä ja vain päivää ennen lopullisen tarjouksen toimittamisen määräajan umpeutumista tai jopa samana päivänä. Kantelijan mukaan varsinkin hyvin oleellisia tietoja, kuten NBG:n tarkastettu tilinpäätös 31 päivänä joulukuuta 2012 päättyneeltä tilikaudelta, toimitettiin vasta lopullisen tarjouksen toimittamisen määräpäivää edeltäneen viimeisen arkipäivän iltana.
 - e) Kantelijan mukaan myyjät syrjivät muita tarjoajia, koska ne antoivat Capricornille mahdollisuuden ottaa yhteyttä tärkeimpiin kolmantena osapuolena oleviin toimittajiin. Erityisesti kantelija 3 väittää, että Capricornin, myyjien ja Bitburger-panimon on täytynyt käydä neuvotteluja jo viikkoja ennen kuin tarjouskilpailun voittanut tarjoaja julkistettiin 11 päivänä maaliskuuta 2014 ⁽¹¹⁵⁾.

⁽¹¹³⁾ Kantelija 3 toteaa, että niiden tietojen perusteella, joita myyjät antoivat menettelyssä, se oletti, että omaisuuserien osto ja liiketoiminnan aloittaminen olisi mahdollista ”siistin taseen” perusteella, ts. ilman minkäänlaisia nykyisistä sopimussuhteista johtuvia menneitä tai nykyisiä velkoja tai velvoitteita, ja että sen tavoitteena oli neuvotella asiakkaiden ja sponsoreiden kanssa uudet sopimukset uusin ehdoin rahoittaakseen investointinsa osittain. Kantelijan mukaan kävi kuitenkin ilmi, että kaikki Nürburgringin toimintaan liittyvät oleelliset sopimukset tekisi kolmas osapuoli (ts. NBG) myyjien kanssa tehdyn liiketoiminnan vuokraussopimuksen perusteella ja että käytännössä se tarkoittaisi, että kantelijan – sen jälkeen, kun omaisuuserät olisi myyty sille – olisi ollut pakko noudattaa liiketoiminnan vuokraussopimusta ja joitakin muita NBG:n ja kolmansien osapuolten välisiä sopimuksia ja että muut NBG:n tekemät sopimukset eivät olisi siirtyneet automaattisesti mutta että kantelijan 3 olisi ollut kuitenkin pakko noudattaa niitä etenkin olettaen, että myyjät halusivat pakottaa kantelijan 3 ottamaan täyden taloudellisen vastuun vahingonkorvausvaatimuksista (jotka johtuivat siitä, ettei NBG ollut pystynyt tuottamaan Nürburgringin palveluita). Näin ollen kantelijan 3 olisi pitänyt muuttaa alkuperäistä liiketoimintamalliaan: kun kantelija 3 alun perin aikoi varmistaa Nürburgring-oston väliaikaisen rahoituksen – osaksi – tekemällä mukautettuja sopimuksia Nürburgringin asiakkaiden ja sponsoreiden kanssa, nyt sen olisikin ollut pakko ottaa olemassa olevat sopimukset huomioon tai ainakin noudattaa niitä taloudellisesti.

⁽¹¹⁴⁾ Kantelija 3 toteaa, että yhtäältä on riittävästi aihetta epäillä, että Capricorn olisi pystynyt toimittamaan sitovan rahoitussopimuksen koko ostohinnasta määräajan päättymispäivänä eli 17 päivänä helmikuuta 2014. Päätöstä kilpailun voittajasta lykättiin juuri siihen asti, kun Capricorn oli täyttänyt kaikki muodolliset vaatimukset, kun taas toisaalta kantelija 3 pystyi, kuten lopullisessa tarjouksessa oli ilmoitettu, toimittamaan yli 90 miljoonan euron arvoisen sitovan rahoitussopimuksen.

⁽¹¹⁵⁾ Kantelija 3 lisää, että muille tarjoajille, kuten kantelijalle 3, annettiin virheellisiä tietoja; kantelija 3 aikoi aloittaa neuvottelut omien hyviksi katsomiensa toimittajien kanssa keväällä 2014 täsmentääkseen Nürburgringin omaisuuseriä koskevaa tarjoustaan, mutta myyjät kuitenkin kertoivat kantelijalle 3, että esimerkiksi oluentoimittajaa ei voitaisi vaihtaa vuoden 2014 aikana, sillä muuten kantelijan 3 olisi pakko ottaa vastuu kaikista vahingonkorvausvaatimuksista, jotka johtuisivat siitä, ettei NBG enää pystyisi täyttämään sopimusvelvoitteitaan nykyiseen toimittajaansa nähden. Kantelijan 3 mukaan oluentoimittajan vaihtaminen Warsteinerista Bitburgeriin osoittaa, että kantelijalle 3 oli annettu väärää tietoa ja että tarjouksen tekijänä kantelijaa 3 johdettiin tahallaan harhaan.

- f) Myyjien ja Capricornin välinen omaisuuserien ostosopimus on täytynyt vahvistaa ennen maaliskuun 11 päivää 2014. Sopimuksen tekemisestä ilmoitettiin Capricornille jo ennen kuin velkojainkokous oli tehnyt päätöksensä. Capricornin lehdistötiedote on päivätty 9 päivänä maaliskuuta 2014, joten se on laadittu kaksi päivää ennen velkojainkokousta, joka pidettiin 11 päivänä maaliskuuta 2014.
- g) Myyjät poikkesivat 17 päivänä lokakuuta 2013 päivätystä process letter -kirjeestä, sillä ne eivät ilmoittaneet muille tarjoajille, etteivät ne vaadi vahvistusta koko ostohinnalle, mistä koitui etua vain Capricornille ⁽¹¹⁶⁾.
- h) Myyjät toimivat vastoin process letter -kirjeen ehtoja, kun ne eivät toimittaneet yksittäisille tarjoajille sovittua ja sisäisesti hyväksyttyä korjausta ostosopimukseen ennen lopullisen tarjoamisen toimituspäivää. Tämän vuoksi rahoituksen lopullinen varmistaminen vaikeutui huomattavasti.
- i) Myyjät perustelivat omaisuuserien myyntiä myös ympäristökriteereillä ja olettivat – ottamatta kuitenkaan yhteyttä kantelijaan 3 – ettei yritys pystyisi täyttämään näitä kriteerejä, vaikka myyjät eivät kuitenkaan esitelleet ympäristöön liittyviä ehtoja tarkemmin ⁽¹¹⁷⁾.
- j) Capricornille annettiin etuoikeusasema, koska yhtiö hankki valtiontukiin liittyvää neuvontaa McDermott-asianajotoimistolta, joka oli jo antanut neuvontaa myyjille ja osavaltiolle samasta asiasta ennen Capricornille annettua neuvontaa.
- (119) Kantelija 3 väittää, että myyntiin liittyy valtion varoja ⁽¹¹⁸⁾, että kyse on uudesta Capricornille annetusta valtiontuesta ja että omaisuuserien myyjille myönnetyn valtiontuen takaisinperintämääräys täytyy ulottaa koskemaan myös Capricornia ⁽¹¹⁹⁾. Kantelija 3 katsoo, että myyntisopimus on epäpätevä SEUT-sopimuksen 108 artiklan 3 kohdan mukaisen toimenpidekiellon rikkomisen vuoksi.
- (120) Lisäksi kantelija 3 väittää, ettei Capricorn pystynyt maksamaan ostohinnan toista erää, joka erääntyi heinäkuun lopussa. Kantelijan mukaan tämä on osoitus siitä, ettei Capricornin tarjous sisältänyt vahvistusta koko rahoituksesta. Edellä esitetyn perusteella kantelija 3 katsoo, että Nürburgringin omaisuuserien ostamisen rahoitusehtoja muutettiin Capricornin eduksi ja että se oli selkeä poikkeus myyjien asettamista säännöistä ja tarjoajille toimitetusta process letter -kirjeestä ja että se voi olla Capricornille myönnettyä lisätukea.

b) Saksan lähettämät maksukyvttömyysmenettelyn selvittäjien huomautukset

- (121) Maksukyvttömyysmenettelyn selvittäjien mukaan kantelija 3 ei ollut toimittanut sitovaa 30 miljoonan euron rahoitusopimusta sen paremmin 17 päivänä helmikuuta 2014 toimitetun vahvistavan tarjouksensa (jossa viitattiin [...] sitovaan rahoitusopimukseen, jonka summa oli 30 miljoonaa euroa) kuin kantelun mukanaan. Lisäksi kantelijan 3 väitettä siitä, että todistus rahoituksesta voitaisiin toimittaa myöhemmässä vaiheessa, ei vahvistettu kolmansien osapuolten ilmoituksissa, jotka eivät olleet sitovia. Toisin kuin Capricornin ja [tarjoajan 2] vahvistavat tarjoukset, kantelijan 3 vahvistava tarjous ei täyttänyt 17 päivänä lokakuuta 2013 päivätyssä process letter -kirjeessä esitettyjä rahoitusvaatimuksia. Maaliskuun 11 päivänä 2014 myyjillä ei siis ollut perustetta tehdä sopimusta kantelijan 3 kanssa. Myyjien kannalta riski siitä, että jos jäätäisiin odottamaan kantelijan 3 todistusta rahoituksesta, tarjoajat saattaisivat huveta yhteen tai niitä ei kenties olisi enää lainkaan, ei ollut hyväksyttävä, sillä a) [tarjoajan 2] yhtymä vaati, että omistajuus siirretään 3 päivänä huhtikuuta 2014, ja b) kantelijan 3 tarjouksen vahvistaminen ei edistynyt siitä huolimatta, että kantelija oli toimittanut kiinnostuksenilmauksensa 17 päivänä toukokuuta 2013 ja suunta-antavan tarjouksensa jo 30 päivänä syyskuuta 2013. Näin ollen todennäköisyys

⁽¹¹⁶⁾ Kantelija 3 väittää, että 17 päivänä kesäkuuta 2013 päivätyssä process letter -kirjeessä edellytetään vahvistus ensi tilassa maksettavan kauppahinnan maksamiselle ja että vahvistuksen voi antaa hyvämaineinen eurooppalainen pankki, ja ettei Capricorn pystynyt toimittamaan täyttä vahvistusta, joka kattaisi koko ostohinnan, ja että myyjien on siis täytynyt muuttaa omia maksuehtojaan, jotta valinta olisi sen ilmoittamien menettelyehtojen mukainen.

⁽¹¹⁷⁾ Kantelija 3 väittää, että se oli toimittanut tarjouksensa täysin tietoisena lakisääteisistä melupäästösäännöksistä ja että tarjous oli niiden mukainen.

⁽¹¹⁸⁾ Kantelija 3 viittaa asiaan C-482/99 Stardust Marine, tuomio 16.5.2002 (Kok. I-4397, 54–55 kohta), ja komission päätöksiin asiassa *Georgsmarienhütte* (EYVL C 199, 14.7.2001, s. 4, johdanto-osan 27 kappale), asiassa *Flughafen Dortmund* (EUVL C 217, 15.9.2007, s. 25, johdanto-osan 54–55 kappale) ja asiassa N 510/2008 *Alitalia*.

⁽¹¹⁹⁾ Kantelija 3 viittaa komission 16 päivänä joulukuuta 2000 asiassa *CDA* tekemään päätökseen, johdanto-osan 117 kappale, ja 14 päivänä joulukuuta 2010 asiassa *Biria Group* tekemään päätökseen, johdanto-osan 79–80 kappale, sekä tuomioistuimen tuomioihin asiassa T-415/05 *Olympic Airways*, tuomio 13.9.2010 (Kok. II-4749, 57 kohta), ja asiassa T-123/09, *Ryanair v. komissio*, tuomio 28.3.2012 (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa, 135 kohta).

toteuttaa liiketoimi kantelijan 3 kanssa oli pienentynyt. Jupiter Financial Groupin väitettyä rahoituslaitumusta, joka oli päivätty 26 päivänä maaliskuuta 2014, ei toimitettu myyjille, kun taas myöhemmin tullessa investointipankin ja neuvoo-antavan yrityksen [...] allekirjoittamattomassa kirjeessä, joka on päivätty 31 päivänä maaliskuuta 2014, edellytetään hyväksyttävää tulosta yritystarkastuksesta. Nürburgringin ympäristökuntien kehitysrahastosta, jonka suuruus oli 200 miljoonaa euroa, ei ollut hyötyä myyjille.

- (122) Maksukyvyyttömyysmenettelyn selvittäjien mukaan tarjoajille ilmoitettiin, että tarjousmenettelyn voittaja voidaan valita hyvin pian sen jälkeen, kun tarjousten toimittamisen määräaika umpeutuu 17 päivänä helmikuuta 2014. Myyjien toimittamat tiedot eivät antaneet aihetta odottaa, että menettelyä jatkettaisiin. Kantelijan 3 lainaamassa lehdistötiedotteessa mainitaan, että maksukyvyyttömyysmenettelyn selvittäjien tavoitteena on tehdä myyntisopimus vuoden 2014 ensimmäisen neljänneksen aikana. Maksukyvyyttömyysmenettelyn selvittäjän mukaan ei pidä paikkaansa, että hän olisi ilmoittanut julkisesti, että sopimus pyritään tekemään maaliskuun loppuun mennessä, että Capricornille olisi ilmoitettu tarjouksen hyväksymisestä ennen velkojainkokousta ja että Capricorn olisi julkaissut lehdistötiedotteen 9 päivänä maaliskuuta 2014.
- (123) Maksukyvyyttömyysmenettelyn selvittäjien mukaan liiketoimen rakennetta (yksittäisten omaisuuserien myynti, omaisuuseräkokonaisuuksien tai kaikkien omaisuuserien myynti ilman osakkeiden tai velkojen siirtoa) ei ollut muutettu tarjousmenettelyn aikana. "Siisti tase" -termi tarkoittaa vain sitä, että velkojen siirtyminen myynnin yhteydessä oli poissuljettu. Siitä, että myyjät ovat omistajayrityksiä ja että NBG vastaa liiketoiminnan harjoittamisesta, ilmoitettiin kaikille asianosaisille jo ennakotiedotteessa, joka lähetettiin kantelijalle 3 toukokuun 17 päivänä 2013. Selvittäjät toteavat, että jos NBG:n toiminta tuli kantelijan 3 tietoon vasta yritystarkastuksen aikana, kuten se väittää, voidaan päätellä, ettei kantelija 3 perehtynyt riittävästi mittavaan määrään tietoa, joka tarjoajille toimitettiin ennen suuntaa-antavien tarjousten tekemistä. Myyjät eivät olleet missään vaiheessa vaatineet, että NBG:n sopimukset siirtyisivät ostajalle. Maksukyvyyttömyysmenettelyn selvittäjät eivät harkinneet myyjien ja NBG:n vuokraussopimuksen siirtoa ostajalle, koska NBG:n tilanne oli erikoinen myytävien omaisuuserien siirtämisen kannalta. Selvittäjät väittävät, että kantelija 3 oli käsittänyt vasta hyvin myöhään, että jos omaisuuserät siirtyisivät 1 päivänä tammikuuta 2014, se saisi käytännössä "tyhjän" Nürburgringin ja asiakkaiden ja sponsorien kanssa tehtävistä uusista sopimuksista alkaisi tulla (enemmän) tuottoa vasta vuoden 2015 kaudella (kilpailu) tapahtumien suunnitteluun tarvittavan ajan vuoksi. Lisäksi myyjät olivat toistuvasti korostaneet, että tarjoajat voisivat täsmentää ostotarjouksen kohdetta itse.
- (124) Kolmansien osapuolten vahingonkorvausvaatimusten osalta myyjät ilmoittivat kantelijalle 3, ettei sen luultavasti olisi mahdollista tehdä uusia sopimuksia NBG:n asiakkaiden kanssa ilman että sopimusehdot huononisivat voimassa oleviin sopimuksiin nähden, ellei kysymystä NBG:n sopimusten täyttämättä jättämisestä aiheutuvista vahingonkorvauksista saada ratkaistua. Oli otettava huomioon se riski, että jos ostaja ja sopimuskumppanit tekevät uuden sopimuksen, voidaan joutua tilanteeseen, jossa sopimuskumppani maksaa suuren korvauksen, pyytää hyvitystä vanhan ja maksetun korvaussumman erotuksen perusteella ja maksaa huomattavasti pienempää korvausta seuraavina vuosina, kun sopimusta NBG:n kanssa ei enää ole. Myyjien vaatimus tällaisen mahdollisuuden poissulkemisesta on varsin yleinen sellaisissa yrityskaupoissa, joissa liiketoiminta lakkaa, ja sen ansiosta voidaan tehdä velkojen etuja parhaiten palveleva kauppa.
- (125) Maksukyvyyttömyysmenettelyn selvittäjien mukaan vahvistavien tarjousten toimittamisen määräaika jatkettiin 17 päivänä joulukuuta 2013 päivätyin kirjeen mukaisesti, koska myöskään muut tarjoajat eivät olleet toimittaneet hyväksyttävää tarjousta siihen mennessä. Tarjoajille tehtiin toistuvasti selväksi, että NBG vastaisi liiketoiminnan harjoittamisesta vasta vuoden 2012 kauden jälkeen ja että sen oli siksi pitkälti noudatettava NAG:n sopimuksia ja ettei luotettava kirjanpitoa liiketoiminnasta siis (vielä) ollut. Selvittäjien mukaan on mahdollisten ostajien vastuulla ottaa huomioon kauppaan liittyvät riskit.
- (126) Selvittäjät toteavat, että 6 päivänä maaliskuuta 2014 kantelija 3 toimitti omaisuuden myyntisopimukseen liittyvän korjauksen vahvistavaan tarjoukseensa. Helmikuun 13 päivänä neuvoteltu ostosopimusluonnos oli myyjien laatima, joten oli selvää, että seuraavan luonnoksen laatisi kantelija 3.
- (127) Maksukyvyyttömyysmenettelyn selvittäjien mukaan kaikilla tarjoajilla, jotka hyväksyttiin valintamenettelyn kyseiseen vaiheeseen, oli samat asiakirjat käytettävissään datahuoneessa. Kantelussa mainitut asiakirjat eivät olleet sen paremmin myyjien kuin muiden tarjoajienkaan saatavilla aikaisemmin. Kaikilla tarjoajilla oli sama mahdollisuus tutustua asiakirjoihin datahuoneessa, ja muut tarjoajat tekivät yritystarkastuksen samojen

asiakirjojen perusteella. Kaikille tarjoajille ilmoitettiin riittävän ajoissa, että yritysten kirjanpidossa oli puutteita. Miltei kaikki myyjien ja NBG:n asiakirjat laitettiin datahuoneeseen saksankielisinä, eikä myyjillä ollut velvollisuutta toimittaa kaikkia asiakirjoja englannin kielellä.

- (128) Maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjät toteavat lisäksi, että tarjousten sekä rahoitusta koskevan todistuksen toimittamisen määräaika oli asianmukainen. Kantelijalla 3 oli kymmenen kuukautta (huhtikuun 8 päivästä 2013, joka oli [tarjoajan 3] ja myyjien välisen ensimmäisen yhteydenoton päivämäärä, helmikuun 17 päivään 2014 saakka) aikaa toimittaa todistus rahoituksesta ja liki neljä kuukautta (lokakuun 23 päivästä 2013 helmikuun 17 päivään 2014) aikaa tehdä yritystarkastus. Selvittäjät toteavat, että nämä ajat ylittävät vaatimukset, jotka voidaan johtaa komission päätöksentekokäytännöstä ⁽¹²⁰⁾.
- (129) Neuvotteluja uusista oluetoimitussopimuksista ja "Rock am Ring" -tapahtumaan liittyvistä sopimuksista ei käynyt Capricorn vaan NBG, ja niihin liittyvät asiakirjat olivat saatavilla datahuoneessa. Kantelijan 3 väittämää yhteyttä Capricorniin ei siis ole.
- (130) Myyjät eivät olleet esittäneet tarjousmenettelyssä ympäristökriteerejä lopullisen tarjouksen valitsemista varten. Tarjousmenettelyssä ainoat lopullisen tarjouksen valinnassa käytetyt kriteerit olivat a) kokonaistuottojen maksimointi kaikkien omaisuuserien osalta ja b) liiketoimen varmuus. Kantelijan 3 tarjousta ei voitu valita, koska se ei täyttänyt jälkimmäistä kriteeriä; ts. liiketoimi ei ollut varma, koska kantelija 3 ei ollut toimittanut vahvistavan tarjouksensa mukana todistusta rahoituksesta. Samaan aikaan myyjät kävivät neuvotteluita [tarjoajan 2] kanssa sekä ostosopimuksen viimeisen vaiheen neuvottelut [tarjoajan 2] ja Capricornin kanssa. [Tarjoajan 2] tarjous oli [32–39] miljoonaa euroa (ks. jäljempänä oleva taulukko 10), ja Capricornin ja [...] neuvottelun tuloksena jälkimmäisen pankki antoi rahoitussitoumuksen, joka on päivätty 10 päivänä maaliskuuta 2014. Koska kantelijan 3 vahvistavassa tarjouksessa ei ollut todistusta rahoituksesta, riski siitä, ettei kantelijan 3 kanssa tehtäisi sopimusta, oli suuri. Selvittäjät yrittivät myös arvioida, millaiset mahdollisuudet kantelijalla 3 on varmistaa rahoitus, punnitsemalla muita kantelijan 3 liiketoimintamalliin liittyviä seikkoja, jotka voisivat puoltaa liiketoimen toteuttamista. Kantelijan 3 liiketoimintamallin perusteina olivat [...] ja [...]. Koska [...] ei ole mahdollista Nürburgringin meluvaatimusten vuoksi ja koska [...] ei ole, liiketoimintamallin toteuttaminen lyhyellä aikavälillä ei olisi ollut selvää. Siksi kantelijan 3 liiketoimintamallin katsottiin olevan osoitus merkittävästä riskistä sopimuksen tekemisen kannalta, tai ainakin se olisi vaatinut paljon aikaa ja uusia neuvotteluja. Liiketoimintamallin ja Nürburgringin meluvaatimusten yhteensopivuus ei ollut valintaperuste.
- (131) Kantelija 3 väitti, ettei Capricornin tarjous ollut ehdoton, koska siinä edellytettiin, että saatavilla olisi oltava kannekelvoton komission päätös, josta käy ilmi, ettei takaisinerintämääräystä laajenneta. Tästä väitteestä maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjät ja Saksa katsovat, että kantelijalla 3 oli korjatussa sopimuksessaan ehtoja, joiden vaikutus olisi ollut samanlainen. Selvittäjien ja Saksan toimittamien korjattujen sopimusten oleellisiin osiin sisältyneiden määräysten mukaan ostajalla ja/tai myyjällä oli oikeus vetäytyä sopimuksesta, jos komissio ei olisi antanut myönteistä päätöstään 15 päivään heinäkuuta 2014 mennessä (14 päivänä tammikuuta 2014 laaditun sopimusluonnoksen mukaan) tai 31 päivään joulukuuta 2014 mennessä (14 päivänä helmikuuta 2014 laaditun korjatun sopimusluonnoksen mukaan).
- (132) Maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjien mukaan se, ettei kumpikaan kahdesta tarjoajasta, jotka toimittivat hyväksyttävän vahvistavan tarjouksen, täysin täyttänyt varmistetun rahoituksen vaatimusta (takuu siitä, että ostohinta maksetaan tai kyseinen summa siirretään sulkutilille), ja että myyjät olisivat sen vuoksi luopuneet tästä vaatimuksesta siitä kuitenkaan kantelijalle 3 ilmoittamatta, ei osoita, ettei menettely olisi ollut avoin. Tämä ei vaikuttanut kantelijaan 3, koska se ei toimittanut vahvistavaa tarjousta ja todistusta rahoituksesta. Kaikille tarjoajille ilmoittaminen väitetystä vaatimuksesta luopumisesta ei olisi vaikuttanut tarjousmenettelyyn. Vaatimuksesta luopuminen ei ollut myöskään syynä sille, ettei kantelija 3 toimittanut vahvistuksia rahoituksesta, vaan se vastaa hypoteettisen yksityisen myyjän toimintaa.
- (133) Maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjät toteavat, että niiden tai velkojainkokouksen toteuttamat toimet eivät ole valtion toimenpiteitä ja ettei Capricornille koituneesta edusta ole näyttöä, koska myyjät toteuttivat valintamenettelyn markkinaehtojen mukaisesti toimivan tahon vaatimusten mukaisesti.

⁽¹²⁰⁾ Maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjät viittaavat komission 30 päivänä huhtikuuta 2008 tekemään päätökseen asiassa C-56/06 *Bank Burgenlandin yksityistäminen*, komission 19 päivänä kesäkuuta 2013 tekemään päätökseen asiassa SA.36197 *ANA:n yksityistäminen – Aeroportos de Portugal* sekä komission tiedonantoon julkisten viranomaisten tekemiin maa-alueita ja rakennuksia koskeviin kauppoihin sisältyvistä tuista.

- (134) Väitteestä, että Capricorn ei tehnyt rahoitukseltaan täysin varmaa tarjousta, koska se ei pystynyt maksamaan ostohinnan toista erää, ja että Capricorn olisi saanut lisätukea, koska edellä mainitun mukaisesti Nürburgringin myynnin rahoitusehtoja muutettiin Capricornin eduksi, Saksan viranomaiset toteavat seuraavaa: a) Capricorn ei saanut tukea, koska toisen erän maksaminen järjestettiin uudelleen ja siihen liittyi 8 prosentin korko ja panttauksia (ks. alaviite 72); b) toisen erän maksamisen uudelleenjärjestelyyn ei sisälly valtiontukea, koska toisen erän maksamisen uudelleenjärjestelystä päättivät ainoastaan maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjät ilman osavaltion myötävaikutusta, joten tämä päätös ei ole valtion toimenpide; ja c) myyjien asettamista säännöistä ja tarjoajille lähetetystä process letter -kirjeestä ei poikettu, koska tarjousmenettelyssä myyjät eivät asettaneet tarjoajille kiinteitä vaatimuksia ostohinnan maksueristä ennen sopimuksen tekemistä. Näin ollen tarjoajan mahdollinen pyyntö korvata käteisvakuuksia muilla arvovakuuksilla ostohinnan varmistamiseksi ei olisi vaikuttanut tarjousten arviointiin.
- (135) Maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjien mukaan kantelu olisi hylättävä, koska se on perusteeton. Kantelijan 3 perusteettomat väitteet rahoituksesta eivät vastaa järkevästi toimivan markkinatoimijan tai maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjän toimintaperiaatteita.

4.4 MEYRICK COXIN (KANTELIJA 4) TOIMITTAMA KANTELU

a) Kantelu

- (136) Kantelija 4 väittää, että Capricorn sai sopimuksen siksi, että se on saksalainen yritys, vaikka sen tarjous ei ollut taloudellisesti edullisin, eivätkä myyjät halunneet myydä pääomamarkkinoiden turvin toimivalle yhtymälle. Lisäksi kantelija väittää, että Capricornin tarjous oli pienempi kuin [tarjoajan 2] tarjous monien kriteerien kannalta. Kantelija 4 väittää etenkin seuraavaa:

a) Capricornin tarjouksen rahoitus ei ollut niin varma kuin [tarjoajan 2] rahoitus ⁽¹²¹⁾.

b) [Tarjoajan 2] tarjouksessa oli otettu huomioon suuremmat ennakkomaksut ⁽¹²²⁾.

c) Capricorniin liittyvä riski oli suurempi kuin se, että [tarjoajan 2] tarjous olisi hyväksytty ⁽¹²³⁾.

d) [Tarjoajalla 2] on enemmän kokemusta ja valmiuksia kuin Capricornilla ⁽¹²⁴⁾.

e) [Tarjoaja 2] investoi 25 miljoonaa euroa lisää Nürburgringiin todennäköisemmin kuin Capricorn.

⁽¹²¹⁾ Kantelija 4 mainitsee, että Capricornin väitetään ottaneen yhteyttä moniin tahoihin menettelyn aikana saadakseen apua tarjouksensa rahoittamiseen, että Capricorn on esitellyt rahoitustukensa myyjille virheellisesti menettelyn varhaisessa vaiheessa, että GetSpeedin (joka omistaa Capricorn-yhtymästä kolmanneksen) omistus rakenne ei ole täysin selvä, että velkojainkokous ei ollut täysin tietoinen siitä, että [...] rahoittaa Capricornin tarjousta, ja että Capricorn olisi myöntänyt julkisesti, ettei sillä ole rahoitusta ilmoittamalleen 25 miljoonan euron investoinnille Nürburgringin omaisuuseriin. Velkojainkokouksella ei myöskään ollut tarpeeksi aikaa varmistaa [...] antamaa vahvistusta rahoituksen myöntämisestä Capricornille.

⁽¹²²⁾ Kantelija 4 toteaa, että [tarjoajan 2] tarjoukseen sisältyi 32,5 miljoonan euron ennakkomaksu huhtikuun 2014 alussa, kun taas Capricornin tarjous sisälsi vain 5 miljoonan euron ennakkomaksut maaliskuussa 2014, heinäkuussa 2014 ja joulukuussa 2014.

⁽¹²³⁾ Kantelija 4 väittää, että sen tarjous olisi voitu hyväksyä jo huhtikuussa 2014, että [tarjoajan 2] maksut on taattu tai ne perustuvat liiketoiminnan kannattavuuteen ja että [tarjoajan 2] jäsenet ovat merkittäviä ja hyvin rahoitettuja tahoja, joilla on huomattavasti näyttöä fuusioista ja yrityskaupoista. Lisäksi kantelija väittää, että Capricornin tarjous tuli voimaan vasta 1 päivänä tammikuuta 2015 ja ettei se maksa muita erä ennen kuin esimerkiksi nykyistä valtiontukea koskeva komission arviointi ja mahdollinen EU-tuomioistuin-menettely on saatu päätökseen. Kantelijan mukaan myyjät hyväksyivät sen, että jos komission arviointi ei valmistu 1 päivään tammikuuta 2015 mennessä, Capricorn voisi vuokrata Nürburgringin omaisuuserät siitä alkaen siihen saakka, kunnes arviointi on saatu valmiiksi, ja että Capricorn on pieni yritys, jolla on vähän pääomaa, ja että sillä on niukasti näyttöä fuusioista ja yrityskaupoista, mutta kylläkin viimeaikaista näyttöä keskeneräisistä hankkeista.

⁽¹²⁴⁾ Kantelija 4 toteaa, että [tarjoajalla 2] on kokemusta useiden suurten kilpa-ajoratojen omistamisesta ja niihin liittyvän liiketoiminnan harjoittamisesta sekä hotellien ja vapaa-ajan keskusten ylläpitämisestä ja festivaalien järjestämisestä ja että [tarjoaja 2] on formula 1 -kisojen suurin sijoittaja, joka investoi myös suuriin autotehtaisiin ja vapaa-ajan liiketoimintaan, kun taas Capricornilla ei ole kokemusta kilpa-ajorataliiketoiminnan harjoittamisesta, hotellien ylläpitämisestä, festivaalien johtamisesta, kilpa-ajourheilun edistämisestä tai tuotelansearausten johtamisesta.

- f) Tarjoajia kohdeltiin eri tavoin tarjousmenettelyssä, ja Capricornia kohdeltiin menettelyssä paremmin ⁽¹²⁵⁾.
- (137) Lisäksi kantelija 4 väittää, ettei Capricorn pystynyt maksamaan ostohinnan toista erää, joka erääntyi heinäkuun lopussa, ja että 25 miljoonan euron sopimussakosta sekä 8 prosentin viivästyskorosta luovuttiin Capricornin hyväksi, minkä vuoksi Capricorn sai lisää valtiontukea. Kantelijan 4 mukaan edellä esitetty herättää myös kysymyksiä KPMG:n ja maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjien velkojainkokoukselle tarjousmenettelyn aikana antamista tiedoista, ja se osoittaa, ettei Capricornin taloudellista tilaa ollut esitetty asianmukaisesti.
- (138) Lisäksi kantelija 4 katsoo, ettei [...] ja Capricornin välillä allekirjoitettu koskaan sopimusta jälkimmäisen rahoituksesta, vaan että kyseessä oli vain aiesopimus, joten velkojainkokouksen aikaan Capricornin rahoituksesta ei ollut sovittu.
- (139) Lopuksi kantelija 4 toteaa sen esittämien tietojen osoittavan, että Capricorn on saanut etua Nürburgringin omaisuuserien myynnissä, että tämä etu johtuu päätöksestä, joka ei vastaa sitä, miten markkinatalouden ehdoin toimiva myyjä olisi toiminut menettelyssä ja arvioinut tarjoukset valintakriteereihin nähden, että markkinatalouden ehdoin toimiva myyjä ei olisi tullut siihen lopputulokseen, että Capricornin tarjous olisi kokonaisuudessaan taloudellisesti edullisempi kuin [tarjoajan 2] tarjous. Kantelijan mukaan on aloitettava uusi menettely, jossa sovelletaan yhtenäisiä kriteerejä avoimen, reilun ja ilman ehtoja toteutettavan tarjousmenettelyn takaamiseksi. Menettelyyn on laadittava selkeä aikataulu, jota myös noudatetaan, eikä tarjoajien henkilöllisyyttä tule paljastaa velkojainkokoukselle.

b) Saksan lähettämät maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjien huomautukset

- (140) Maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjät toteavat, että asia koskee kantelijaa 4 vain epäsuorasti, koska se on [tarjoajan 2] yhtiön jäsen. Selvittäjät ehdottavat kantelun peruuttamista, koska tarjousmenettely oli avoin ja ehdoton ja koska omaisuuserät myytiin tarjoajalle, jonka toimittama tarjous mahdollistaa suurimmat tuotot.
- (141) Selvittäjät eivät hyväksy väitettä, jonka mukaan velkojainkokous päätti myydä omaisuuserät Capricornille sen vuoksi, että se on saksalainen yritys eikä pääomamarkkinoiden turvin toimiva yhtiö.
- (142) Maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjien mukaan Capricornin tarjous mahdollistaa huomattavasti suuremman tuoton myynnistä kuin [tarjoajan 2] tarjous, eikä kummankaan tarjouksen osalta liiketoimen varmuudessa ollut ratkaisevia eroja, joiden vuoksi olisi ollut perusteltua valita huomattavasti pienempi tarjous (kummankin tarjouksen osalta liiketoimen varmuus oli hyväksyttävä, mutta ei suurin mahdollinen). [Tarjoaja 2] ei myöskään pystynyt toimittamaan pankkitakausta myyntihinnalle eikä siirtämään myyntihintaa sulkutilille, mitä 17 päivänä lokakuuta 2013 päivätyssä process letter -kirjeessä edellytettiin. Useista pyynnöistä huolimatta [...], [tarjoajan 2] yhtiön jäsen, jonka olisi täytynyt vastata vieraan pääoman hankkimisesta, tai kukaan muukaan [tarjoajan 2] jäsenistä ei ollut toimittanut oikeudellisesti sitovaa ilmoitusta, jonka perusteella ne olisivat sitoutuneet toimittamaan tarvittavan rahoituksen. Sen sijaan Robertino Wild, Capricornin osakas, on toimittanut kattavat vakuudet, ja Capricornin vieraspääoma vahvistettiin liiketoiminnassa tavalliseen tapaan Deutsche Bankin antamalla rahoitusvahvistuksella. Selvittäjät varmistivat rahoitusvahvistuksen ja ilmoittivat velkojainkokoukselle varmistuksen tuloksen, jonka mukaan rahoitusvahvistukseen ei sisälly mitään epätavanomaisia varaumia tai ehtoja. Omarahoitusosuus [14–17] miljoonaa euroa sekä ulkoinen rahoitusosuus [41–49] miljoonaa on taattu [22–27] miljoonan euron sopimussakolla, jonka ostaja joutuu maksamaan, jos myyjät vetäytyvät sopimuksesta jäljellä olevien maksujen osalta. Myös sopimussakolle on vakuudet. Velkojainkokous noudatti maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjien arviota.
- (143) Ennakkomaksuista selvittäjät toteavat, että [tarjoajan 2] tarjouksella oli myönteisiä puolia ([tarjoajan 2] [30–33] miljoonan euron maksusuoritus viimeistään 31 päivänä maaliskuuta 2014 verrattuna siihen, että Capricornin maksusuoritus olisi ollut [4,6–5,4] miljoonaa) ja kielteisiä puolia: lukuun ottamatta [7,1–7,6] miljoonan euron summaa [tarjoajan 2] tarjoamat rahat olisi täytynyt pitää sulkutililla ja ne olisi siirretty myyjille

⁽¹²⁵⁾ Kantelija 4 toteaa, että myyjät pitivät [tarjoajaan 2] vähemmän yhteyttä kuin Capricorniin, että lopullisten tarjousten toimittamisen määräaika jatkettiin ensin joulukuun 11 päivästä 2013 helmikuun 17 päivään 2014, jonka jälkeen se umpeutui 11 päivänä maaliskuuta 2014 muutama tunti sen jälkeen, kun Capricornin tarjous oli saapunut, ja ettei [tarjoajalle 2] ollut annettu mahdollisuutta korottaa tai muuttaa tarjoustaan.

vasta sitten, kun saatavilla olisi kannekelvoton komission päätös, tai jos ostaja ei vetäytyisi sopimuksesta, vaikkei täytäntöönpanokelpoista komission päätöstä olisi saatavilla maaliskuun 31 päivään 2015 mennessä (mahdollisuutta pidentää vetäytymisoikeuden voimassaoloa ei ollut suljettu pois). Jos kannekelvotonta komission päätöstä ei siis olisi saatavilla vuoden 2014 aikana, myyjät saisivat [30–33] miljoonaa euroa [tarjoajalta 2] tai [58–63] miljoonaa euroa Capricornilta (sekä noin 6 miljoonaa euroa kassavirtaa NBG:ltä).

- (144) Capricornin ja [tarjoajan 2] tarjousten vertailu osoittaa, että Capricornin tarjouksen nimellinen ostohinta on suurin ja se johtaa parhaaseen taloudelliseen tulokseen:

Taulukko 10

Capricornin ja [tarjoajan 2] tarjousten vertailu

Capricornin tarjous		[Tarjoajan 2] tarjous	
Miljoonaa euroa			
Myyntihinnan 1. erä 31.3.2014	[4,6–5,1]	Myyntihinnan 1. erä 31.3.2014	[7,1–7,6]
Myyntihinnan 2. erä 31.7.2014	[4,6–5,1]	Myyntihinnan 2. erä 31.3.2014	[22–27]
Myyntihinnan 3. erä 20.12.2014	[4,6–5,1]	Myyntihinnan 3. erä vuonna 2016	[2,3–2,6]
NBG:n kassavirta 2014 (*)	6,0	Vuoden 2015 liikevoitosta v. 2016 (*)	[2,3–2,6]
Myyntihinnan 4. erä sopimuksenteko-hetkellä	[41–49]	Vuoden 2016 liikevoitosta v. 2017 (*)	[4,6–5,1]
Jäljellä oleva myyntihinta	[10,5–11,5]	Vuoden 2017 liikevoitosta v. 2018 (*)	[7,1–7,6]
Kokonaismyyntihinta	77,0		[47–52]
Henkilöstövähennykset/rakenneuudistus	– 2,5		– 3,0
Lindner-sopimusten lakkauttaminen	– 1,0		– 1,0
		NBG:n negatiivinen kassavirta 2014 1. neljännes	– 1,6
		Loppuerät	– 1,3
Taloudellinen tulos	[70–77]		[41–45]

(*) Capricornin kassavirta NBG:ltä vuonna 2014 (6 miljoonaa euroa) ja [tarjoajalta 2] saamat liikevoittoon perustuvat maksut vuosina 2015–2017 (15 miljoonaa euroa) määräytyvät kyseisen liiketoiminnan menestyksen mukaan. [Tarjoajan 2] osalta myyjät eivät voi vaikuttaa tähän liiketoimintaan, toisin kuin Capricornin osalta.

- (145) [Tarjoajan 2] jäsenten näyttö ja laajempi kokemus fuusioista ja yritysostoista ei ollut peruste valita ostohinnaltaan huomattavasti pienempi tarjous. Myyjät eivät kiistäneet [tarjoajan 2] jäsenten pätevyyttä, mutta se ei ollut valintakriteeri. Myöskään myynnin jälkeisten investointien määrä Nürburgringiin ei ollut valintakriteeri.

- (146) Maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjät katsovat, etteivät ne olleet syrjineet ketään tarjoajaa ja ettei kantelusta käy selväksi, mikä niiden toimista olisi johtanut siihen, että [tarjoajan 2] hinta olisi pienempi kuin Capricornin tarjoama hinta. Selvittäjät eivät hyväksy kantelijan 4 väitteitä siitä, etteivät tietyt henkilöt olisi olleet tavoitettavissa ja että myyntimenettelyä olisi pitkitetty sen vuoksi, että Capricorn voisi tehdä tarjouksen. [Tarjoajalle 2] nimenomaisesti ilmoitettiin, että neuvotteluja muiden tarjoajien kanssa jatkettaisiin velkojainkokoukseen eli maaliskuun 11 päivään 2014 saakka.

- (147) Lisäksi selvittäjät korostavat, että niiden toimet tai velkojainkokouksessa tehty sopimus eivät voi olla valtion toimenpiteitä ja ettei myyntimenettelystä ole koitunut kenellekään etua, koska se vastasi markkinatalouden ehdoin toimivan tahon toimintaa.
- (148) Kantelijan 4 väitteestä, ettei [...] ja Capricornin välillä ollut koskaan sopimusta, Saksan viranomaiset toteavat, että [...] varmisti rahoituksensa laajan oikeudellisen ja taloudellisen yritystarkastuksen jälkeen eikä koskaan peruuttanut rahoitusvahvistustaan.
- (149) Kantelijan 4 väitteestä, ettei Capricorn olisi pystynyt maksamaan ostohinnan toista erää, Saksan viranomaiset toteavat samaa kuin edellä johdanto-osan (134) kappaleessa on jo esitetty.

5. TOIMENPITEIDEN ARVIOINTI

- (150) Tässä päätöksessä käsitellään ennen kaikkea sitä, olivatko NG ja sen tytäryhtiöt MSR ja CMHN vaikeuksissa olevia yrityksiä *Yhteisön suuntaviivoissa valtiontuesta vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseksi ja rakenneuudistukseksi* ⁽¹²⁶⁾, jäljempänä 'suuntaviivat', tarkoitetulla tavalla tukitoimien 1–19 myöntämisen aikaan. Komissio siis arvioi, ovatko tarkasteltavana olevat toimet SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea edunsaajille ja onko tällainen tuki SEUT-sopimuksen mukaista.

5.1 NG:N, MSR:N JA CMHN:N VAIKEUDET

- (151) Jos toimet 1–19 ovat valtiontukea ja jos NG, MSR ja CMHN olivat vaikeuksissa olevia yrityksiä tuen myöntämisen aikaan, näitä toimia on arvioitava siltä kannalta, ovatko ne SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan c alakohdan ja eritoten edellä mainittujen suuntaviivojen mukaisia. Näin ollen yksi pääkysymyksistä onkin se, olivatko NG, MSR ja CMHN vaikeuksissa olevia yrityksiä. Komission päätelmä on, että ne olivat taloudellisissa vaikeuksissa tuen myöntämisen aikana, joten ne eivät olisi voineet saada rahoitusta yksityisiltä luottomarkkinoilta.
- (152) Seuraava arvio perustuu suuntaviivojen 9–11 kohtaan. Komissio viittaa arviossaan 21 päivänä maaliskuuta 2012 tehdyn päätöksen johdanto-osan 202–206 kappaleeseen, joissa todetaan, ettei ollut alustavasti poissuljettu, etteikö NG:tä voitaisi pitää vaikeuksissa olevana yrityksenä suuntaviivojen mukaisesti 1 päivänä heinäkuuta 2008 (ks. myös 7 päivänä elokuuta 2012 tehdyn päätöksen johdanto-osan 46–47 kappale). Lisäksi komissio totesi 7 päivänä elokuuta 2012 tehdyn päätöksen johdanto-osan 6–13 kappaleessa, että NG, MSR ja CMHN ovat vaikeuksissa olevia yrityksiä.
- (153) Komissio katsoo, että sen on arvioitava kukin yritys kokonaisuutena jättämättä mitään osaa sen liiketoiminnasta arvioinnin ulkopuolelle. Siksi ei voida pitää hyväksyttävänä, että Saksa poisti tappiolliset formula 1 -toimet tai Nürburgring 2009 -hankkeen taloudellisten tietojen arvioinnista. On myös selvää, etteivät yritykset voineet saada ulkopuolista rahoitusta.
- (154) NG:n keskeiset taloustiedot ajanjaksolta 2001–2011 ovat seuraavat:

Taulukko 11

NG:n keskeiset taloustiedot 2001–2011 (milj. euroa)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Liikevaihto	34,3	38,3	34,2	28,7	27,1	27,8	29,9	22,0	33,3	5,1	7,0
EBT (*)	0,6	– 0,5	0,6	– 9,9	– 9,6	– 40,1 (**)	– 2,4	– 0,8	– 9,9	4,6	– 16,2

⁽¹²⁶⁾ EUVL C 244, 1.10.2004, s. 2.

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Merkitty pää- oma	5,1	5,1	5,1	10,0	10,0	10,0	13,3	16,7	20,0	20,0	20,0
Oma pääoma	15,2	18,6	19,1	37,3	27,6	– 12,6	– 10,2	– 9,9	– 15,8	– 10,9	– 27,4
Velat yhteensä	—	45,6	43,4	19,7	19,5	27,8	46,8	99,1	234,2	263,2	290,4
Velkaan-tumi- saste (%)	—	250	230	50	70	– 270	– 460	– 1 000	– 1 480	– 2 410	– 1 060
Velkaantumis- aste (%)	—	119	127	69	72	100	156	450	703	5 160	4 150

(*) Tulos ennen veroja, jäljempänä "EBT".

(**) Tappiot lisääntyivät pääasiassa siksi, että tapahtumien järjestämiseen liittyvät kulut ("*Aufwendungen für Veranstaltungen*") kasvoivat 21,2 miljoonasta vuonna 2005 44,0 miljoonaan euroon vuonna 2006.

- (155) Suuntaviivojen 10 kohdan a alakohdan mukaan yritys on vaikeuksissa, jos kyse on rajavastuuyhtiöstä, "joka on menettänyt yli puolet merkitystä pääomastaan ja yli neljännes pääomasta on menetetty viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana". Tämä säännös kuvastaa oletusta, että yritys, joka menettää tuntuvasti merkitystä pääomastaan, ei pysty kattamaan tappioitaan, jolloin sen toiminta loppuu lähes varmasti lyhyellä tai keskipitkällä aikavälillä (suuntaviivojen 9 kohdan mukaan).
- (156) Lisäksi komissio toteaa, että suuntaviivojen 11 kohdan mukaan yritystä voidaan pitää vaikeuksissa olevana, "jos vaikeuksissa olevan yrityksen tavanomaiset merkit, kuten kasvavat tappiot, liikevaihdon supistuminen, varastojen kasvu, ylikapasiteetti, tulorahoituksen pienentyminen, lisääntyvä velkaantuminen, korkokustannusten nousu ja nettoarvon heikentyminen tai sen katoaminen, ovat nähtävissä". Tältä osin unionin yleinen tuomioistuin katsoo, että "käsiteltävässä asiassa riidanalaisessa päätöksessä vedotaan negatiiviseen omaan pääomaan, jota voidaan [...] pitää vahvana osoituksena yrityksen taloudellisesti vaikeasta tilanteesta [...]" ⁽¹²⁷⁾.
- (157) NG:n vuosien 2001–2011 tilinpäätösten mukaan se ei menettänyt yli puolta merkitystä pääomastaan. Ajanjaksolla 2006–2011 yrityksen oma pääoma oli kuitenkin negatiivinen. Aiemmissa tapauksissa komissio on katsonut, että jos yrityksen pääoma on negatiivinen, se tarkoittaa käytännössä sitä, että yrityksen koko merkitty pääoma on menetetty ja että tällöin oletetaan lähtökohtaisesti, että suuntaviivojen 10 kohdan a alakohdan kriteerit täyttyvät ⁽¹²⁸⁾.
- (158) NG:n osalta komissio toteaa, että ainoa syy, miksi näyttää siltä, ettei merkitystä pääomasta menetetty yli puolta, on se, ettei yritys ryhtynyt asianmukaisiin toimenpiteisiin. Asianmukaisilla toimenpiteillä pyrittäisiin muuttamaan yrityksen oma pääoma negatiivisesta positiiviseksi ja samalla kasvattaa sitä riittävän paljon. Tällaisia toimia voivat olla esimerkiksi tappioiden aktivoiminen, pääomankorotus tai molemmat.
- (159) Tältä osin komissio katsoo, että tappioiden aktivoiminen olisi johtanut yrityksen koko merkityn pääoman menettämiseen, koska kertyneet tappiot olivat suuremmat kuin merkitty pääoma. Tästä syystä komissio katsoo, että suuntaviivojen 10 kohdan a alakohdan kriteerit ovat täyttyneet vuodesta 2006.

⁽¹²⁷⁾ Yhdistetyt asiat T-102/07 *Freistaat Sachsen v. komissio* ja T-120/07 *MB Immobilien ja MB System v. komissio*, tuomio 3.3.2010 (Kok., s. II-585, 106 kohta).

⁽¹²⁸⁾ Komission päätös asiassa C 38/2007 *Arbel Fauvet Rail* (EUVL L 238, 5.9.2008, s. 27), yleisen tuomioistuimen vahvistama, ks. yhdistetyt asiat T-267/08 ja T-179/08, tuomio 12.5.2011 (Kok., s. II-1999, 141 kohta); komission päätös asiassa C 27/2010 *United Textiles* (EUVL L 279, 12.10.2012, s. 30).

- (160) Lisäksi komissio katsoo suuntaviivojen 11 kohdan perusteella, että NG on ollut vaikeuksissa jo vuodesta 2002, koska a) NG:n vuotuinen liikevaihto kutistui 80 prosentilla tällä ajanjaksolla ja oli yhteensä 89,4 miljoonaa euroa ja yrityksellä oli vuotuisia tappioita suurimman osan samasta ajanjaksosta; b) koko ajanjakson ajan NG:llä oli liikaa velkaa, joka kasvoi siten, että kun vuoden 2002 liikevaihdosta velkaa oli 119 prosenttia, vuonna 2011 sitä oli 4 150 prosenttia; c) myös vuosina 2004 ja 2005, jolloin yhtiön velka supistui alle 100 prosenttiin sen liikevaihdosta, velkaa oli silti huomattavan paljon, noin 70 prosenttia liikevaihdosta, ja myös näinä vuosina yhtiön myynti heikkeni ja sille aiheutui vuotuisia tappioita, ja d) NG:n pääoma oli negatiivinen suurimmaksi osaksi tätä ajanjaksoa (2006–2011).
- (161) MSR:n keskeiset taloustiedot ajanjaksolta 2007–2011 ovat seuraavat:

Taulukko 12

MSR:n keskeiset taloustiedot 2007–2011 (milj. euroa)

	2007	2008	2009	2010	2011
Liikevaihto	0,0	4,4	3,4	2,2	0,9
EBT	– 0,1	– 0,5	– 4,0	– 4,8	– 8,6
Merkitty pääoma	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05
Oma pääoma	0,08	0,6	4,6	3,3	11,9
Velat yhteensä	2,5	28,3	95,6	96,5	103,8
Velkaantumis-aste (%)	3 130	4 720	2 080	2 920	870
Velkaantumis-aste (%)	—	643	2 810	4 380	11 500

- (162) CMHN:n keskeiset taloustiedot ajanjaksolta 2008–2011:

Taulukko 13

CMHN:n keskeiset taloustiedot 2008–2011 (milj. euroa)

	2008	2009	2010	2011
Liikevaihto	0,0	2,6	1,2	0,2
EBT	– 0,8	– 2,5	– 3,6	0,0
Merkitty pääoma	0,03	0,03	0,03	0,03
Oma pääoma	0,8	3,3	6,9	6,9
Velat yhteensä	6,5	13,3	36,9	35,3
Velkaantumis-aste (%)	810	400	530	510
Velkaantumis-aste (%)	—	510	3 070	17 650

- (163) Komissio toteaa, ettei se ole saanut MSR:ltä tai CMHN:ltä minkäänlaisia asiakirjoja, joissa esitettäisiin niiden elinkelpoisuutta koskevat ennusteet.
- (164) Suuntaviivojen 11 kohdan mukaan komissio pitää MSR:ää ja CMHN:ää yrityksinä, jotka olivat vaikeuksissa jo vuonna 2007 ja 2008, koska niillä oli hyvin vähän tuloja ja huomattavia vuotuisia tappioita, ja myös niiden velkaantuminen ylitti vuotuisen liikevaihdon tuntuvasti.
- (165) Komissio ei hyväksy Saksan väitettä siitä, etteivät NG, MSR ja CMHN olisi olleet vaikeuksissa, koska infrastruktuurin rakentaminen ja formula 1- ja Superbike-kilpailut järjestettiin julkisen sektorin puolesta, eikä niitä sen vuoksi voida ottaa huomioon niiden taloudellisen tilanteen analyysissa.
- (166) Ensinnäkin komissio katsoo, että moottoriurheiluun, vapaa-ajan toimintaan, majoitus- ja ravintolapalveluihin liittyvän infrastruktuurin rakentaminen sekä moottoriurheilutapahtumien järjestäminen eivät ole NG:n, MSR:n ja CMHN:n tavanomaiseen liiketoimintaan kuulumattomia erikoissuorituksia. Ne ovat näiden yritysten toimialaan kuuluvia ydintoimintoja. Vaikka sekä NG:n, MSR:n ja CMHN:n osakkaat että johto pitivät niitä välineinä säilyttää urheiluinfrastruktuuri julkisessa omistuksessa ja järjestää voittoa tavoittelemattomia urheilutapahtumia, joita ei voitaisi tarjota ilman että tappiot katettaisiin julkisella rahoituksella, osakkaat ja johto eivät saa antaa velkojen kasvaa niin tehottomalla ja tappiollisella tavalla kuin näiden yritysten edellä esitetty taloustiedot osoittavat, ilman järkevää ja realistista liiketoimintasuunnitelmaa. Siksi edellä mainitut toimet on sisällytettävä taloudelliseen arviointiin.
- (167) Toiseksi komissio katsoo, että vaikka infrastruktuurin rakentaminen mainittuihin tarkoituksiin ja moottoriurheilutapahtumien järjestäminen ovat voineet vaikuttaa NG:n, MSR:n ja CMHN:n vaikeuksiin, se ei vaikuta siihen, että tavanomaisten merkkien perusteella NG oli vaikeuksissa oleva yritys jo ennen Nürburgring 2009 -hankkeen aloittamista. Terve yritys sopeuttaisi kustannuksensa tällaisten toimien mukaisesti, jotta se selviytyisi. Vuosina 2008 ja 2009 NG:llä, MSR:llä ja CMHN:llä oli tappioita ja lisääntyvää velkaa (velkaantuminen kasvoi 537 prosenttia vuosina 2002–2011, 4 052 prosenttia vuosina 2007–2011 ja 443 prosenttia vuosina 2008–2011). Vaikka Nürburgring 2009 -hanke päättyi vuonna 2010, NG:n, MSR:n ja CMHN:n seuraavat tilinpäätökset osoittavat, että niiden vaikeudet jatkuivat.
- (168) Edellä esitetyn perusteella komissio on tullut siihen tulokseen, että NG, MSR ja CMHN olivat vaikeuksissa olevia yrityksiä suuntaviivoissa tarkoitettulla tavalla, kun toimenpiteet 1–19 toteutettiin ja että niiden vaikeudet olivat niin vakavia, etteivät ne olisi saaneet rahoitusta markkinoilta.

5.2 VALTIONTUEN OLEMASSAOLO

- (169) SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltion myöntämä taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ei sovellu sisämarkkinoille, siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

a) Valtion varat ja valtion toimenpiteeksi katsominen

- (170) Osassa osavaltion ja Ahrweilerin piirikunnan toteuttamasta toimenpiteestä 1 (oman pääoman korotukset) sekä toisessa osassa toimenpidettä 1 (siirrot pääomavarantoon) ja pelkästään osavaltion toteuttamissa toimenpiteissä 3, 9, 16 ja 19 on selvästi käytetty valtion varoja, ja näin ollen ne ovat valtion toimenpiteitä.
- (171) NG:n toteuttamien toimien (toimenpiteet 2, 4, 5, 6, 7, 10, 12, 13, 14, 15 siltä osin kuin kyse on MSR:n osakkeiden siirrosta NG:lle, ja 17) osalta Saksa nimenomaisesti toteaa, että kyseessä ovat valtion varat. Todettakoon, että NG:n hallintoneuvosto edusti osavaltiota ja Ahrweilerin piirikuntaa NG:n osakkaina. Hallintoneuvoston 28 päivänä elokuuta 2005 pitämässä kokouksessa sen varapuheenjohtaja ilmoitti, että hanke voidaan

antaa yksityisten sijoittajien toteutettavaksi vain, jos osavaltioon kohdistuva riski on pien (¹²⁹). Myös hallinto-neuvoston 20 päivänä joulukuuta 2005 pitämässä tapaamisessa sen varapuheenjohtaja totesi, että päätös NG:hen liittyvästä investoinnista kuuluu osavaltion uudelle hallitukselle osavaltion maapäivävaalien jälkeen (¹³⁰). Lisäksi osavaltion hallitus ilmoitti *Erlebnisregion Nürburgring* -investoinnista 30 päivänä toukokuuta 2006 päivätyssä hallituksen tiedonannossa, ja ministerineuvosto merkitsi 19 päivänä syyskuuta 2006 tiedoksi, että NG:n hallinto-neuvosto aikoo toteuttaa hankkeen yksityisen kolmannen osapuolen huomattavalla tuella (¹³¹). Lisäksi osavaltion taloudesta, liikenteestä, maataloudesta ja viininviljelystä vastaava ministeriö ja finanssiministeriö antoivat jatkuvasti Nürburgring 2009 -hanketta koskevia lausuntoja, huomautuksia tai ohjeita (¹³²), ja osavaltio esitteli hankkeen julkisuudessa 2 päivänä joulukuuta 2009. Komissio katsoo, että myös NG:n MSR:lle myöntämä laina, jossa PNG toimi välittäjänä (toimenpide 6), on NG:n toteuttama toimenpide ja näin ollen se on valtion toimenpide.

- (172) ISB-lainan (toimenpide 8) ja korkojenmaksun uudelleenjärjestelyn (toimenpide 18) osalta Saksa on myöntänyt, että osavaltio antoi ISB:lle ohjeita lainan myöntämisestä. RIM:n MSR:lle myöntämistä lainoista, joissa Mediinvest ja PNG toimivat välittäjinä (toimenpide 11), ja MSR:n osakkeiden siirrosta RIM:lle (osa toimenpidettä 15) komissio toteaa, että RIM on julkinen laitos, jonka tehtävä on tukea osavaltion taloudellista ja rakenteellista kehityspolitiikkaa (¹³³). Edellä mainittujen toimenpiteiden tarkoituksen kannalta ISB ja RIM ovat siis valtion politiikan toteuttamisen välineitä, mikä osoittaa, että ISB:n ja RIM:n toimet olivat näiden toimenpiteiden osalta valtion toimenpiteitä. Näin ollen kaikkiin toimenpiteisiin sisältyy valtion varoja.

b) Taloudellinen toiminta

- (173) Leipzig/Halle-tuomion mukaisesti (¹³⁴) infrastruktuurin rakentamista voidaan pitää taloudellisena toimintana, jos siihen liittyy saumattomasti infrastruktuurin kaupallinen hyödyntäminen, kuten nyt käsiteltävässä tapauksessa.
- (174) Urheilupalveluja (myös kilpa-ajoratoja ja off road -puistoja), vapaa-ajan keskuksia (¹³⁵), majoituspalveluja, ravintoloita, ajoturvallisuuskoulutuskeskuksia, monitoimihalleja ja ilman käteistä rahaa toimivia maksujärjestelmiä koskevan liiketoiminnan harjoittaminen sekä näiden palvelujen vuokraaminen sekä ammattilaisille että muille kuin ammattilaisille (¹³⁶) ovat sekä omistajan että liiketoiminnan harjoittajan taloudellista toimintaa. Näin ollen myös sellaisen infrastruktuurin rakentaminen tai uudistaminen, joka liittyy saumattomasti näihin toimiin, on taloudellista toimintaa. Sen sijaan muuna kuin taloudellisena toimintana pidetään sitä, kun urheilupalveluja käyttävät muut kuin ammattilaiset (¹³⁷) ja kun ammattiuurheiluseurat kouluttavat nuoria, jos kirjanpito on erotettu taloudellisen toiminnan kirjanpidosta (¹³⁸). Koska infrastruktuurin ja sen taloudellisen toiminnan välillä, johon sitä käytetään, on saumaton yhteys, Nürburgringin urheilu- ja matkailuinfrastruktuurin rakentaminen, uudistaminen tai siihen liittyvän liiketoiminnan harjoittaminen on siis sijoittajien ja liiketoiminnan harjoittajien taloudellista toimintaa, vaikka infrastruktuurin ylläpitämisestä saatavat tulot eivät kata sen rakennuskustannuksia ja vaikka yli 90 prosenttia Nürburgringin urheilutoiminnasta luokitellaan amatööriurheiluksi. Jälkimmäisellä on merkitystä vain käyttäjien tasolla: muut kuin ammattilaiskäyttäjät eivät ole yrityksiä. Nürburgringin urheilu- ja matkailuinfrastruktuuri ei ole yleinen infrastruktuuri, kuten esimerkiksi yleisessä käytössä oleva yleinen tie. Nyt kyseessä olevan infrastruktuurin rakentamisen rahoittamiseen (likviditeettivarannosta saaduilla lainoilla ja osakaslainoilla tai myöhemmin ISB:n myöntämällä lainalla) sovelletaan siis valtiontukea koskevia säännöksiä.
- (175) Formula 1 -kisojen tai muiden moottoriurheilukilpailujen järjestäminen on palvelujen tarjoamista ammattiuurheilumarkkinoilla, ja lähetysoikeuksista on siinä huomattavan paljon etua. Formula 1 -kisojen tai muiden moottoriurheilutapahtumien rahoittamista ei voida sulkea pois valtiontukea koskevien sääntöjen soveltamisesta pelkästään

(¹²⁹) Osavaltion tilintarkastusviranomaisen 15 päivänä kesäkuuta 2010 päivätty lausunto, osa I, sivu 14.

(¹³⁰) Ks. edellä oleva alaviite.

(¹³¹) Osavaltion tilintarkastusviranomaisen 15 päivänä kesäkuuta 2010 päivätty lausunto, osa I, sivu 15.

(¹³²) Osavaltion tilintarkastusviranomaisen 15 päivänä kesäkuuta 2010 päivätty lausunto, osat I ja II.

(¹³³) Katso RIM:n kuvaus osoitteesta <http://test.isb.rlp.de/de/die-isb/beteiligungen/rheinland-pfaelzische-gesellschaft-fuer-immobilien-und-projektmanagement/>.

(¹³⁴) Ks. asiat T-443/08 ja T-455/08 *Freistaat Sachsen, Flughafen Leipzig/Halle* ym. v. komissio, tuomio 24.3.2011 (Kok., s. II-1311), vahvistettu muutoksenhaussa, ks. asia C-288/11P *Mitteldeutsche Flughafen AG ja Flughafen Leipzig-Halle GmbH* v. komissio, tuomio 19.12.2012 (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

(¹³⁵) C53/2002 *Space Park Development*.

(¹³⁶) SA.35440 *Arena Jena*. Ammattimainen urheiluinfrastruktuuri, ks. asia SA.31722 (*Unkarin verohuojennusmalli*). Urheilukeskustoiminnan harjoittaminen maksua vastaan, ks. asiat SA.33952, Saksan alppiyhdistys,

(¹³⁷) SA.33618 *Uppsala arena*, SA.35135 *Arena Erfurt*, SA.35440 *Arena Jena*.

(¹³⁸) N118/2000 *Tuki ammattiuurheiluseuroille*.

siitä syystä, että se on rakenteeltaan tappiollista tai että sillä pyritään toteuttamaan aluepoliittisia tavoitteita. Näin ollen komissio katsoo, että formula 1 -kisat ja muut moottoriurheilukilpailut ovat taloudellista toimintaa.

- (176) Matkailun edistäminen, hankesuunnittelu, kiinteistöjen rakentaminen, yritysjohtaminen sekä kaupankäynti autoilla ja moottoripyörillä ovat niin ikään taloudellista toimintaa.

c) Valikoivuus

- (177) Komissio katsoo, että toimenpiteet ovat valikoivia toimijan kannalta (NG: toimenpiteet 1, 3, 8, 9, 13, 14, 16, 18 ja 19; EWN, FSZ, MAN, TTI, BWN, BWNB ja Camp4Fun: toimenpide 2; MSR: toimenpiteet 4, 5, 8, 9, 11, 12, 18 ja 19; CST: toimenpide 5; MIB: toimenpide 7; CMHN: toimenpiteet 8, 9, 18 ja 19; NAG: toimenpiteet 10 ja 17; Mediinvest, Geisler & Trimmel ja Weber: toimenpide 15), koska niistä on ollut kyseiselle toimijalle etua. Myöskään toimeksiantoja infrastruktuurin rakentamista ja siihen liittyvän liiketoiminnan harjoittamisesta ei annettu avoimesti, syrjimättömästi ja hankintasääntöjen mukaisesti. Toimenpiteet eivät kuitenkaan ole valikoivia käyttäjän kannalta, sillä palvelut ovat avoimesti ja syrjimättömästi amatööriurheiluseurojen ja suuren yleisön käytettävissä.

d) Kilpailun vääristyminen ja vaikutus kauppaan

- (178) Toimenpiteiden 1–19 osalta kilpailu on vääristynyt seuraavien alojen markkinoilla: kilpa-ajoradat, off road -puistot, vapaa-ajankeskuksat, majoituspalvelut, ravintolat, ajoturvallisuuskoulutuskeskukset, autokoulut, monitoimihallit, käteisetmät maksujärjestelmät, matkailun edistäminen, hankesuunnittelu, kiinteistöjen rakentaminen, yritysjohtaminen sekä kaupankäynti autoilla ja moottoripyörillä, koska Nürburgringin infrastruktuuriin ja formula 1 -kilpailuihin annettu tuki edistää tämän infrastruktuurin käyttöä. Formula 1 -kisojen ja muiden moottoriurheilutapahtumien järjestäminen edistää asiakkaiden pääsyä näihin tapahtumiin.
- (179) Näiden toimenpiteiden ansiosta NG, MSR ja CMHN pystyivät jatkamaan toimintaansa, ja toisin kuin taloudellisissa vaikeuksissa olevat kilpailijat, ne eivät joutuneet kärsimään seurauksista, joita yleensä aiheutuu taloudellisen tuloksen ollessa huono. Tämä vääristää kilpailua, koska muut samoilla markkinoilla olevat yritykset joutuvat toimimaan ilman valtiontukea.
- (180) Jäsenvaltioiden väliseen kauppaan kohdistuvan vaikutuksen osalta Nürburgring ja sen formula 1 -kisat ja Saksan TouringCar-kilpailu kilpailevat unionin muiden kilpa-ajoratojen kanssa suurten moottoriurheilukilpailujen järjestämisestä. Lisäksi ei voida sulkea pois sitä, että Nürburgringin vapaa-ajankeskus voi houkuttaa kävijöitä myös Belgiasta (sen ja Saksan välinen raja sijaitsee noin 50 km:n päässä Nürburgringistä). Myös kilpaileva vapaa-ajankeskus Eifelpark on toimittanut kantelun (ks. johdanto-osan 2 kappale). Jäsenvaltioiden väliseen kauppaan kohdistuvaa vaikutusta ei siis voida pitää poissuljettuna off road -puistojen, majoituspalvelujen, ravintoloiden, ajoturvallisuuskoulutuskeskusten, autokoulujen, monitoimihallien, käteisetmät maksujärjestelmien taikka matkailun edistämisen, hankesuunnittelun, kiinteistöjen rakentamisen, yritysjohtamisen sekä autoilla tai moottoripyörillä käytävän kaupan alalla.

a) Etu

- (181) Komission vakiintuneen ja oikeuskäytännössä vahvistetun käytännön mukaan markkinatalouden ehdoin toimivan sijoittajan periaatetta käytetään, kun arvioidaan, onko julkisen toimielimen ja taloudellisen yksikön välinen kaupallinen liiketoimi valtiontukea ⁽¹³⁹⁾. Tästä periaatteesta seuraa, että kun valtio toimii markkinoilla kaupallisen toimijan ominaisuudessa, sen on toimittava samoin kuin yksityinen toimija samassa tilanteessa. Jos valtio ei toimi

⁽¹³⁹⁾ Katso esimerkiksi asia C-305/89, Italia v. komissio (asia "Alfa Romeo"), tuomio 21.3.1991 (Kok., s. I-1603, 18 ja 19 kohta); asia T-16/96 Cityflyer Express v. komissio, tuomio 30.4.1998 (Kok., s. II-757, 51 kohta); yhdistetyt asiat T-129/95, T-2/96 ja T-97/96, Neue Maxhütte Stahlwerke ja Lech-Stahlwerke v. komissio, tuomio 21.1.1999 (Kok., s. II-17, 104 kohta); yhdistetyt asiat T-268/08 ja T-281/08, Burgenlandin osavaltio ja Itävalta v. komissio, tuomio 28.2.2012 (Kok., s. II-0000, 48 kohta).

näin, kyse saattaa olla valtiontuesta. Toisin sanoen kun sovelletaan markkinatalouden ehdoin toimivan sijoittajan periaatetta, vertailukohta sille, sisältääkö jokin liiketoimi valtiontukea, on se, olisiko samassa tilanteessa ollut yksityinen toimija toiminut samalla tavalla. Tätä periaatetta sovellettaessa muita kuin taloudellisia näkökohtia ei voida katsoa syiksi myöntää tukia. Oleellisen oikeuskäytännön mukaisesti valtion toimenpiteiden toteuttamista ei voida tarkastella irrallaan muista tukitoimista, vaan niiden kanssa ⁽¹⁴⁰⁾.

- (182) Sen vuoksi markkinatalouden ehdoin toimivan sijoittajan periaatetta on sovellettava, kun arvioidaan, saivatko omistajat tai liiketoiminnan harjoittajat etua (NG, MSR ja CMHN huhtikuun 30 päivään 2010 saakka ja myös NAG ajalla 1 päivä toukokuuta 2010–31 päivä lokakuuta 2012). Ennen kaikkea toimenpiteet 1–19 eivät ole tasavertaisia (*pari passu*) liiketoimia ⁽¹⁴¹⁾, koska Saksa ei ollut löytänyt yksityistä sijoittajaa, joka toteuttaisi investoinnin verrattavissa olosuhteissa (esimerkiksi Nürburgring 2009 -hankkeen osassa I). Yksityiset toimijat myönsivät kaksi lainaa, mutta ne olivat pieniä verrattuna julkisten investointien määriin, ja nämä lainat liittyivät vain Nürburgring 2009 -hankkeen osaan II (ts. pääasiassa hotelleihin) ⁽¹⁴²⁾, ja ne myönnettiin vain CMHN:lle tai MSR:lle mutta ei NG:lle tai jollekin toiselle tuensaajalle:

Taulukko 14

Yksityisten rahoituslaitosten myöntämät lainat CMHN:lle/MSR:lle

Rahoituslaitos	Vuosi	Tuensaaja	Määrä (milj. euroa)	Korko	Vakuudet (milj. euroa)
Bank für Tirol and Vorarlberg	2008	CMHN	(...)	[...] % + [...] %:n maksu	[...] (kiinnitys) MSR:n osakkeita pantattu
Kreissparkasse Ahrweiler	2010	MSR	(...)	(...)	

- (183) Saksa myöntää, ettei myöskään osalle II löydetty pitkäaikaista yksityistä sijoittajaa.
- (184) Lisäksi komissio sai ajanjaksolla 2006–2010 Nürburgring 2009 -hankkeen sekä NG:n liiketoimintasuunnitelmat seuraavassa taulukossa esitetyn mukaisesti:

Taulukko 15

Nürburgring 2009 -hankkeen liiketoimintasuunnitelmat (milj. euroa)

Toimija/toiminta	Pvm	Kulut	Liikevaihto (2009–2020)	Tulos ennen veroja (2009–2020)
Nürburgring 2009 -hanke	12/2005	113 (*)	281	22
Nürburgring 2009 -hanke	3/2006	113 (*)	181	– 59
Nürburgring 2009 -hanke	3/2006	113 (*)	281	22
Nürburgring 2009 -hanke	8/2006	113 (*)	281	22

⁽¹⁴⁰⁾ Yhdistetyt asiat C-399/10 P ja C-401/10 P Bouygues SA, Bouygues Télécom SA v. komissio, tuomio 19.3.2013 (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa), sekä asia T-11/95 BP Chemicals v. komissio, tuomio 15.9.1998 (Kok., s. II-3235, 171 kohta).

⁽¹⁴¹⁾ 'Pari passu' -liiketoimi on liiketoimi, jonka samankaltaisessa tilanteessa olevat julkiset ja yksityiset tahot toteuttavat samoin ehdoin ja edellytyksin (ja näin ollen myös riski ja hyödyt ovat samansuuruiset).

⁽¹⁴²⁾ MSR:n kahden vähemmistöosakkaan lainoilla (Geisler & Trimmler: [...] miljoonaa euroa, Weber: [...] miljoonaa euroa, molempien korko [...] %, ei vakuuksia) MSR:lle ei ole merkitystä, koska ne rakensivat infrastruktuurin ja ovat näin ollen osapuolia, joilla on myös omia intressejä hankkeessa; niitä ei siis voida ottaa huomioon.

Toimija/toiminta	Pvm	Kulut	Liikevaihto (2009–2020)	Tulos ennen veroja (2009–2020)
Nürburgring 2009 -hanke	11/2007	135	279	45
Nürburgring 2009 -hanke	12/2008	140	283	40
Nürburgring 2009 -hanke	3/2009	159	287	28
Nürburgring 2009 -hanke	8/2009	195	331 (**)	67 (**)
Nürburgring 2009 -hanke	10/2009	200	260 (**)	– 17 (**)
Nürburgring 2009 -hanke	12/2009	200	254 (**)	– 35 (**)
NG, MSR, CHMN konsolidoitu (***)	7/2010	—	283	– 769 (****)
NG, MSR, CHMN konsolidoitu (***)	9/2010	—	283	– 269 (****)
NG, MSR, CHMN konsolidoitu (***)	9/2010	—	—	59 (****)

(*) Hankkeen nimi oli "Erlebnisregion Nürburgring", ja siihen sisältyi hotelli.

(**) Perusskenaario (ei huonoin eikä paras skenaario).

(***) Ajanjakson 2010–2030 tulokset.

(****) Huonoin skenaario.

(185) Taulukosta 15 käy ilmi, että arvioidut kustannukset lisääntyivät jatkuvasti Nürburgring 2009 -hankkeen valmistelun aikana, kun taas sen tuotot (ennen veroja) supistuivat merkittävästi: vuoden 2005 joulukuussa tuottoja oli 22 miljoonaa euroa, kun taas joulukuussa 2009 tappiota oli jo – 35 miljoonaa euroa. Yksityinen sijoittaja ei hyväksyisi näin jyrkkää kustannusten lisääntymistä ja tuottojen huomattavaa supistumista hankkeen valmistelun aikana joulukuun 2005 ja joulukuun 2009 välillä (saatavana olevien tietojen mukaan rakennustyön rahoitus oli myönnetty toukokuusta 2008 kesäkuuhun 2010).

(186) Näiden liiketoimintasuunnitelmien osalta, jotka komissio on ottanut huomioon markkinatalouden ehdoin toimivan sijoittajan testiä tehdessään, komissio toteaa seuraavaa:

- a) Osia toimenpiteistä 1, 2 ja 3 toteutettiin ennen ensimmäistä suunnitelmaa, joka laadittiin joulukuussa 2005. Näin ollen näistä toimenpiteistä ei voida katsoa päätetyn kyseisten liiketoimintasuunnitelmien perusteella.
- b) Myös ensimmäisen liiketoimintasuunnitelman (joulukuu 2005) yhteydessä osia toimenpiteistä 2 ja 3 myönnettiin samaan aikaan sen kanssa. Tältä osin komissio toteaa, että nämä toimenpiteet myönnettiin jatkuvan, jo aiemmin (vuonna 2002 tai aikaisemmin) alkaneen julkisen tuen yhteydessä ilman yksityistä tukea ja että ne myönnettiin yritykselle, jonka taloudellinen tilanne oli huononemassa. Siksi kyseistä toimenpiteiden 2 ja 3 osaa ei voida irrottaa niille jo aiemmin myönnettyistä tukitoimenpiteistä (osa toimenpiteistä 1, 2 ja 3), vaan ne muodostavat toimenpiteiden jatkumon, joten osaa toimenpiteistä 2 ja 3 on katsottava lisätuen myöntämiseksi.
- c) Osaa toimenpiteistä 2 ja 3 toteutettiin, kun ensimmäiset kolme liiketoimintasuunnitelmaa (joulukuulta 2005, maaliskuulta 2006 ja elokuulta 2006) oli jo laadittu. Komissio kuitenkin toteaa, että näissä suunnitelmissa ennusteet NG:n tulevista myynneistä ja tuotoista pysyivät samoina huolimatta siitä, että NG:n todellinen tulos heikkeni huomattavasti samalla ajanjaksolla (negatiivinen pääoma, velan merkittävä lisääntyminen, myynnin

supistuminen, vuotuiset tappiot). Tällä perusteella liiketoimintasuunnitelmia ei voida pitää realistisina ja hyväksyttävänä, koska niissä jätettiin yrityksen aiemmat huonot taloudelliset tiedot huomiotta ja säilytettiin samat ennusteet kuin aiemminkin.

- d) Kuusi ensimmäisestä liiketoimintasuunnitelmaa (joulukuu 2005, maaliskuu 2005, elokuu 2006, marraskuu 2007 ja joulukuu 2008) liittyivät NG:n tuleviin toimintoihin vain osittain, koska niissä ei otettu huomioon formula 1 -toimintaa. Tällä perusteella myöskään näitä liiketoimintasuunnitelmia ei voida pitää luotettavana perusteena päätettäessä taloudellisen tuen myöntämisestä NG:lle.
- e) Maaliskuun 2009 ja joulukuun 2009 välisiin liiketoimintasuunnitelmiin sisältyi myös formula 1 -toimintaa koskevia ennusteita. Formula 1 -toiminnan oli kuitenkin ennustettu tuottavan tappiota koko ajanjaksolla 2009–2020. Myyntien ennustettiin pysyvän vakaina ja samalla tasolla kuin ennen vuotta 2009. Tämän vuoksi vaikuttaa siltä, ettei formula 1 -toiminnan rakennetta ollut tarkoitus uudistaa. Samalla komissio toteaa, että näissä suunnitelmissa ennustetut tuotot olivat huomattavasti pienempiä kuin aiemmissa liiketoimintasuunnitelmissa ennustetut (nyt 7–9 miljoonaa euroa verrattuna siihen, että aiemmin ennuste oli 22–40 miljoonaa euroa). Nämä seikat heikentävät suunnitelmissa ajanjaksolle maaliskuu–joulukuu 2009 esitetyn liiketoimintamallin validiteettia.
- f) Heinäkuussa ja syyskuussa 2010 laadituissa kahdessa liiketoimintasuunnitelmassa toiminnan ennustettiin tuottavan tappiota vuoteen 2030 saakka pahimman tapauksen skenaariossa, joten toiminnan ei katsottu olevan elinkelpoista.
- g) Syyskuussa 2010 tehtiin kuitenkin yksi suunnitelma, jossa ennustettiin tuottoa vuosina 2016–2030, mutta tässä suunnitelmassa ei ollut herkkyyksianalyysejä (eli pahimman tapauksen skenaarion mukaisia tuloksia). Tämän suunnitelman ennusteissa jätettiin NG:n todellisen tuloksen merkittävä heikkeneminen (negatiivinen pääoma, velan merkittävä lisääntyminen, myynnin supistuminen, vuotuiset tappiot) samalta ajalta kokonaan huomiotta. Näin ollen tätä liiketoimintasuunnitelmaa ei voida pitää realistisena ja hyväksyttävänä, koska siinä jätettiin yrityksen aiemmat huonot taloudelliset tiedot huomiotta.
- (187) Edellä esitetyn perusteella komissio katsoo, ettei mitään NG:lle vaikeuksissa olevana yrityksenä myönnettyä julkista tukea (ks. 5.1 kohta edellä), jonka tarkoituksena oli sen toiminnan rahoittaminen nyt (kilpa-ajorataliiketoiminnan harjoittaminen) tai tulevaisuudessa (kilpa-ajorataan ja uusiin hotelleihin liittyvän liiketoiminnan harjoittaminen) voida pitää kyseisten liiketoimintasuunnitelmien perusteella markkinaehtojen mukaisena.
- (188) Markkinatalouden ehdoin toimivan sijoittajan periaatteen osalta yksittäisistä toimenpiteistä voidaan todeta seuraavaa:

Toimenpiteet, jotka liittyvät 21 päivänä maaliskuuta 2012 tehtyyn päätökseen

- (189) **Toimenpiteen 1** (osavaltion ja Ahrweilerin piirikunnan NG:lle pääomavarantoon maksettuina maksuina antama pääoma ja pääomankorotukset) osalta komissio toteaa, että edellä liiketoimintasuunnitelmien yhteydessä esitetty analyysi on merkityksellinen. Kukaan yksityinen sijoittaja ei olisi antanut NG:lle pääomaa vuonna 2004 tai seuraavina vuosina. Näin ollen pääoma, jota osavaltio antoi NG:lle 1 päivänä toukokuuta 2002 (2 179 000 euroa) ja 21 päivänä joulukuuta 2004 (22 839 241 euroa), sekä pääoma, jota osavaltio ja Ahrweilerin piirikunta antoivat 31 päivänä elokuuta 2004 (4 887 000 euroa) ja 4 päivänä syyskuuta 2007 (10 000 000 euroa) ovat tukea, jonka suuruus vastaa annetun pääoman koko määrää.
- (190) **Toimenpiteestä 2** (NG:n osakaslainat ennen Nürburgring 2009 -hanketta) komissio toteaa Saksan viranomaisten toimittamien taloustietojen perusteella, että EWN:llä, Camp4Funilla ja TTI:llä oli vuotuisia tappioita ja negatiivinen pääoma, kun niistä kukin sai osuutensa toimenpiteestä 2 (ks. taulukot 1–4 edellä). Samaan aikaan BWN1:llä, BWN2:llä ja BWN3:llä, jotka saivat lainoja ajanjaksolla 2004–2007, oli vuotuisia tappioita koko ajanjaksolla ja myös negatiivinen pääoma vuosina 2005, 2006 ja 2007. MAN:illa oli sekä kertyneitä että vuotuisia tappioita, kun se sai osuutensa toimenpiteestä 2. Suuntaviivojen 11 kohdan perusteella komissio katsoo, että nämä yritykset olivat vaikeuksissa toimenpiteen 2 toteuttamisen ajankohtana. Toisaalta komissio toteaa Saksan toimittamien taloustietojen perusteella, ettei FSZ ollut vaikeuksissa, kun se sai osuutensa toimenpiteestä 2, koska sen taloustiedoista ei käynyt ilmi suuntaviivojen 11 kohdassa tarkoitettuja merkkejä. Lainojen myöntäminen niin suurissa vaikeuksissa oleville yrityksille, etteivät yksityiset sijoittajat olisi rahoittaneet niitä millään korolla, etenkin kun yritykset kuuluivat yhtiöön, jolla oli itselläänkin suuria taloudellisia vaikeuksia (NG), on näiden yritysten saamaa etua, jonka suuruus vastaa lainojen määrää. Näin ollen NG:n tytäryhtiöilleen myöntämät lainat (EWN: 6 195 170,02 euroa, BWN/BWN2: 3 760 000 euroa, Camp 4 Fun: 450 000 euroa, MAN: 100 000 euroa ja TTI 25 000 euroa) eivät ole markkinatalouden ehdoin toimivan sijoittajan periaatteen mukaisia. Tässä yhteydessä on todettava, että MAN:ille ja TTI:lle myönnettyt lainat ovat vähämerkityksisen tuen rajaa pienempiä, mutta Saksa ei

ole väittänyt eikä osoittanut, että kaikki komission asetuksen (EY) N:o 1998/2006 ⁽¹⁴³⁾ ehdot olisivat täyttyneet; asetusta voitaisiin nimittäin soveltaa takaisinperintävaiheessa, jos Saksa osoittaa, että kaikki asetuksen ehdot täyttyvät. Lisäksi komissio toteaa, että FSZ:lle myönnettyistä lainoista (**646 738,12 euroa**) **ei koitunut yritykselle etua, koska ne myönnettiin 6 prosentin korolla. Sitä voidaan pitää markkinakorkona, koska se vastaa lainojen myöntämisen hetkellä vallinneen Saksan peruskoron (5,06 % huhtikuussa 2002, 4,8 % maaliskuussa 2003 ja 5,19 % maaliskuussa 2008)** ⁽¹⁴⁴⁾ ja FSZ:n taloudelliseen tilaan lisättävien peruspisteiden (100 peruspistettä) summaa, kun lisäksi otetaan huomioon, ettei tässä yrityksessä näkynyt suuntaviivojen 11 kohdassa tarkoitettuja merkkejä, kun se sai nämä lainat ⁽¹⁴⁵⁾. Tällä perusteella edellä mainitut FSZ:lle myönnettyt lainat eivät ole valtiontukea.

- (191) **Toimenpiteen 3** (NG:lle osavaltion likviditeettivarannosta myönnettyt lainat) osalta Saksa ei ole toimittanut todisteita, joilla osoitettaisiin, ettei NG saanut etua siitä, että korkoprosentit olivat edullisemmat verrattuna sen kilpailijoiden ehtoihin. Lisäksi on vaikea kuvitella, että NG:n kaltaisissa vaikeuksissa oleva yritys olisi saanut rahoitusta markkinoilta millään korolla. Varat ja niihin liittyvät korot maksettaisiin takaisin vasta myöhemmin ajankohtana, joka ei ollut tiedossa toimenpiteiden myöntämisen aikaan, joten sitä ei voida ottaa huomioon markkinatalouden ehdoin toimivan sijoittajan testin yhteydessä. Näin ollen toimenpiteiden rahoitus likviditeettivarannosta ei ollut markkinaehtoista. Lainojen myöntämisestä yritykselle, joka oli niin suurissa vaikeuksissa, ettei kukaan yksityinen sijoittaja olisi rahoittanut sitä millään korolla, koitui tälle yritykselle etua, joka vastaa suuruudeltaan lainojen määrää. Toisin sanoen osavaltion NG:lle 30 päivänä kesäkuuta 2003 ja 11 päivänä toukokuuta 2010 myöntämiin lainoihin sisältyy 399 305 370 euroa etua.
- (192) Edellä mainitun testin nojalla komission päätelmä **toimenpiteestä 4** (NG:n MSR:lle myöntämä laina) on sama. Toimenpiteen ajankohtana (joulukuussa 2007) MSR:n kaltaisissa taloudellisissa vaikeuksissa oleva yritys (ks. taulukko 12 ja johdanto-osan 155 kappale) tuskin olisi saanut rahoitusta markkinoilta millään korolla. Lainojen myöntämisestä yritykselle, joka oli niin suurissa vaikeuksissa, ettei kukaan yksityinen sijoittaja olisi rahoittanut sitä millään korolla, koitui tälle yritykselle etua, joka vastaa suuruudeltaan lainojen määrää. Näin ollen MSR sai NG:n sille 27 päivänä joulukuuta 2007 myöntämästä 300 000 euron lainasta 300 000 euroa etua.
- (193) NG:n CST:lle antama tuki (**toimenpide 5**) ei ole markkinatalouden ehdoin toimivan sijoittajan periaatteen mukainen. Saksan viranomaisten toimittamien taloustietojen perusteella komissio toteaa, että CST:llä oli vuotuisia tappioita ja negatiivinen pääoma ajanjaksolla 2008–2011, ja se aloitti likvidaatiomenettelyn vuonna 2009. Suuntaviivojen 11 kohdan perusteella komissio katsoo, että CST oli vaikeuksissa, kun se sai kunkin toimenpiteeseen 5 sisältyvän lainan (vuosina 2008–2011, ks. taulukko 6 edellä). Lainojen myöntäminen niin suurissa vaikeuksissa olevalle yritykselle, etteivät yksityiset sijoittajat olisi rahoittaneet sitä millään korolla, etenkin kun CST kuului yhtiöön, jolla oli itselläänkin suuria taloudellisia vaikeuksia (NG), on tämän yrityksen saamaa etua, jonka suuruus vastaa lainan määrää. Näin ollen CST sai etua NG:n sille 27 päivänä elokuuta 2008 ja 18 päivänä huhtikuuta 2011 välisenä aikana myöntämistä lainoista, joiden summa oli 11 032 060 euroa eli lainojen summaa vastaavan määrän.
- (194) Hallinnollisesta kirjeestä komissio toteaa, että NG lähetti sen CST:lle 23 päivänä joulukuuta 2009 ja että se oli NG:n puolelta sitoumus, jonka perusteella se rahoittaisi CST:n niiden taloudellisten velvoitteiden takaisinmaksun, joita CST ei kykenisi maksamaan takaisin itse. Taloudellisten velvoitteiden takaisinmaksu rahoitettaisiin NG:n CST:lle myöntämällä lainoilla, joiden korko oli 6 prosenttia. Sitoumukseen sisältyi myös näistä lainoista, jotka NG siis rahoittaisi 23 päivänä joulukuuta 2009 päivätyn hallinnollisen kirjeen perusteella, NG:lle aiheutuvien saatavien asettaminen etuoikeudeltaan huonompaan asemaan, eli NG:n saatavat CST:ltä olisivat siis etuoikeudeltaan viimesijaisia niistä saatavista, joita kaikilla velkojilla oli CST:ltä. Tältä osin komissio katsoo, ettei markkinatalouden ehdoin toimiva velkoja sitoutuisi rahoittamaan suurissa vaikeuksissa olevan yrityksen maksamattomia lainoja tai asettamaan oleellisia saataviaan suurissa vaikeuksissa olevalta yritykseltä etuoikeudeltaan huonompaan asemaan, koska tällainen toimenpide olisi sama kuin saatavien todellinen menetys. Tällä perusteella komissio katsoo, että hallinnollinen kirje, joka sisälsi edellä mainitun sitoumuksen maksamattomien lainojen rahoittamisesta ja niihin liittyvien saatavien asettamisesta etuoikeudeltaan huonompaan asemaan, on etua. Lisäksi komissio katsoo, että hallinnollinen kirje on vuosina 2008–2011 myönnettyjen lainojen (ks. johdanto-osan 182 kappale edellä) lisäksi toteutettu toimenpide, koska a) sitä ei myönnetty samaan aikaan lainojen kanssa, b) sitä ei ollut ennakoitu tai

⁽¹⁴³⁾ Komission asetus (EY) N:o 1998/2006, annettu 15 päivänä joulukuuta 2006, perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen (EUVL L 379, 28.12.2006, s. 5).

⁽¹⁴⁴⁾ Ks. http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/reference_rates.html

⁽¹⁴⁵⁾ Ks. komission tiedonanto viite- ja diskonttokorkojen määrittämisessä sovellettavan menetelmän tarkistamisesta (EUVL C 14, 19.1.2008, s. 6).

määrätty kyseisissä lainasopimuksissa ja c) sitä koskeva päätös perustui NG:n harkintaan CST:n maksukyvyttömyyden välttämiseksi. Määrältään toimenpide vastaa NG:n 23 päivänä joulukuuta 2009 päivätyn hallinnollisen kirjeen mukaan rahoittamien lainojen kokonaismäärää, joka tosin ei ole komission tiedossa.

- (195) Saatavien asettamisesta etuoikeudeltaan huonompaan asemaan komissio toteaa, että NG ja CST sopivat siitä 13 päivänä joulukuuta 2010, ja sopimuksessa tarkoitettiin 30 päivään marraskuuta 2010 mennessä myönnettyjä lainoja, joiden kokonaissumma oli 10,4 miljoonaa euroa (ts. 13 ensimmäistä lainaa edellä taulukossa 6 esitetystä 15 lainasta). Näiden saatavien etuoikeusaseman huonontaminen johti siihen, että NG:n saatavat CST:ltä olivat nyt viimeisellä sijalla kaikista saatavista, joita velkojilla oli CST:ltä. Tältä osin komissio katsoo, ettei markkinatalouden ehdoin toimiva velkoja suostuisi asettamaan oleellisia saataviaan suurissa vaikeuksissa olevalta yritykseltä etuoikeudeltaan huonompaan asemaan, koska tällainen toimenpide olisi sama kuin saatavien todellinen menetys. Tällä perusteella komissio katsoo, että saatavien etuoikeusaseman huonontaminen on yritykselle koitunutta etua. Lisäksi komissio katsoo, että saatavien etuoikeusaseman huonontaminen vuonna 2010 on lainojen lisäksi toteutettu toimenpide, koska a) siitä ei päätetty samaan aikaan lainojen kanssa, b) sitä ei ollut ennakoitu tai määrätty kyseisissä lainasopimuksissa ja c) sitä koskeva päätös perustui NG:n harkintaan CST:n maksukyvyttömyyden välttämiseksi. Määrältään toimenpide vastaa etuoikeusasemaltaan huononnettujen lainojen kokonaissummaa, joka oli 10,4 miljoonaa euroa.
- (196) NG:n IPC:lle maksamasta korvauksesta (**toimenpide 6**) komissio toteaa, että osavaltion tilintarkastusviranomaisen mukaan varovainen yrittäjä ei valitsisi näitä nimenomaisia yrityksiä palvelujen tuottajiksi ja ettei NG tarkastanut näiden yritysten aiempaa toimintaa tarpeeksi huolellisesti, mikä olisi ollut tarpeen arvioitaessa niiden sopivuutta ja selvitetessä, olivatko niiden tarjoamat rahoitusehdot Nürburgring 2009 -hankkeen rahoittamiseen realistisia ⁽¹⁴⁶⁾. Näin ollen komissio katsoo, että kun IPC valittiin tiettyjen palvelujen toimittajaksi, kyseiset yritykset saivat siitä etua. Toimenpide on siis IPC:lle myönnettyä valtiontukea, ja sen määrä vastaa näille yrityksille myönnettyä kokonaissummaa, joka on 640 000 euroa.
- (197) NG:n PNG:lle myöntämästä 3 miljoonan euron lainasta ja PNG:n MSR:lle myöntämästä 2 941 000 euron lainasta komissio toteaa, että nämä kaksi lainaa muodostavat yhden toimenpiteen ja että PNG toimi vain välittäjänä ja sai [...] euron maksun. Toimenpiteen tuensaaja oli MSR, joka siis oli viime kädessä lainan saaja, ja se sai lainan sellaisella hetkellä, kun se oli niin suurissa taloudellisissa vaikeuksissa, ettei se olisi saanut rahoitusta markkinoilta. Lainojen myöntämisestä yritykselle, joka oli niin suurissa vaikeuksissa, ettei kukaan yksityinen sijoittaja olisi rahoittanut sitä millään korolla, koitui tälle yritykselle etua, joka vastaa suuruudeltaan lainojen määrää. Näin ollen NG:n MSR:lle 15 päivänä lokakuuta 2008 myöntämästä lainasta koituneen edun määrä on 2 941 000 euroa.
- (198) **Toimenpiteessä 7** MIB siirsi kyseisten lainojen velalliseen CST:hen kohdistuvat saatavansa NG:lle, ja NG maksoi MIB:lle nimellisen hinnan ja korot. Koska CST oli vaikeuksissa oleva yritys (ks. johdanto-osan 184 kappale), komissio katsoo, ettei ollut todennäköistä, että MIB saisi saatavansa CST:ltä. Tämän perusteella toimenpiteestä koitui etua MIB:lle, joka sai saatavansa ja joka vaihdettiin NG:hen, josta taas tuli vaikeuksissa olevan yrityksen velkoja. Koska CST:llä ei ollut kannattavuuslaskelmaa, jolla osoitettaisiin, miten se saataisiin taas kannattavaksi ja miltä sen velkojen takaisinmaksu vaikuttaa, toimenpide ei ole markkinatalouden ehdoin toimivan sijoittajan periaatteen mukainen. Näin ollen MIB:n 1 476 830,88 euron saatavien siirtämiseen NG:lle sisältyy etua, jonka määrä vastaa myyntihintaa eli on 1 476 830,88 euroa.
- (199) **Toimenpiteessä 8** (ISB:n NG:lle, MSR:lle ja CMHN:lle myöntämä 325 265 000 euron laina), ilman siihen liittyvää takausta (toimenpide 9), on todettava, että lainan myöntäminen yrityksille, jotka ovat niin suurissa vaikeuksissa, ettei yksityinen sijoittaja olisi rahoittanut niitä millään korolla, sisältää näille yrityksille koitunutta etua, jonka määrä vastaa lainojen määrää. Tässä nimenomaisessa tapauksessa tuki koostuu kuitenkin vain takauksesta (toimenpide 9) eikä lainasta (toimenpide 8), sillä komissio ei voi sulkea pois sitä mahdollisuutta, että yksityinen luotonantaja olisi voinut myöntää NG:lle, MSR:lle ja CMHN:lle lainoja samankaltaisin ehdoin osavaltion antaman takauksen vuoksi (toimenpide 9).
- (200) **Toimenpide 9** eli takaus ISB:n myöntämälle 325 625 000 euron lainalle (toimenpide 8) ei ollut markkinatalouden ehdoin toimivan sijoittajan periaatteen mukainen. Aluekehityspolitiikkaa toteuttavat julkisviranomaiset, kun taas markkinatalouden ehdoin toimivat sijoittajat eivät toteuttaisi tällaisia toimenpiteitä vaikeuksissa olevien yritysten eduksi, koska se heikentäisi niiden omia taloudellisia etuja huomattavasti. Lisäksi komissio toteaa, ettei

⁽¹⁴⁶⁾ Ks. osavaltion tilintarkastusviranomaisen vuotta 2009 koskeva tarkastuskertomus, sivut 3 ja 4, saatavana osoitteessa <http://www.landtag.rlp.de/landtag/drucksachen/4741-15.pdf>.

aluekehityspolitiikan tavoitteena ole palauttaa vaikeuksissa olevia yrityksiä taas kannattaviksi. Komissio katsoo myös, että ehdot, jotka sulkisivat valtiontuen pois, kuten EY:n perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta valtiontukiin takauksina koskevassa komission tiedonannossa ⁽¹⁴⁷⁾, jäljempänä 'takauksia koskeva tiedonanto', on kuvattu, eivät täyty. Tuensaajat olivat vaikeuksissa olevia yrityksiä, takaus kattoi 100 prosenttia lainasta, eikä valtiolle maksettu takauspalkkiota, mikä kuvastaa taatun lainan oletettua riskiä. Koska tuensaajat (NG, MSR ja CMHN) olivat suurissa vaikeuksissa takauksen myöntämisen hetkellä (ks. taulukot 11–13), komissio katsoo, ettei yksikään markkinaehtoisesti toimiva luotonantaja olisi antanut tuensaajille takausta näillä ehdoilla. Komissiolla ei ole sellaista tietoa, että takaus olisi langennut maksettavaksi. Tällä perusteella komissio katsoo, että toimenpide 9 on valtiontukea. Osavaltion NG:lle, MSR:lle ja CMHN:lle myöntämänä takauksena annetun tuen määrä vastaa kyseisten lainojen (toimenpide 8) määrää, joten NG:n osalta summa on 96 574 200 euroa ja 113 590 800 euroa, MSR:n osalta 92 000 000 euroa ja CMHN:n osalta 23 100 000 euroa.

- (201) **Toimenpiteestä 10** (Nürburgring-kompleksin liiketoiminnan vuokraus NAG:lle) komissio toteaa, että tarjousmenettely voi periaatteessa sulkea pois sen, että vuokraajalle olisi koitunut etua. Tässä tapauksessa ei kuitenkaan järjestetty tarjousmenettelyä parannetun kompleksin liiketoiminnan harjoittajan valitsemiseksi. Kolmea ensimmäistä vuokrausvuotta (toukokuun 1 päivästä 2010 huhtikuun 30 päivään 2013) lukuun ottamatta vuokraussopimuksen mukainen vuotuinen vähimmäisvuokra on markkinaehtoisten vähimmäis- ja enimmäisvuokrien vaihteluvälin rajoissa, kuten 29 päivänä syyskuuta 2011 päivytyssä asiantuntijalausunnossa on todettu. Muulloin kuin toisena vuokrausvuotena EBITDA-vuokra on jopa suurempi kuin kyseisessä asiantuntijalausunnossa määritetty markkinaehtoinen vuotuinen enimmäisvuokra. Näin ollen komissio toteaa, että 29 päivänä syyskuuta 2011 päivätty asiantuntijalausunto osoittaa, että toukokuun 1 päivästä 2013 perittävä vähimmäisvuokra 15 miljoonaa euroa olisi voinut olla markkinaehtoinen, koska se oli markkinaehtoisten vuokrien vaihteluvälin mukainen, joten siitä ei olisi koitunut NG:lle valikoivaa etua. Vuokrasopimus kesti kuitenkin vain toukokuun 1 päivästä 2010 lokakuun 31 päivään 2012. Asiantuntijalausunnon ja vuokraussopimuksen mukainen kolmen ensimmäisen vuokrausvuoden vähimmäisvuokra on esitetty taulukossa 16:

Taulukko 16

Nürburgringin vuokrauksen vähimmäisvuokra

	1.5.2010–30.4.2011	1.5.2011–30.4.2012	1.5.2012–30.4.2013
Asiantuntijalausunto	1,6 milj. euroa	12 milj. euroa	12,3 milj.euroa
Vuokraussopimus	0 euroa	5 milj.euroa	11,5 milj.euroa

Edellä esitetyn perusteella komissio katsoo, että ajanjaksolla 1 päivä toukokuuta 2010–31 päivä lokakuuta 2012 perittyyn vuokraan sisältyi NAG:lle valikoivaa etua, jonka määrä vastaa a) vuokran, joka olisi pitänyt periä asiantuntijalausunnon mukaan ja b) vuokraussopimuksessa määritetyn vuokran erotusta. Komission mukaan tuen määrä on siis 9 miljoonaa euroa, ts. edellisten kohtien a ja b välinen erotus (kolmannen vuoden osalta on laskettu vain puolet tästä erotuksesta, koska vuokraus päättyi 31 päivänä lokakuuta 2012 eli kolmannen vuoden puolivälissä) ⁽¹⁴⁸⁾.

- (202) **Toimenpiteestä 11** (RIM:n MSR:lle myöntämät lainat Mediinvestin ja yhden lainan osalta myös PNG:n toimiessa välittäjinä), jolla rahoitettiin Nürburgring 2009 -hankkeen osa II, Saksa toteaa, ettei hankkeen osan II rahoittamiseen onnistuttu löytämään yksityisiä sijoittajia. Myöskään osavaltion tilintarkastusviranomaisen lausunnon mukaan mahdolliset sijoittajat eivät pitäneet hanketta markkinaehdoin toimivan talouden näkökulmasta kannattavana. Useat yksityiset vapaa-ajankeskuksen liiketoiminnanharjoittajat kieltäytyivät hankkeesta. Ilman takausta (toimenpide 12) lainojen myöntämiseen yrityksille, jotka olivat niin suurissa

⁽¹⁴⁷⁾ EUVL C 155, 20.6.2008, s. 10.

⁽¹⁴⁸⁾ Tuen määrä on laskettu seuraavasti (miljoonaa euroa): $1,6 + 12 + (12,3/2) - [0 + 5 + (11,5/2)] = 9$.

vaikeuksissa, ettei kukaan yksityinen sijoittaja olisi rahoittanut niitä millään korolla, saattaisi sisältyä näille yrityksille koituvaa etua, jonka suuruus vastaisi lainojen määrää. Tässä nimenomaisessa tapauksessa tuki koostuu kuitenkin vain takauksesta (toimenpide 12) eikä lainoista (toimenpide 11), sillä komissio ei voi sulkea pois sitä mahdollisuutta, että yksityinen luotonantaja olisi voinut myöntää MSR:lle lainoja samankaltaisin ehdoin osavaltion antaman takauksen vuoksi (toimenpide 12). Komissio toteaa, etteivät Mediinvest ja PNG olleet varsinaisia tuensaajia vaan että ne toimittivat palvelujaan vain välittäjinä, jotta MSR saisi RIM:n myöntämät lainat. Edellä mainittujen palvelujen tuottamisesta vain Mediinvest sai voittoa, joka vastasi enimmillään 4,3 prosentin korkoerotusta (sen RIM:ltä saamien ja MSR:lle myöntämien lainojen välillä), kun taas PNG ei saanut korkoeroihin perustuvaa voittoa (PNG:llä oli sama korko sen Mediinvestillä saamassa lainassa ja sen MSR:lle myöntämässä lainassa). Edellä johdanto-osan 32–34 kappaleessa ja taulukossa 14 olevien tietojen perusteella komissio ei voi päätellä, että Mediinvest ja PNG olisivat perineet palveluistaan muita kuin markkinakorkoja tai että niiden saama korkoerotus (Mediinvestille enintään 4,3 prosenttia, PNG:lle 0 prosenttia) olisi ollut markkinatasoa suurempi. Tämän perusteella komissio katsoo, etteivät Mediinvest ja PNG olleet toimenpiteen 11 tuensaajia.

- (203) **Toimenpiteestä 12** (osavaltion ISB:lle myöntämä takaus RIM:n äänettömistä osakkuuksista Mediinvestissä) (toimenpide 11) komissio katsoo, että tämän asetelman tavoitteena oli se, että MSR saisi toimenpiteen 11 mukaiset lainat. Lainojen myöntämisen aikaan MSR:n taloudellinen tilanne oli erittäin huono. Kukaan yksityinen sijoittaja ei olisi antanut takausta yritykselle, jonka taloudellinen tilanne oli näin huono. Komissiolla ei ole sellaista tietoa, että takaus olisi langennut maksettavaksi. Tällä perusteella komissio katsoo, että toimenpide 12 on valtiontukea. Osavaltion MSR:lle takauksena antaman tuen määrä vastaa kyseisten lainojen (toimenpide 11) määrää, joka on 85 484 000 euroa.
- (204) **Toimenpiteestä 13** (osavaltion rahapeliverotuloista NG:lle antamat avustukset matkailun edistämiseen) komissio katsoo, että matkailupolitiikka on julkisviranomaisille kuuluva tavoite, kun taas markkinatalouden ehdoin toimivat sijoittajat eivät toteuttaisi kyseisiä toimenpiteitä vaikeuksissa olevien yritysten hyväksi, kun niiden omat taloudelliset edut heikentyisivät huomattavasti. Lisäksi komissio toteaa, ettei matkailupolitiikan tavoitteena ole palauttaa vaikeuksissa olevia yrityksiä taas kannattaviksi. Kun otetaan huomioon NG:n huono taloudellinen tilanne, komissio katsoo, että nämä toimenpiteet ovat koko määältään NG:n saamaa etua. Toisin sanoen osavaltion NG:lle siirtämät verotulot, joiden määrä oli 1,6 miljoonaa euroa vuonna 2009 ja 3,2 miljoonaa euroa sekä vuonna 2010 että vuonna 2011, ovat NG:n saamaa tukea.
- (205) **Toimenpiteeseen 14** (osavaltion NG:lle antamat lainat ja velkojen etuoikeusaseman huonontaminen) sovelletaan samoja perusteluita kuin toimenpiteessä 13 matkailupolitiikan osalta. Lisäksi lainojen myöntämisestä yrityksille, jotka olivat niin suurissa vaikeuksissa, ettei kukaan yksityinen sijoittaja olisi rahoittanut niitä millään korolla, koitui näille yrityksille etua, joka vastaa suuruudeltaan lainan määrää. Näin ollen osavaltion NG:lle 21 päivänä elokuuta 2007 myöntämä 20 miljoonan euron laina, 22 päivänä joulukuuta 2009 myöntämä 10 miljoonan euron laina, 28 päivänä joulukuuta 2010 myöntämä 4,65 miljoonan euron laina ja 26 päivänä huhtikuuta 2011 myöntämä 3,2 miljoonan euron laina sekä myös 9 päivänä joulukuuta 2011 myöntämä 4,95 miljoonan euron laina ovat tukea, jonka määrä vastaa lainojen määrää.
- (206) Lisäksi osavaltio ilmoitti asettaneensa edellä mainitun 29 päivänä elokuuta 2007 myönnetyn 20 miljoonan euron velan etuoikeusasemaltaan huonommaksi NG:n maksukyvyttömyyden välttämiseksi; se asetti saatavansa NG:ltä viimesijaisiksi kaikkien velkojen NG:tä koskeviin saataviin nähden. Tällä perusteella komissio katsoo, että velkojen etuoikeusaseman huonontaminen (osa toimenpidettä 14) on erillinen etu, joka liittyy toimenpiteessä 14 myönnettyyn 20 miljoonan euron lainaan, koska se heikensi huomattavasti osavaltion mahdollisuutta saada perittyä saatavansa NG:ltä. Määrältään toimenpide vastaa etuoikeusasemaltaan huononnetun lainan määrää, koska sen ansiosta NG välttyi maksamasta tätä lainaa vastaavaa määrää takaisin; toimenpiteen määrä on siis 20 miljoonaa euroa.
- (207) **Toimenpiteen 15** (MSR:n osakkeiden siirto NG:lle ja RIM:lle) osalta MSR oli vaikeuksissa toimenpiteen toteuttamisen ajankohtana, eli sen toiminta oli tappiollista. Toisin sanoen sen toiminnasta saatava ja osakkaille annettava tulo oli negatiivinen. MSR:n toiminnan negatiivisen tuloksen vuoksi myös sen osakkeiden arvo oli negatiivinen. Toisin sanoen mahdollisella sijoittajalla olisi itse asiassa ollut oikeus saada määrä, joka vastasi sitä osaa MSR:n tappioista, jotka johtuivat sen toiminnasta ja jotka näkyivät myös sen osakkeiden arvossa. Ostamalla MSR:n NG:n ja RIM:n tarkoituksena oli selvästi tukea sitä. Omistajan vaihdokseen ei kuitenkaan sinänsä sisälly MSR:lle annettua tukea. Tukea MSR:lle voivat pikemminkin olla omistajuuden vaihdoksen jälkeiset mahdolliset toimenpiteet (kuten NG:n MSR:lle myöntämät lainat). MSR:n yhtiömuoto on sellainen, etteivät osakkaat ole vastuussa yhtiön veloista, ja MSR:n aikaisemmat omistajat myivät sen NG:lle ja RIM:lle symboliseen 3 euron hintaan. Tällä perusteella komissio katsoo, että 1 euron osakekohtaisesta myyntihinnasta ei ole koitunut taloudellista etua MSR:n osakkeiden myyjille eli Mediinvestille, Geisler & Trimmerille ja Weberille.

- (208) **Toimenpide 16** sisältää osavaltion NG:lle formula 1 -kisoihin myöntämän osakaslainan ja avustuksen. Osavaltio antoi NG:lle likviditeettivarannosta 24 978 808 euroa vuosina 2003–2007 ja 15 426 562 euroa vuonna 2009 (toimenpide 3). Näiden summien jälleenrahoittamiseksi osavaltio myönsi NG:lle 40 405 000 euron korottoman lainan vuonna 2011. Heinäkuussa 2011 NG sai osavaltion varoista myös 13,5 miljoonan euron avustuksen. On selvää, että NG sai etua näistä julkisista avustuksista, koska NG vapautui niiden ansiosta velvoitteista, joista sen olisi muuten pitänyt vastata. Tämä laina ei täytä markkinatalouden ehdoin toimivaa sijoittajaa koskevaa arviointiperustetta. Lainojen myöntämisestä yritykselle, joka oli niin suurissa vaikeuksissa, ettei mikään yksityinen sijoittaja olisi rahoittanut sitä millään korolla, koitui tälle yritykselle etua, joka vastaa suuruudeltaan lainojen määrää. Näin ollen osavaltion NG:lle 11 päivänä tammikuuta 2011 myöntämä 40 405 000 euron laina vastaa 40 405 000 euron etua. Osavaltion NG:lle heinäkuussa 2011 myöntämä 13,5 miljoonan euron avustus vastaa 13,5 miljoonan euron etua.
- (209) Formula 1 -käyttöoikeussopimuksesta (**toimenpide 17**) Saksa on väittänyt, että formula 1 -kisojen järjestäminen on yleistä taloudellista etua koskeviin palveluihin liittyvien sääntöjen mukainen tukitoimenpide. Saksa ei kuitenkaan väitä, että toimenpide oli tukea sisältämätön korvaus, joka täyttäisi kaikki Altmark-tuomion mukaiset vaatimukset. Saksa ei ole toimittanut todisteita, jotka osoittaisivat, että käyttöoikeusmaksu olisi markkinahintojen mukainen esimerkiksi asiantuntijalausunnon tai markkinakatsauksen perusteella tai että se olisi kilpailuttanut käyttöoikeudet. Sellaisten todisteiden puuttuessa, jotka osoittaisivat, että toimenpide on markkinaehtojen mukainen, komissio katsoo, että NAG on saanut käyttöoikeussopimuksesta etua. Tämän toimenpiteen osalta tuen määrä vastaa periaatteessa käyttöoikeusmaksun ja käyttöoikeussopimuksen markkina-arvon välistä erotusta. Komissio kuitenkin toteaa, että koska sopimuksen nojalla ei Saksan mukaan suoritettu maksuja, siihen liittynyt valtiontuki ei toteutunut, joten tuen määrää ei voida määrittää.
- Toimenpiteet, jotka liittyvät 7 päivänä elokuuta 2012 tehtyyn päätökseen
- (210) Toisin kuin Saksa toteaa lausunnossaan, komissio katsoo, että korkomaksujen uudelleenjärjestely (**toimenpide 18**) ei ole markkinatalouden ehdoin toimivan sijoittajan periaatteen mukainen, ja siksi siitä on ollut taloudellista etua etenkin NG:n, MSR:n ja CMHN:n taloudellisen tilanteen kannalta. NG:n, MSR:n ja CMHN:n taloudellinen tilanne oli erittäin huono toimenpiteen toteuttamisen aikana, kuten edellä on kuvattu. Sellaiselle yritykselle myönnettyjen lainojen, joka oli niin suurissa vaikeuksissa, ettei mikään yksityinen sijoittaja olisi rahoittanut sitä millään korolla, korkomaksujen uudelleenjärjestelystä koitui tälle yritykselle etua, joka vastaa suuruudeltaan uudelleenjärjestellyn lainan jäljellä olevaa määrää. Näin ollen ISB:n 15 päivänä toukokuuta 2012 hyväksymä uudelleenjärjestely, jonka määrä on 1,473 miljoonaa euroa NG:n osalta, 1,205 miljoonaa euroa MSR:n osalta ja 303 000 euroa CMHN:n osalta, on näille yrityksille annettua tukea, jonka määrä vastaa uudelleenjärjestelyjen lainojen jäljellä olevaa määrää.
- (211) Valtion takaus ja velan etuoikeusaseman huonontaminen (**toimenpide 19**): a) Vuonna 2012 myönnetystä valtion takauksesta, joka kattaa saatavat 254 miljoonaa euroon saakka (325 265 000 euron lainasta), komissio toteaa, että se myönnettiin osavaltion ilmoituksen mukaan NG:n, MSR:n ja CMHN:n maksukyvyttömyyden välttämiseksi, koska ne olivat tuolloin vakavissa vaikeuksissa. Tällä perusteella komissio katsoo, ettei toimenpide täyttänyt takauksia koskevassa tiedonannossa esitettyjä ehtoja, joten siitä on ollut tuensaajille etua. Näin ollen se on valtiontukea. b) Osavaltion saatavien etuoikeusaseman huonontaminen vuonna 2012 johti siihen, että osavaltion saatavat asetettiin viimesijaisiksi kaikkien velkojien saataviin NG:ltä, MSR:ltä ja CMHN:ltä nähden. Tältä osin komissio katsoo, ettei markkinatalouden ehdoin toimiva velkoja suostuisi asettamaan oleellisia saataviaan suurissa vaikeuksissa olevalta yritykseltä etuoikeudeltaan huonompaan asemaan, koska tällainen toimenpide olisi sama kuin saatavien todellinen menetys. Tällä perusteella komissio katsoo, että saatavien etuoikeusaseman huonontaminen on yritykselle koitunutta etua. Lisäksi komissio katsoo, että vuonna 2012 annettu takaus ja etuoikeusaseman huonontaminen muodostavat toimenpiteen, joka toteutettiin vuonna 2010 annetun takauksen lisäksi. Vuoden 2012 takausta ja etuoikeusaseman huonontamista ei ollut ennakoitu tai määrätty vuoden 2010 takauksen yhteydessä, vaan viranomaiset päättivät siitä oman harkintansa perusteella NG:n, MSR:n ja CMHN:n maksukyvyttömyyden välttämiseksi vuonna 2012. Määrältään toimenpide vastaa siihen liittyvän velan määrää eli 254:ää miljoonaa euroa, jonka vuoden 2012 takaus ja etuoikeusaseman huonontaminen kattoivat.
- (212) Komissio katsoo, että edellä mainitut toimenpiteet liittyvät sellaisen kompleksin ylläpitämiseen, joka ei kuulu yleiseen infrastruktuuriin, ja että toimenpiteet eivät johtuneet odotuksista, joiden mukaan valtion avustus olisi johtanut markkinatalouden mukaisiin tuottoihin. Näin ollen komissio katsoo, että kyseessä on edellä mainittujen palvelujen rakentamiseen ja ylläpitämiseen tarkoitettu valtiontuki, josta on ollut etua toiminnasta vastaavalle yhtiölle eli NG:lle.

- (213) Lisäksi komissio katsoo, että valtiontuen osuus on lainan tai takauksen asianmukaisen markkinahinnan ja tässä toimenpiteessä maksetun todellisen hinnan välinen erotus; tuensaajat olivat niin vakavissa vaikeuksissa, etteivät ne olisi saaneet rahoitusta markkinoilta, jolloin tuesta saatu etu vastaa kyseisten toimenpiteiden täyttä määrää.

f) Valtiontuen olemassaoloa koskevat päätelmät

- (214) Edellä esitetyn perusteella komissio katsoo, että osa toimenpiteistä 2 (NG:n FSZ:lle myöntämät lainat) sekä toimenpiteet 8, 11 ja 15 eivät ole valtiontukea, kun taas toimenpide 1, osa toimenpiteistä 2 (NG:n EWN:lle, MAN:lle, TTI:lle, Camp4Funille, BWN1:lle, BWNB:lle ja BWN2:lle myöntämät lainat) sekä toimenpiteet 3–7, 9 ja 10, 12–14 ja 16–19 ovat SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea.

5.3 SÄÄNTÖJENVASTAINEN TUKI

- (215) Toimenpide 1, osa toimenpiteistä 2 (NG:n EWN:lle, MAN:lle, TTI:lle, Camp4Funille, BWN1:lle, BWNB:lle ja BWN2:lle myöntämät lainat) sekä toimenpiteet 3–7, 9 ja 10, 12–14 ja 16–19, jotka ovat tukea, on myönnetty SEUT-sopimuksen 108 artiklan 3 kohdassa määrättyjen ilmoitus- ja lykkäämisvelvoitteiden vastaisesti. Näin ollen komissio katsoo, että nämä toimenpiteet ovat sääntöjenvastaista valtiontukea.

5.4 TUEN SOVELTUVUUS SISÄMARKKINOILLE

- (216) Siltä osin kuin tietyt toimenpiteet ovat SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan mukaista valtiontukea, niiden soveltuvuutta sisämarkkinoille on arvioitava kyseisen artiklan 2 ja 3 kohdissa säädettyjen poikkeusten nojalla.
- (217) EU-tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan jäsenvaltion vastuulla on ilmoittaa, millä perusteella tuki soveltuu sisämarkkinoille, sekä osoittaa, että kyseiset perusteet pätevät tässä tapauksessa ⁽¹⁴⁹⁾.
- (218) Koska toimenpiteet ovat valtiontukea ja koska NG, MSR ja CMHN ovat olleet vaikeuksissa olleita yrityksiä vuodesta 2002, 2007 ja 2008 alkaen, komissio toteaa, että näiden toimenpiteiden soveltuvuutta sisämarkkinoille on arvioitava vain SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan c alakohdan ja etenkin pelastamis- ja rakenneuudistussuuntaviivojen nojalla. Suuntaviivojen 20 kohdassa todetaan seuraavasti: "Koska vaikeuksissa olevan yrityksen koko olemassaolo on vaarassa, sitä ei voida pitää sopivana palvelemaan muita poliittisia tavoitteita ennen kuin sen elinkelpoisuus on varmistettu. Sen vuoksi komissio katsoo, että tuki vaikeuksissa oleville yrityksille voi edistää taloudellisen toiminnan kehitystä vaikuttamatta kaupankäyntiin yhteisön edun kanssa ristiriitaisella tavalla ainoastaan, jos näissä suuntaviivoissa vahvistetut edellytykset täyttyvät." Toisin kuin Saksa väittää, SEUT-sopimuksen 106 artiklan 2 kohdassa määrättyä poikkeusta ei voida soveltaa tässä tapauksessa: tuettuja toimintoja ei voida pitää yleistä taloudellista etua koskevinä palveluina, koska ne ovat selvästi kaupallisia toimintoja, joita tarjotaan aloilla, joilla käydään kilpailua. SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan b alakohdassa määrättyä poikkeusta ei niin ikään voida soveltaa, koska nyt arvioitavilla toimenpiteillä tuettua hanketta ja yrityksiä ei voida pitää tärkeänä hankkeena, joka palvelisi yhteistä eurooppalaista etua, eikä Saksan taloudessa ollut vakavia häiriöitä. Myöskään SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan d alakohdassa määrättyä poikkeusta ei voida soveltaa, koska tuetut toimet eivät selvästi liity kulttuurin edistämiseen tai kulttuuriperinnön vaalimiseen.
- (219) Käsiteltävänä olevassa tapauksessa suuntaviivojen pelastamis- ja/tai rakenneuudistustuen oleelliset ehdot (kohdat 3.1 ja 3.2) eivät täyty. Toimenpiteitä ei lopetettu kuuden kuukauden kuluttua, eikä Saksa ilmoittanut rakenneuudistussuunnitelmasta suuntaviivoissa tarkoitettulla tavalla. Ei ole myöskään näyttöä siitä, että tuki olisi rajattu välttämättömään vähimmäismäärään, erityisesti siten, että tuensaajan oma rahoitusosuus olisi ollut merkittävä. Viranomaiset eivät toimittaneet myöskään likvidaatiosuunnitelmaa.
- (220) Komissio ei ole löytänyt muita mahdollisia soveltuvuusperusteita toimenpiteille ⁽¹⁵⁰⁾. Käsiteltävänä olevassa tapauksessa tuensaajat olivat vaikeuksissa toimenpiteiden myöntämisen aikana, joten muiden kuin pelastamis- ja rakenneuudistussuuntaviivoissa määritettyjen soveltuvuusperusteiden soveltaminen ei ole mahdollista.

⁽¹⁴⁹⁾ Asia C-364/90, *Italia v. komissio*, tuomio 28.4.1993 (Kok., s. II-2097, 20 kohta).

⁽¹⁵⁰⁾ EU:n vuosia 2007–2013 koskevan tukikartan mukaan Ahrweilerin piirikunta ei ole tuettu alue.

- (221) Edellä esitetyn perusteella komissio katsoo, että toimenpide 1, osa toimenpiteestä 2 (NG:n EWN:lle, MAN:lle, TTI:lle, Camp4Funille, BWN1:lle, BWNB:lle ja BWN2:lle myöntämät lainat) sekä toimenpiteet 3–7, 9 ja 10, 12–14 ja 16–19 ovat SEUT-sopimuksen vastaisia.

5.5 TAKAISINPERINTÄ

- (222) Perussopimuksen ja unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan komissio on toimivaltainen päättämään, että asianomaisen jäsenvaltion on poistettava tuki tai muutettava sitä, jos se on todennut tuen soveltumattomaksi sisämarkkinoille ⁽¹⁵¹⁾. Tuomioistuin on niin ikään johdonmukaisesti katsonut, että jäsenvaltion velvollisuudella kumota komission sisämarkkinoille soveltumattomaksi katsoma tuki on tarkoitus palauttaa aikaisempi tilanne ⁽¹⁵²⁾. Unionin tuomioistuin on todennut tässä yhteydessä, että tavoite saavutetaan, kun tuensaaja maksaa takaisin sääntöjenvastaisina tukina myönnettyt määrät ja menettää siten samalla markkinoilla kilpailijoihin verrattuna saamansa edun, minkä seurauksena tuen suorittamista edeltänyt tilanne palautuu ⁽¹⁵³⁾.
- (223) Oikeuskäytännön mukaisesti asetuksen (EY) N:o 659/1999 14 artiklan 1 kohdassa ⁽¹⁵⁴⁾ säädetään, että ”sääntöjen-vastaista tukea koskevissa kielteisissä päätöksissä komissio päättää, että asianomaisen jäsenvaltion on toteutettava kaikki tarpeelliset toimenpiteet tuen perimiseksi takaisin tuensaajalta [– –].”
- (224) Nyt käsiteltävänä olevia toimenpiteitä ei SEUT-sopimuksen 108 artiklan vastaisesti ilmoitettu komissiolle, minkä vuoksi niitä on pidettävä sääntöjenvastaisena ja sisämarkkinoille soveltumattomina tukina. Tämän johdosta tuet on perittävä takaisin, jotta markkinoilla ennen tukien myöntämistä vallinnut tilanne palautetaan. Takaisinperinnän olisi koskettava ajanjaksoa, joka alkaa siitä, kun tuen saaja alkoi saada tukea eli tuki saatettiin tuen saajan käyttöön, ja päättyy siihen, kun se on tosiasiallisesti peritty takaisin. Takaisinperittävälle summalle lasketaan korkoa, jota kertyy siihen saakka, että takaisinperintä on toteutunut kokonaisuudessaan.
- (225) Komissio toteaa, että tietyt tuensaajat (NG, MSR, CMHN, CST ⁽¹⁵⁵⁾, IPC) ovat maksukyvyttömyysmenettelyssä ⁽¹⁵⁶⁾. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaisesti se, että tuensaaja on maksukyvytön tai konkurssimenettelyssä, ei vaikuta sen velvollisuuteen maksaa sääntöjenvastainen ja sisämarkkinoille soveltumaton tuki takaisin ⁽¹⁵⁷⁾. Valtaosassa tapauksia, joihin liittyy maksukyvytön tuensaaja, sääntöjenvastaista ja sisämarkkinoille soveltumatonta tukea (korot mukaan luettuina) ei kuitenkaan saada perittyä kokonaan takaisin, koska tuensaajan varat eivät riitä kattamaan kaikkien velkojien saatavia. Siten ennen tukien myöntämistä vallinnutta tilannetta ei useinkaan ole mahdollista palauttaa kokonaan tavalliseen tapaan. Koska takaisinperinnän tavoitteena on viime kädessä lopettaa kilpailun vääristyminen, Euroopan unionin tuomioistuin on todennut, että tuensaajan likvidointia voidaan pitää hyväksyttävänä vaihtoehtona takaisinperinnälle tällaisissa tapauksissa ⁽¹⁵⁸⁾. Näin ollen komissio katsoo, että päätös, jolla jäsenvaltio määrätään perimään sääntöjenvastainen ja sisämarkkinoille soveltumaton tuki takaisin tuensaajalta, voidaan katsoa kokonaisuudessaan täytäntöönpannuksi, kun joko tuki on maksettu koko määrältään takaisin tai – osittaisen takaisinmaksun yhteydessä – kun tuen maksuun liittyvä saatava on merkitty saatavaluetteloon asianmukaisesti maksetuksi ja sen yritys on likvidoitu ja sen omaisuuserät myyty markkinaehtojen mukaisesti, mikä tarkoittaa, että sen toiminta on lakannut lopullisesti. Yleensä on myös varmistettava, ettei kukaan toimija saa enää etua sääntöjenvastaisesta ja sisämarkkinoille soveltumattomasta tuesta sen jälkeen, kun tuensaaja on lopettanut toimintansa.
- (226) Takaisinperintä koskee myös tuensaajia, jotka eivät ole maksukyvyttömyysmenettelyssä (NAG sekä BikeWorld GmbH BWN1:n, BWNB:n ja BWN2:n osalta, koska BWN1 yhdistyi BWNB:hen; ostajayrityksen BWNB:n nimeksi vaihtui BWN2 ja se taas uudelleennimettiin BikeWorld GmbH:ksi).
- (227) Komissio toteaa, että tietyt tuensaajat (EWN, MAN, TTI, Camp4Fun, MIB) eivät ole enää olemassa tämän päätöksen antamisen hetkellä.

⁽¹⁵¹⁾ Ks. asia C-70/72, *komissio v. Saksa*, tuomio 12.7.1973 (Kok., s. 00813, 13 kohta).

⁽¹⁵²⁾ Ks. yhdistetyt asiat C-278/92, C-279/92 ja C-280/92, *Espanja v. komissio*, tuomio 14.9.1994 (Kok., s. I-4103, 75 kohta).

⁽¹⁵³⁾ Ks. asia C-75/97, *Belgia v. komissio*, tuomio 17.6.1999 (Kok. 1999, s. I-30671, 64–65 kohta).

⁽¹⁵⁴⁾ Neuvoston asetus (EY) N:o 659/1999, annettu 22 päivänä maaliskuuta 1999, Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 108 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä (EYVL L 83, 27.3.1999, s. 1).

⁽¹⁵⁵⁾ Saksan mukaan yhtiö poistettiin kaupparekisteristä 22 päivänä toukokuuta 2014.

⁽¹⁵⁶⁾ NG, MSR ja CMHN ovat olleet likvidaatio-/maksukyvyttömyysmenettelyssä 1 päivästä marraskuuta 2012 alkaen. Saksan lain nojalla likvidaatio-/maksukyvyttömyysmenettelyn alkaessa yrityksen liiketoiminta muuttuu siten, että täyttä toimintaa harjoittavasta yrityksestä tulee vain toteuttava yritys, joka lopetetaan Saksan lain mukaan, mutta likvidaatio-/maksukyvyttömyysmenettelyjen päättymiseen saakka toteuttavan yrityksen on kuitenkin käytettävä varallisuutta moitteettoman varainhoidon periaatteiden mukaisesti.

⁽¹⁵⁷⁾ Asia C-42-93, *Espanja v. komissio* (‘Merco’), tuomio 14.9.1994 (Kok., s. I-4175).

⁽¹⁵⁸⁾ Asia C-52/84, *komissio v. Belgia*, tuomio 15.1.1986 (Kok., s. 89).

- (228) EWN lopetettiin 6 päivänä syyskuuta 2011, MAN 29 päivänä elokuuta 2013 ja Camp4Fun 1 päivänä maaliskuuta 2010. Virallista likvidaatiota ei tehty. Näiden kolmen tuensajaan osalta on havaittavissa taloudellisen toiminnan jatkuvuus niiden (tuensajina) ja niiden ainoan osakkaan eli NG:n välillä. Koska NG on näiden tuensajien ainoa osakas, se on vastuussa niiden veloista, myös niistä, jotka johtuvat valtiontuesta. Koska NG on likvidaatiomenettelyssä, on varmistettava, että tuen takaisinmaksuun liittyvä saatava on merkitty asianmukaisesti NG:n saatavaluetteloon ja että NG:n toiminta lakkaa lopullisesti. On myös varmistettava, ettei kukaan toimija saa enää etua sisämarkkinoille soveltumattomasta tuesta sen jälkeen, kun NG on lopettanut toimintansa. Näin ollen komissio katsoo, että koska NG on tuensajien taloudellisen toiminnan jatkaja, niille myönnetty valtiontuki on perittävä takaisin NG:ltä. Koska NG on sekä tuensaja että tuensajien taloudellisen toiminnan jatkaja, valtion on toteutettava takaisinperintä.
- (229) MIB:tä ei likvidoitu vaan se yhdistyi NAG:n kanssa 6 päivänä syyskuuta 2013, eikä sitä siis ole enää olemassa oikeushenkilönä. NAG on MIB:n taloudellisen toiminnan jatkaja Saksan yhtiömuodon muuttamista koskevan lain ("*Umwandlungsgesetz*") 2 §:n 1 momentin mukaan, mikä käy ilmi myös Saksan kaupparekisteristä. Koska NAG siis on MIB:n taloudellisen toiminnan jatkaja, sen täytyy maksaa tuki takaisin.
- (230) TTI likvidoitui Saksan rajavastuuyhtiöitä koskevan lain mukaan 4 päivänä joulukuuta 2007. TTI oli ns. rajavastuuyhtiö ("*Gesellschaft mit beschränkter Haftung*"). Yhtiö lakkautettiin osakkaiden päätöksellä likvidaatiosta. TTI:n ainoa tarkoitus oli enää likvidaation toteuttaminen. Rajavastuuyhtiöitä koskevan lain 70 §:n mukaan selvittäjän oli "lopetettava nykyinen liiketoiminta, maksettava lopetetun yhtiön velat, kerättävä saman yhtiön saatavat ja muutettava yhtiön omaisuus rahaksi...". Loput käteisvarat jaettiin osakkaille. Tuolloin yhtiö oli jo lakkautettu. Saksan mukaan laillista seuraajaa ei ollut taloudellisen toiminnan jatkamisen kannalta, koska käteisvarat jaettiin osakkaille, taloudellista toimintaa ei enää ollut, eikä liiketoimintaa tai velkoja siirretty osakkaille. Lisäksi Saksa totesi, ettei TTI:n omaisuutta myyty tarjousmenettelyssä, koska 12 päivänä maaliskuuta 2004, joka oli TTI:n likvidointimenettelyn aloituspäivä, omaisuutta oli vain 19 777,39 euron tilisaldo, 1 222,01 euron veronpalautukset ja 30,69 euron suuruinen pankkitilin korko. Kun TTI likvidoitui edellä kuvatun mukaisesti, sen taloudellisen toiminnan jatkajaa ei ollut etenäkään siksi ettei kukaan ollut harjoittanut taloudellista toimintaa likvidaation jälkeen, eivätkä osakkaat saaneet TTI:n varoja tai toiminnallisia osia siitä, vaan vain hyvin pienen summan käteistä. Tämän perusteella ja koska myöskään TTI:n liiketoimintaa ei siirretty kenellekään, komissio katsoo, ettei käsiteltävästä toimenpiteestä peräisin olevaa valtiontukea siirretty kenellekään muulle. Kun yhtiö on likvidoitu kokonaan, takaisinperintä on perusteeton, koska tuensajaa ei ole enää olemassa eikä sillä ole taloudellisen toiminnan jatkajaa.

6. TALOUDELLISEN TOIMINNAN JATKUVUUDEN ARVIOINTI MAKSUKYVYTTÖMIEN YRITYSTEN JA OMAISUUSERIEN OSTAJIEN VÄLILLÄ

6.1 OMAISUUSERIEN OSTAJILLE ETUA TUOVAN VALTIONTUEN OLEMASSAOLLO

- (231) Jos komissio tekee kielteisen päätöksen yritykselle myönnetyn sisämarkkinoille soveltumattoman tuen takaisinperinnästä SEUT-sopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti, on kyseisen jäsenvaltion perittävä takaisin sisämarkkinoille soveltumaton tuki. Takaisinperintävelvollisuus voidaan ulottaa myös sellaiseen uuteen yhtiöön, jolle kyseinen yhtiö on luovuttanut tai myynyt osan omaisuuseristään, jos luovutuksen tai kaupan rakenteen johdosta voidaan päätellä, että näiden kahden yhtiön välillä on taloudellinen jatkuvuus. Ostajan kannalta valtiontukea voisi olla myös se, jos omaisuuserät myydään niiden markkina-arvoa pienempään hintaan (vaikka taloudellista jatkuvuutta ei olisikaan).
- (232) Päättyessään, onko kyseessä valtiontuki, josta omaisuuserien ostaja(t) on (ovat) saaneet etua, komission on varmistettava, että a) omaisuuserät on myyty niiden markkinahinnalla ja b) muut jäljempänä esitetyt kriteerit täyttyvät.
- (233) Tuomioistuimen asiassa *Italia ja SIM 2 v. komissio* ⁽¹⁵⁹⁾, antamassa tuomiossa, johon komission yhtiöitä *Olympic Airlines*, *Alitalia* ja *SERNAM* ⁽¹⁶⁰⁾ koskevat päätökset perustuivat, todettiin, että arvio taloudellisen toiminnan

⁽¹⁵⁹⁾ Yhdistetyt asiat C-328/99 ja C-399/00, *Italian tasavalta ja SIM 2 Multimedia SpA v. Euroopan yhteisöjen komissio*, tuomio 8.5.2003 (Kok., s. I-4035).

⁽¹⁶⁰⁾ Komission päätös, tehty 17 päivänä syyskuuta 2008, valtiontuki N 321/2008, N 322/2008 ja N 323/2008 – Kreikka – *Vente de certains actifs d'Olympic Airlines / Olympic Airways Services*; komission päätös, tehty 12 päivänä marraskuuta 2008, valtiontuki N 510/2008 – Italia – *Alitalian omaisuuserien myynti*; komission päätös, tehty 4 päivänä huhtikuuta 2012, valtiontuki SA.34547 – Ranska – *Reprise des actifs du groupe SERNAM dans le cadre de son redressement judiciaire*.

jatkuvuudesta ”vanhan” tahon ja uusien rakenteiden välillä perustuu joukkoon indikaattoreita. Huomioon voidaan ottaa seuraavat seikat: myytyjen omaisuuserien laajuus (varat ja velat, työntekijöiden siirtyminen, omaisuus kokonaisuudessaan), myyntihinta, ostajan tai ostajien henkilöllisyys, kaupan ajoitus (alustavan arvion aloittamisen, muodollisen tutkintamenettelyn vai lopullisen päätöksen jälkeen) sekä toimenpiteen taloudelliset perustelut. Tuomioistuin vahvisti nämä indikaattorit 28 päivänä maaliskuuta 2012 tekemässään päätöksessä asiassa *Ryanair v. komissio* ⁽¹⁶¹⁾, jolla *Alitalia*-päätös vahvistettiin.

6.1.1 Myytyjen omaisuuserien laajuus

- (234) Komissio toteaa, että Capricornille siirtyneet omaisuuserät edustavat kaikkia NG:n, MSR:n ja CMHN:n, jotka olivat maksukyvyttömiä, omaisuuseriä, ja ne liittyvät näiden yritysten päätoimintoihin. Komission mukaan NG:n, MSR:n ja CMHN:n omaisuuserät pilkottiin tarjousmenettelyssä kuitenkin 11 yksittäiseen omaisuuskokonaisuuteen ja kaikki tarjoajat saattoivat tehdä tarjouksen yksittäisten omaisuuserien lisäksi myös yhdestä, useasta tai kaikista omaisuuskokonaisuuksista (ks. 2.5 jakso). Näiden kokonaisuuksien muodostamisperusteet olivat seuraavat: omaisuuserien oletettu taloudellinen käytettävyys, sijoittajien oletettu kiinnostus sekä omaisuuserien erottelusta koituvat kustannukset. Maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjät eivät määrittäneet ehtoja omaisuuserien tulevalle käytölle. Komissio toteaa, että päätöksen kaikkien omaisuuserien myymisestä yhdelle yritykselle tekivät markkinat eli taloudelliset toimijat, jotka tekivät tarjouksen omaisuuseristä, eivät siis maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjät tai Saksa. Kaikilla tarjoajilla oli mahdollisuus tehdä tarjous esimerkiksi yhdestä yhteensä 11 yksittäisestä omaisuuskokonaisuudesta, kaikista niistä tai vain tietyistä omaisuuseristä. Markkinoista johtuvista syistä yksittäisiä omaisuuseriä tai omaisuuskokonaisuuksia koskevien tarjousten arvo ei yltänyt kaikista omaisuuseristä tehdyn suurimman tarjouksen arvoon. Tämä vaikuttaa johtuvan eri omaisuuskokonaisuuksien keskinäisriippuvuudesta: ilman kilpa-ajorataa hotellit eivät ole kannattavia; ilman hotelleja kilpa-ajoradan kannattava hyödyntäminen siten, että se sisältäisi myös ammattikilpa-ajoja, rockkonsertteja sekä muita suurelle alueelle kohdistuvia toimintoja, olisi hankalampaa.
- (235) Työntekijöiden osalta tarjouspyyntöasiakirjat tai myyntisopimus eivät sisällä erityisiä velvoitteita, kuten työllistämistakuuta tai työsopimusten siirtoa uudelle omistajalle, sen lisäksi, mitä asiaankuuluva kansallinen lainsäädäntö edellyttää. Saksan lain mukaan työntekijät siirtyvät automaattisesti omaisuuserien ostajalle. Saksan työtuomioistuimen oikeuskäytännön ⁽¹⁶²⁾ mukaan maksukyvyttömyyden yhteydessä ostaja voi kuitenkin pyytää maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjää päättämään työsopimukset. Tällöin ostaja voisi periaatteessa tehdä uuden päätöksen siitä, kuinka monelle työntekijälle se tarjoaisi työtä. Nyt käsiteltävänä olevassa tapauksessa – jotta ostettuihin omaisuuseriin liittyvä taloudellinen toiminta saataisiin kannattavaksi – Capricorn arvioi tarpeensa (jotta sen toiminnot olisivat kannattavia) ja päätti, ettei se palkkaa myyjien kaikkia työntekijöitä vaan vain 85 prosenttia heistä eli 253 työntekijää yhteensä 297 työntekijästä tammikuun 1 päivästä 2015 alkaen (päivä, jolloin Capricorn alkaa harjoittaa liiketoimintaa ostamillaan omaisuuserillä). Koska Capricornilla oli oikeus tehdä riippumaton päätös nykyisten työntekijöiden palkkaamisesta tai palkkaamatta jättämisestä, nykyisten työntekijöiden palkkaamisen vahvistaminen ei tarkoita taloudellisen toiminnan jatkuvuutta. Lisäksi hallinnon ja henkilöstön rakenne on tarkoitus uudistaa kokonaan vuonna 2014.
- (236) Lisäksi komissio toteaa, että suurin osa liiketoiminnan harjoittamisen kannalta merkittävistä tapahtumien järjestämissopimuksista päättyy kauden 2014 jälkeen. Uudet sopimukset asiakkaiden ja toimittajien kanssa tammikuun 1 päivänä 2015 alkavalle kaudelle neuvottelee ja tekee ostajan perustama liiketoimintaa harjoittava yhtiö. Neuvotteluja käydään myös uusien sopimuskumppaneiden kanssa. Capricorn suunnittelee järjestävänsä lukuisia tapahtumia itse sen sijaan, että se vuokraisi kilpa-ajoradan ulkopuolisille järjestäjille.
- (237) Komissio toteaa, että Capricornin toteuttamien toimintojen laajuus eroaa huomattavasti Nürburgring-ryhmän toimintojen laajuudesta, kuten jäljempänä osoitetaan (katso etenkin 6.1.5 kohta).

6.1.2 Myyntihinta

- (238) Taloudellisen toiminnan jatkuvuuden välttämiseksi tarjousmenettelyyn kuuluvat omaisuuserät on myytävä markkinahinnalla.
- (239) Markkinahinta on se hinta, jonka markkinatalouden ehdoin toimiva yksityinen sijoittaja voisi asettaa ⁽¹⁶³⁾.

⁽¹⁶¹⁾ Tuomio asiassa T-123/09, *Ryanair Ltd v. Euroopan komissio*, ECLI:EU:T:2012:164.

⁽¹⁶²⁾ Saksan työtuomioistuin (BAG), tuomio 19.12.2013–6 AZR 790/12; Saksan työtuomioistuin (BAG), tuomio 20.3.2003–8 AZR 97/02.

⁽¹⁶³⁾ Asia C-239/09, *Seydaland*, tuomio 16.12.2010 (Kok., I-13083, 34 kohta).

- (240) Saksa on myynyt omaisuuserät avoimessa, syrjimättömässä ja ilman ehtoja järjestetyssä tarjousmenettelyssä suurimman tarjouksen tehneelle ja vahvistuksen rahoituksestaan toimittaneelle tarjoajalle.
- (241) Ensinnäkään Nürburgringin omaisuuseriä koskeva kiinnostuksenilmaisupyyntö ei sisältänyt minkäänlaisia rajoituksia siitä, mitkä tahot voisivat tehdä tarjouksia, joten mikä tahansa taho saattoi tehdä tarjouksen tarjousmenettelyssä.
- (242) Toiseksi avoimuusperiaatteen osalta myyjät antoivat kaikille tarjoajille tarpeeksi aikaa ja kaikki tarvittavat ja yksityiskohtaiset tiedot, jotta ne pystyivät arvioimaan omaisuuserät asianmukaisesti. KPMG lähetti kiinnostuneille sijoittajille 17 päivänä lokakuuta 2013 kirjeen, jonka otsikko oli ”RING-hanke – lopullisen tarjouksen toimittamismenettely”. Kirjeen mukaan niille tarjoajille, jotka toimittavat todisteen varmasta rahoituksesta niiden suuntaa-antavissa tarjouksissa olleelle hinnalle, annettaisiin käyttöoikeudet sähköiseen datahuoneeseen, ne voisivat osallistua kokoukseen NBG:n johdon kanssa ja niillä olisi mahdollisuus osallistua jäseneltyyn kysymys ja vastaus -menettelyyn. Sen sijaan ne tarjoajat, jotka eivät toimia edellä mainittua vahvistusta ja todistetta tarvittavasta rahoituksesta, saisivat vain rajoitetun käyttöoikeuden sähköiseen datahuoneeseen ja myyjien taloudelliseen katsaukseen, ja niillä olisi mahdollisuus tavata taloudellisen katsauksen laatineen työryhmän jäseniä, osallistua paikan päälle myyntikohteeseen tehtävään vierailuun sekä osallistua omaisuuserien ostosopimusluonnosta koskeviin keskusteluihin.
- (243) Lisäksi myyjien (KPMG) ja kaikkien tarjoajien välillä, jotka hyväksyttiin tarjousmenettelyn kuhunkin vaiheeseen, pidettiin koko ajan yhteyttä, jotta tarjoajat saivat kaikki oleelliset tiedot ja selvennykset. Näitä koskevia kirjeitä ja sähköpostiviestejä vaihdettiin ajalla heinäkuu 2013 – huhtikuu 2014. Tarjoajille annettiin vastaukset niiden kysymyksiin tai väitteisiin sekä kaikki tiedot tarjousmenettelyn seuraavista vaiheista. KPMG lähetti tarjoajille seuraavat kirjeet ja sähköpostiviestit: a) 19 päivänä heinäkuuta 2013 päivätty kirje, jossa tarjoajille ilmoitettiin suuntaa-antavan tarjouksen tekemiseen liittyvistä menettelyistä; b) 12 päivänä syyskuuta 2013 päivätty kirje, jossa tarjoajille ilmoitettiin suuntaa-antavien tarjousten määräajan pidentämisestä; c) 19 päivänä syyskuuta 2013 päivätty sähköpostiviesti, jossa yhdelle tarjoajalle (ADAC) annettiin päivitettyt tiedot Nürburgringin taloudellisesta tuloksesta; d) 17 päivänä lokakuuta 2013 päivätty kirje, jossa yhdelle tarjoajalle [tarjoaja 3] ilmoitettiin lopullisen tarjouksen tekemiseen liittyvistä menettelyistä; e) 28 päivänä lokakuuta 2013 päivätty sähköpostiviesti, jossa yhdelle tarjoajalle ([tarjoaja 2]) ilmoitettiin sidosryhmien kanssa pidettävien kokousten alustavista ajankohdista; f) 3 päivänä joulukuuta 2013 päivätty kirje, jossa yhdelle tarjoajalle ([...]) ilmoitettiin, ettei sen suuntaa-antavaa tarjousta oteta enää huomioon, koska kyseistä tarjousta tukeneet osapuolet olivat vetäytyneet hankkeesta eikä vaihtoehtoisia rahoituskumppaneita ollut esitetty, joten tarjouksen rahoitusta ei pidetty vahvistettuna ja tarjouksen hyväksymisen todennäköisyyttä pidettiin liian pienenä; g) 11 päivänä joulukuuta 2013 päivätty kirje, jossa yhdelle tarjoajalle ([...]) annettiin kattavat ja tarkat selvitykset huolenaiheista ja väitteistä, joita tarjoaja oli esittänyt 9 päivänä joulukuuta 2013 päivätyssä kirjeessään (kaksi päivää aikaisemmin); h) 18 päivänä joulukuuta 2013 päivätty kirje, jossa yhdelle tarjoajalle ([tarjoaja 3]) annettiin kattavat ja tarkat selvitykset huolenaiheista ja väitteistä, joita tarjoaja oli esittänyt 11 päivänä joulukuuta 2013 päivätyssä kirjeessään (seitsemän päivää aikaisemmin); i) 18 päivänä helmikuuta 2014 päivätty sähköpostiviesti, jossa yhdeltä tarjoajalta ([tarjoaja 3]) pyydettiin tiettyjä selvityksiä ja vahvistuksia sen lopullisesta tarjouksesta, jonka se oli toimittanut sähköpostitse 17 päivänä helmikuuta 2014 (päivää aikaisemmin); tarjoajaa pyydettiin etenkin toimittamaan todisteet sitovasta rahoitussitoumuksestaan, esimerkiksi sitovaa rahoitussitoumusta koskevan kirjeen, jotta saataisiin tarkempia tietoja siitä, missä ajassa tarjoajan oli määrä hankkia loput rahoitussitoumukset, ja arvio toimitetun tarjouksen viimeistelyyn tarvittavasta ajasta sen kauppaehtojen kannalta; ja j) 9 päivänä huhtikuuta 2014 päivätty sähköpostiviesti, jossa yhdelle tarjoajalle ([tarjoaja 3]) ilmoitettiin, ettei KPMG ollut vielä saanut tarkempia tietoja tarjoajan suunnittelemaasta rahoitusrakenteesta tai kolmantena osapuolena olevan rahoituslähteen kirjallista vahvistusta sille, että se tukee tarjoajan tarjousta, vastauksena tarjoajan sähköpostiviestiin, joka oli päivätty 2 päivänä huhtikuuta 2014 (seitsemän päivää aikaisemmin).
- (244) Kolmanneksi Saksan toimittamat todisteet osoittavat, ettei tarjoajia syrjitty tarjouskilpailun missään vaiheessa. Kuten edellä johdanto-osan 235 kappaleesta käy ilmi, kaikki tarjoajat saivat tietoa ja selvennyksiä tarjoajien valintakriteereistä, säännöistä ja menettelyistä, suuntaa-antavien ja lopullisten tarjousten toimittamisen määräaajoista, niiden pidentämisestä, Nürburgringin taloudellisesta tilanteesta sekä tarjoajien suuntaa-antavista tai lopullisista tarjouksista puuttuvista osista. Myös tarjoajien mahdollisiin tiedusteluihin vastattiin. Samalla myöskään tarjoajia, jotka täyttivät tarjoajien valintakriteerit etenkin siltä osin, että ne toimittivat ulkopuolisilta rahoituskumppaneilta vahvistuksen tarjousten rahoituksesta, ei suljettu pois neuvotteluista. Komissio toteaa myös, ettei kenenkään tarjoajan kanssa käyty yksityisiä neuvotteluja, vaan neuvotteluja käytiin järkevissä aikarajoissa myös niiden tarjoajien kanssa, jotka eivät olleet toimittaneet edellä mainittua vahvistusta niiden lopullisten tarjousten rahoituksesta, jotta ne toimittaisivat kyseisen rahoitusvahvistuksen myöhemmin.
- (245) Kuten edellä johdanto-osan 54 kappaleessa on kuvattu, myyntisopimus sisältää lisäksi lausekkeen, jonka mukaan osapuolilla on velvollisuus panna sopimus toimeen vain, jos 1) jos komissio tekee kannekelvottoman päätöksen,

jonka mukaan sen paremmin ostaja kuin sen liiketoimintaa harjoittava yhtiökään eivät ole arvioitavana olevan ja mahdollisesti takaisinperittävän tuen kannalta tuensajia, 2a) joko komission päätökseen kohdistuvan kanteen nostaminen on viivästynyt ja määräaika on umpeutunut ilman muutoksenhakupyynnön, tai 2b) jos muutoksenhakupyynnön on tehty, on toimitettu komission päätöksen vahvistava oikeusistuimen tuomio, joka ei ole kannekelvoinen. Saksa on selittänyt, että tämä lauseke johtui tarjoajien haluttomuudesta ottaa riski joutua vastuuseen valtiontuen takaisinperinnästä ja että myyjät hyväksyivät lausekkeen, jotta omaisuuserät saataisiin myytyä, ja että myyjät kertoivat jo tarjousmenettelyn alussa olevansa valmiita keskustelemaan valtiontukimenettelyn seurauksista tarjoajien kanssa, mikä on mainittu myös ensimmäisessä omaisuuserien ostosopimuksessa (¹⁶⁴). Lisäksi Saksa on todennut, että komission päätös Nürburgringia koskevasta valtiontuesta oli ehtona Capricornin, [tarjoajan 2] ja [tarjoajan 3] omaisuuserien ostosopimukseen tekemissä korjauksissa.

- (246) Neljänneksi oikeudellisesta kehiksestä johtuvia rajoituksia lukuun ottamatta tarjoajille ei asetettu ehtoja, kuten on selvästi mainittu tarjoajille tarkoitetussa kiinnostuksenilmaisupyynnössä ja lukuisissa KPMG:n tarjoajille lähettämässä kirjeissä.
- (247) Näin ollen tässä valintamenettelyssä on varmistettu riittävästi, että ostajalle myytyjen omaisuuserien hinta vastaa markkinahintaa. Komission päätelmä on, että omaisuuserät on myyty markkinahintaan, koska ne on myyty avoimessa ja syrjimättömässä tarjousmenettelyssä ilman ehtoja tarjoajalle, joka teki suurimman tarjouksen ja toimitti vahvistuksen rahoituksestaan.

6.1.3 Ostajan henkilöllisyys

- (248) Komission on selvitettävä, ettei omaisuuserien uudella omistajalla ole yhteyttä NG:hen, MSR:ään ja CMHN:ään sen välttämiseksi, ettei uusi omistaja joudu vastuuseen sisämarkkinoille soveltumattoman valtiontuen mahdollisesta takaisinperinnästä.
- (249) Capricorn on taho, jolla ei ole yhtiöoikeuteen perustuvaa tai henkilökohtaista suoraa tai epäsuoraa yhteyttä NG:hen, MSR:ään, CMHN:ään tai niiden osakkaisiin tai Nürburgringin edellisiin vuokralaisiin. Nürburgring-ryhmän ja sen osakkaiden saati uuden omistajan ja sen osakkaiden välillä ei ole yhteyttä.
- (250) Näin ollen komissio katsoo, että ostaja on NG:stä, MSR:stä ja CMHN:stä riippumaton taho.

6.1.4 Myyntiajankohta

- (251) Komission on arvioitava, voiko tarjousmenettelyn ajankohta johtaa siihen, että komission päätös sisämarkkinoille soveltumattoman valtiontuen takaisinperinnästä kierrettiisiin.
- (252) Tältä osin komissio toteaa, että sen jälkeen kun päätutkintaa oli laajennettu toimenpiteisiin, jotka oli ilmoitettu komissiolle pelastamistukena, toimivaltainen paikallinen tuomioistuin aloitti maksukyvyttömyysmenettelyn ja nimitti maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjät vuonna 2012. Selvittäjät aloittivat omaisuuserien myynnin toukokuussa 2013, ennen kuin komissio oli antanut päätöstä muodollisen tutkintamenettelyn päättämisestä. Koska ostaja vaatii, että siirto tehdään vasta, kun saatavilla on kannekelvoton lopullinen komission päätös, myyntisopimus tulee voimaan ja maksukyvyttömyysmenettely päätetään vasta sitten, kun tämä päätös, jossa määrätään takaisinperinnästä, on annettu. Hinnan ensimmäinen erä maksettiin ennen tämän päätöksen antamista. Myyntisopimuksen mukaan omaisuuserien siirto tulee voimaan sinä päivänä, kun tästä päätöksestä tulee kannekelvoton.
- (253) Tässä tapauksessa komissio katsoo, ettei se, että myynnin aloittivat toimivaltaisen paikallisen tuomioistuimen nimittämät maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjät ja että päätös omaisuuserien siirrosta on tehty ennen tämän

⁽¹⁶⁴⁾ Omaisuuden ostosopimuksen ensimmäisessä luonnoksessa tämä kohta kuuluu seuraavasti: "Tarjoaja tietää, että Euroopan komissiossa on parhaillaan meneillään tutkintamenettely, joka koskee Nürburgringille myönnetyn valtiontuen myöntämisperusteita ja tuen mahdollista takaisinperintää. Myyjät pitävät säännöllisesti yhteyttä Euroopan komission asianmukaiseen yksikköön ja pyrkivät saamaan virallisen päätöksen, jonka mukaan Euroopan komissio ei määrää myönnettyä tukea perittäväksi takaisin ostajalta. Myyjät ovat valmiita käymään tarjoajan kanssa rakentavia keskusteluja siitä, miten osapuolten tulee edetä näissä olosuhteissa, jotka liittyvät Nürburgringin jonkin tai kaikkien omaisuuserien myyntiin ja mahdolliseen siirtymäaikaan, kunnes komissio on antanut lopullisen päätöksen."

päätöksen antamista, viittaa niin selvästi taloudellisen toiminnan jatkuvuuteen kuin jos päätöksen myynnistä olisivat tehneet tuensaaajat itse tai jos myyntiprosessi olisi aloitettu vasta tämän päätöksen antamisen jälkeen.

6.1.5 Toimenpiteen taloudelliset perustelut

- (254) Taloudelliset perustelut -kriteerillä on tarkoitus arvioida, hyödyntääkö omaisuuserien ostaja niitä samalla tavalla kuin aiempi omistaja vai käyttääkö se niitä erilaisen toiminnan tai strategian toteuttamiseen.
- (255) Komissio katsoo, että uudella omistajalla on kuitenkin mahdollisuus hallinnoida toimintaansa erilaisissa toimintaolosuhteissa kuin NG, MSR ja CMHN ja soveltaa omaa liiketoimintamalliaan.
- (256) Myyjien liiketoimintamalli ei siirry ostajalle. Kahta nykyistä kilpa-ajorataa (Grand Prix -rataa ja pohjoisrataa) käytetään tulevaisuudessa [...], mikä mahdollistaa [...]. Tätä varten Capricorn aikoo rakentaa lisäpalveluja ja varustaa [...]. Osa Nürburgring 2009 -hankkeen osassa II rakennettuja palveluja lakkautetaan (esimerkiksi [...]). Ring racer myydään. Ring card -maksujärjestelmästä luovutaan. Ring boulevardilla [...].
- (257) Ostajan suunnitelmien mukaan Nürburgring muutetaan matkailukohteesta teknologiaklusteriksi ja teollisuuskeskittymäksi. [...] on määrä tulla yksi kilpa-ajoratojen ydintoiminnoista. Lisäksi [...] on tarkoitus kehittää. [...] on määrä [...] parantaa Nürburgringillä. Ostaja aikoo olla aktiivisempi [...].
- (258) Omaisuuserien ostaja ei siis aio käyttää niitä samalla tavalla kuin maksukyvyttömät yritykset. Sen sijaan Capricorn aikoo liittää ostetut omaisuuserät omaan liiketoimintastrategiaansa ja luoda näin synergiaetuja, mihin myös sen kiinnostus ostaa omaisuuserät perustuu. Nykyiseen toimintamalliin verrattuna Capricorn on kehittänyt uuden tavan hyödyntää omaisuuseriä. Lisäksi joihinkin omaisuuseriin liittyvä liiketoiminta on ollut rakenteellisesti tappiollista, ja sen osalta uudelleenjärjestely ja optimointi olisivat mahdollisesti tarpeen.
- (259) Edellä mainitut seikat osoittavat, että Capricornin tarjouksen taloudelliset perustelut eivät liity Nürburgring-ryhmän taloudellisen toiminnan jatkamiseen, vaan tiettyjen omaisuuserien ja osan Nürburgring-ryhmän työntekijöiden liittämiseen uuteen ryhmään, joka toimii omien taloudellisten perustelujensa mukaisesti.
- (260) Näin ollen komission päätelmä on, että toimenpiteen taloudellisina perusteluina on se, että uusi omistaja käyttää NG:n, MSR:n ja CMHN:n omaisuuseriä eri olosuhteissa eikä jatka näiden yritysten strategian noudattamista.

6.1.6 Päätelmä omaisuuserien myyntiin perustuvasta NG:n, MSR:n ja CMHN:n taloudellisen toiminnan jatkuvuudesta

- (261) Omaisuuserät on myyty markkinahintaan avoimessa ja syrjimättömässä tarjousmenettelyssä ilman ehtoja tarjoajalle, jonka tarjous oli suurin ja joka toimitti vahvistuksen rahoituksestaan. Saksa on ilmoittanut komissiolle, ettei ostajalla ole taloudellista tai yhtiöoikeuteen perustuvaa yhteyttä NG:hen, MSR:ään tai CMHN:ään. Päätös myynnistä tehtiin ennen muodolliseen tutkintamenettelyyn liittyvää mahdollista kielteistä komission päätöstä. Uusi omistaja käyttää omaisuuseriä siis eri olosuhteissa ja eri liiketoimintamallin mukaisesti kuin NG, MSR ja CMHN, ja ostajan toimintojen laajuus on hyvin erilainen verrattuna Nürburgring-ryhmän toimintojen laajuuteen.
- (262) Edellä esitetyn perusteella komissio katsoo, ettei NG:n, MSR:n ja CMHN:n sekä Capricornin, omaisuuserien ostajan tai sen liiketoiminnan harjoittamisesta vastaavan yrityksen välillä ole kyse taloudellisen toiminnan jatkuvuudesta, eivätkä viimeksi mainitut ole vastuussa mahdollisesta valtiontuen takaisinperinnästä tuensaajilta.

6.1.7 Myynnin toteutumisen ehdollisuus ja komission päätös

- (263) Myyjien ja Capricornin välisessä myyntisopimuksessa on ehto, jonka mukaan Nürburgringin omaisuuserien myynti on lopullinen vasta, kun saatavilla on kannekelvoton komission päätös, jonka mukaan tukea ei peritä takaisin omaisuuden ostajalta. Edellä johdanto-osan 56 kappaleessa kuvatun mukaisesti jos vuoden 2015 alussa ei

ole saatavilla komission päätöstä, joka ei ole kannekelpoinen, myydyt omaisuuserät siirretään ennen tammikuun 1 päivää 2015 uuteen yhtiöön, jossa omistaja omistaa 95,1 prosenttia osakkeista ja 4,9 prosenttia omistaa riippumaton uskottu mies. Uskottu mies toimii velkojen etujen mukaisesti eikä maksukyvyttömiä valtiontuen tuensaajien etujen mukaisesti, mutta se ei ota vastaan ohjeita velkojilta. Lisäksi uusi yhtiö ja liiketoimintaa harjoittava yhtiö tekevät vuokraussopimuksen, joka päättyy myyntisopimuksen voimaantulopäivänä. Liiketoimintaa harjoittava yhtiö harjoittaa toimintaansa omalla nimellään oman liiketoimintasuunnitelmansa mukaisesti, ja se valitsee työntekijänsä itse. Liiketoimintaa harjoittava yhtiö maksaa uudelle yhtiölle vuotuista vuokraa yhteensä [4,6–5,1] miljoonaa euroa, joka siirretään Nürburgring-yhtiöiden selvitystilän alaisiin varoihin (kaikki maksukyvyttömyysmenettelyn kohteena olevaan omaisuuteen liittyvät maksetut maksut siirretään selvittäjien varainhoitotileille, jotta ne voidaan jakaa velkojille). Kun komission päätös tulee voimaan, uskottu mies siirtää kaikki uuden yhtiön osakkeensa ostajalle. Toisaalta jos ostaja ei täytä sopimusperusteisia maksuvelvoitteitaan, uskottu mies voi myydä omaisuuserät. Jos komission päätös kumotaan, omaisuuserät palautetaan maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjille, jotta ne voidaan myydä välittömästi, koska Saksan maksukyvyttömyysmenettelyn mukainen likvidointivelvoite pysyy voimassa myös tällaisessa tapauksessa. Uusi yhtiö ei voi jatkaa Nürburgring-yhtiöiden liiketoimintaa.

(264) Komissio toteaa, että tämän menettelytavan mukaan

- a) tuensaajien omaisuuserien varsinainen myynti tapahtuu neljän kuukauden kuluessa tämän päätöksen antamisesta
- b) vaikka liiketoimi tehtäisiin myöhemmin, ostaja kuitenkin jo valvoo yhtiötä, joka omistaa omaisuuserät suurella enemmistöllä, ja loput omaisuuserät omistaa uskottu mies, joka on riippumaton tuensaajista eikä ota vastaan ohjeita tuensaajien velkojilta
- c) takaisinperintää ei peruuteta
- d) tuensaajat poistuvat markkinoilta lopullisesti eivätkä ne harjoita enää minkäänlaista toimintaa eivätkä vastaanota kassavirtaa. Ne likvidoidaan heti, kun niiden saatavat ja velat on soviteltu ja kun tarvittavat muodollisuudet on hoidettu (ks. johdanto-osan 55 kappale).

(265) Lisäksi komissio toteaa, että muiden tarjousmenettelyn viimeiseen vaiheeseen tai lähes siihen päässeiden tarjoajien tarjouksissa oli samanlaisia ehtoja ⁽¹⁶⁵⁾. Edellä esitetyn perusteella komission päätelmä on, ettei tähän tapaukseen liity tarkoitusta kiertää takaisinperintää tai sen riskiä ja että kyseinen menettelytapa on tarkoitettu vain liiketoiminnan asianmukaiseen likvidointiin.

6.2 OMAISUUSERIEN MYyntiä KOSKEVAT KANTELUT

6.2.1 Kantelijoiden 1 ja 2 toimittamat kantelut

- (266) Maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjien ja kantelijoiden 1–4 toimittamien tietojen pohjalta komissio ei pidä kantelijan 1 ja kantelijan 2 esittämiä väitteitä perusteltuina. Nürburgringin varat jaettiin yhteentoista yksittäiseen omaisuuserään. Selvittäjien ja kantelijoiden 1–4 toimittamien tietojen mukaan komissio on todennut, että tarjoajat saattoivat tehdä avoimessa ja syrjimättömässä valintamenettelyssä tarjouksia yhdestä, useammasta tai kaikista omaisuuseristä. Edes se, että kaikki omaisuuserät myytiin lopulta Capricornille, koska se oli suurimman tarjouksen tehnyt ja vahvistuksen rahoituksestaan toimittanut ostaja, ei sinänsä ole osoitus taloudellisen toiminnan jatkuvuudesta (ks. edellä 6.2.7 kohta). Lisäksi komissio olettaa, että kantelijan 1 ja kantelijan 2 tavoitteena oli välttää kilpa-ajoradan siirtyminen yksityisen sijoittajan omistukseen.
- (267) Tarjoajille, jotka tekivät tarjouksen vain yksittäisistä omaisuuseristä, kuten kantelija 2, ei ilmoitettu siitä, että sitovien tarjousten toimittamisen määräaikaa oli jatkettu helmikuun 17 päivään 2014 saakka, koska niiden suuntaa-antavia tarjouksia ei hyväksytty valintamenettelyn toiseen vaiheeseen, sillä tarjottu hinta oli alhainen. Komissio ei pidä tätä kuitenkaan avoimuuden periaatteen vastaisena, koska näille tarjoajille oli ilmoitettu, että ne voisivat korottaa suuntaa-antavaa tarjoustaan milloin tahansa ennen sopimuksen tekemistä, ja jos ne olisivat

⁽¹⁶⁵⁾ Etenkin [tarjoajalla 2] oli tarjouksessaan samanlainen ehto, jonka mukaan tarjottu hinta maksettaisiin vasta, kun saatavilla olisi kannekelvoton komission päätös, jonka mukaan tukea ei perittäisi takaisin omaisuuserien ostajalta. [Tarjoajan 3] tarjouksen ehtona oli, että ostaja voisi vetäytyä kaupasta oman harkintansa perusteella riippumatta komission päätöksestä.

korottaneet tarjoustaan, voidaan olettaa, että maksukyvttömyysmenettelyn selvittäjät olisivat ilmoittaneet niille kyseisen määräajan pidentämisestä yhdenvertaisen kohtelun periaatteen mukaisesti.

- (268) Komissio katsoo, että on järkevää ja tehokasta, että vain riittävän suuren tarjouksen tehneille tarjoajille toimitettiin yksityiskohtaiset tiedot omaisuuseristä (joiden perusteella ne saattoivat esimerkiksi arvioida tulevien investointien tarpeen). Tarjoajille eri vaiheissa annettujen tietojen osalta komissio katsoo, että tarjoajille toimitettiin riittävästi tietoa, jotta ne pystyivät tekemään tarjouksensa. Tämän lisäksi kantelijat 1 ja 2 eivät ole määritelleet konkreettisesti, mikä olisi sellainen tieto, joka olisi estänyt niitä tekemästä tarjousta.
- (269) Väitteestä, jonka mukaan tarjousasiakirjoissa olisi viitattu pitkäaikaisiin sopimussuhteisiin, komissio toteaa, että tässä tapauksessa, kun kyse on liiketoimintakaupasta, työ- ja vuokraussopimukset siirtyvät vain lakisääteisissä tapauksissa, että tapahtumien järjestämissopimukset voidaan periaatteessa säilyttää, jos molemmat sopimussapuolet hyväksyvät sen ja että jälkimmäisillä sopimuksilla ei välttämättä ole suurta taloudellista merkitystä liiketoimintakaupassa. Siitä, myönnettiinkö uutta tukea NBG:n toiminnan kautta, komissio toteaa, että maksukyvttömyysmenettelyn selvittäjät perustivat NBG:n väliaikaiseksi ratkaisuksi vuoden 2014 loppuun saakka vain sitä varten, että omaisuuseriä pystyttiin käyttämään maksukyvttömyys- ja tarjousmenettelyissä. Liiketoiminnan harjoittaminen maksukyvöttömän yrityksen väliaikaisen tytäryhtiön kautta maksukyvttömyysmenettelyn aikana on kansallisen lain mukaan sallittu, eikä sitä voi kieltää maksukyvttömyysmenettelyn selvittäjiltä. Tässä tapauksessa selvittäjät perustelivat NBG:n olemassaoloa NG:n, MSR:n ja CMHN:n kannalta taloudellisin syin, koska selvittäjien mukaan NBG:n perustaminen lisäsi NG:n, MSR:n ja CMHN:n omaisuuserien arvoa ja siten myös likvidoitavaa omaisuutta. Komissio ottaa kuitenkin huomioon myös NBG:n perustamisolosuhteet, eli sen, että se on tuensaajien NG, MSR ja CMHN tytäryhtiö, ja koska se on saanut myös niiden varat ja velat, se on niiden taloudellisen toiminnan jatkaja, koska se on saanut varat ja velat vastikkeetta eikä tarjouskilpailun tai arvointiraportin perusteella, työllistää samat työntekijät kuin ne ja jatkaa niiden liiketoimintaa. Tämän perusteella komissio katsoo, että NBG:n sekä tuensaajien NG, MSR ja CMHN välillä on taloudellisen toiminnan jatkuvuus, joten kaikki sisämarkkinoille soveltumaton tuki, joka on myönnetty NG:lle, MSR:lle ja CMHN:lle, on perittävä takaisin myös NBG:ltä.
- (270) Lisäksi komissio katsoo, että myös NBG:n ja ammattiliitto ver.din välinen sopimus tehtiin, jotta NBG voisi harjoittaa liiketoimintaa omaisuuserien myyntiin saakka eikä Nürburgringin taloudellisen toiminnan jatkamiseksi myynnin jälkeen. Työsopimukset on siirretty NBG:ltä Capricornille Saksan työlainsäädännön nojalla, ei siis ammattiliiton kanssa tehdyn sopimuksen perusteella. Koska myyjien ja Capricornin välillä kyse ei ole taloudellisen toiminnan jatkamisesta, komission mielestä oleellista on vain se, että Capricorn voi päättää oman harkintansa perusteella, mitkä NBG:n työsopimukset eivät siirry sille, ja että Capricorn aikoo jättää 20 prosenttia näistä sopimuksista ottamatta.
- (271) Näin ollen komissio hylkää kantelijoiden 1 ja 2 tekemät kantelut perusteettomina, koska kyseiset omaisuuserät on myyty suurimman tarjouksen tehneelle ja vahvistuksen rahoituksestaan toimittaneelle tarjoajalle avoimessa ja syrjimättömässä tarjousmenettelyssä ilman ehtoja.

6.2.2 Kantelijan 3 toimittama kantelu

- (272) Komissio toteaa, ettei kantelijan 3 suuntaa-antavaan eikä lopulliseen tarjoukseen sisältynyt vahvistusta rahoituksesta. Kantelija 3 ilmoitti tästä myyjille kirjeillä, jotka oli päivätty 17 päivänä lokakuuta 2013, 11, 17 ja 18 päivänä joulukuuta 2013, sekä sähköpostiviesteillä, jotka oli päivätty 18 päivänä helmikuuta 2014 ja 9 päivänä huhtikuuta 2014. Kantelija 3 ei toimittanut vahvistusta tarjouksensa rahoituksesta siihen mennessä, kun velkojainkokous teki myyntisopimuksen 11 päivänä maaliskuuta 2014, eikä sen jälkeenkään. Vahvistus olisi ollut myyjille peruste olla tekemättä sopimusta jommankumman sellaisen tarjoajan kanssa, joka oli toimittanut vahvistuksen rahoituksesta, vaan odottaa rahoituksen vahvistusta kantelijalta 3. Tässä yhteydessä on viitattava erityisesti seuraaviin seikkoihin: a) 21 päivänä helmikuuta 2014 päivättyssä sähköpostiviestissään kantelija 3 toteaa luottavansa siihen, että se saa kaikki sitovat rahoitussopimukset 2–5 seuraavan viikon kuluessa; b) 11 päivänä maaliskuuta 2014 päivättyssä kirjeessään kantelija 3 ilmoitti voivansa toimittaa kaikki sitovat rahoitussopimukset 31 päivään maaliskuuta 2014 mennessä; ja c) 31 päivänä maaliskuuta 2014 päivättyssä allekirjoittamattomassa investointipankin ja konsulttiyrityksen [...] kirjeessä, jonka kantelija 3 toimitti KPMG:lle 2 päivänä huhtikuuta 2014, todetaan, että yksi mahdollinen sijoittaja myöntää kantelijalle 3 [...] miljoonaa euroa rahoitusta Nürburgringin omaisuuserien ostamista varten; rahoituksen ehtona oli kuitenkin kaikkien osapuolten hyväksymä yritystarkastus sekä lopullisten asiakirjojen laatiminen ja toimittaminen. Mahdollista ostajaa ei

mainittu kirjeessä nimeltä. Edellä esitetyn perusteella komissio toteaa, ettei kantelija 3 toimittanut myyjille tietyn rahoituskumppanin suoraa sitoumusta Nürburgringin omaisuuserien ostamista varten edes sen jälkeen, kun ne oli päätetty myydä Capricornille. Sen sijaan kantelija 3 toimitti myyjille seuraavat asiakirjat: a) lopullinen tarjous, jossa viitattiin 30 miljoonan euron sitoumukseen mutta joka ei sisältänyt siitä mitään todistetta, esimerkiksi tietyn rahoituskumppanin laatimaa sitovaa rahoitussitoumusta, eikä tarjous ei sisältänyt myöskään tarkkoja tietoja siitä, missä ajassa kantelija 3 oletti saavansa loput rahoitussitoumukset ja voivansa viimeistellä tarjouksen kauppaehtojen osalta; b) allekirjoittamaton kirje, jossa viitataan nimettömän sijoittajan rahoitukseen, jonka ehtona oli yritystarkastuksen hyväksyttävä lopputulos ja lopullisten asiakirjojen laatiminen, jäljempänä '31 päivänä maaliskuuta 2014 päivätty [...] kirje'). Lisäksi komissio toteaa, ettei ole todistetta siitä, että 26 päivänä maaliskuuta 2014 päivättyä Jupiter Financial Groupin väitettyä rahoitussitoumusta olisi koskaan toimitettu myyjille. Komissio toteaa myös, etteivät myyjät pidentäneet kantelijan 3 tarjouksen rahoituksen vahvistuksen toimittamisen määräaika, koska oli varsin mahdollista, että [tarjoaja 2] peruuttaisi tarjouksensa, jos määräaika pidennettäisiin. Esimerkiksi 13 päivänä tammikuuta 2014 päivätyssä sähköpostiviestissä, jonka [tarjoajan 2] edustaja lähetti KPMG:lle, [tarjoaja 2] ilmoitti, että kaikki myyntiin liittyvät vaatimukset olisi täytettävä ennen 3 päivää huhtikuuta 2014, muuten [tarjoaja 2] vetäytyisi tarjousmenettelystä. Lisäksi myyjät katsoivat, että omaisuuserien arvo voisi laskea myöhemmin, koska ostajan vaikutus vuoden 2014 kauden liiketoimintaan vähenisi ja koska vuoden 2015 sopimuksista olisi alettava neuvotella pian. Komissio korostaa, ettei kantelijaa 3 estetty toimittamasta rahoituksen vahvistusta sen vahvistavassa tarjouksessa menettelyn viimeisessä vaiheessa, kunhan lopullista omaisuuden ostosopimusta ei olisi tehty. Edellä esitetyn perusteella komissio katsoo, että myyjien toiminta vastasi markkinatalouden ehdoin toimivan myyjän toimintaa. Näin ollen kantelijan 3 tarjous on arvioitu markkinaehtojen mukaisesti.

- (273) Komissio toteaa, että samaan aikaan myyjät kävivät neuvotteluita [tarjoajan 2] kanssa sekä ostosopimuksen viimeisen vaiheen neuvottelut [tarjoajan 2] ja Capricornin kanssa. [Tarjoajan 2] tarjous oli [32–39] miljoonaa euroa (ks. taulukko 10), ja Capricornin ja [...] neuvottelun tuloksena jälkimmäisen pankki antoi rahoitussitoumuksen, joka on päivätty 10 päivänä maaliskuuta 2014. Capricornin tarjouksen arvioinnin osalta komissio toteaa, että Capricorn toimitti rahoituskumppaniltaan [...] sitoumuksen [41–49] miljoonan euron lainasta. Tämä 10 päivänä maaliskuuta 2014 päivätty sitoumus toimitettiin myyjille 11 päivänä maaliskuuta 2014 eli sinä päivänä, jolloin oli määrä pitää velkojainkokous, jonka tarkoituksena oli päättää, mikä tarjous Nürburgringin omaisuuseristä hyväksytään. Capricornin tarjoama sitoumus oli suurempi kuin [tarjoajan 2] sitoumus, sillä jälkimmäisen määrä oli vain [32–39] miljoonaa euroa. Lisäksi komissio toteaa, että Capricornin kokonaistarjous oli 77 miljoonaa euroa, joten se oli suurempi kuin [tarjoajan 2] tarjous, joka puolestaan oli [47–52] miljoonaa euroa. [Tarjoajan 2] kokonaistarjouksesta [30–33] miljoonaa euroa oli määrä maksaa vuonna 2014, mutta tästä summasta [22–27] miljoonaa euroa oli tarkoitus pitää sulkuutililla maaliskuuhun 2015 saakka. Loppusumma [16,5–18] miljoonaa euroa oli tarkoitus maksaa vuosina 2016, 2017 ja 2018.

- (274) Myyjien ja Capricornin välisen myyntisopimuksen ehdosta, jonka mukaan Nürburgringin omaisuuserien myynti on lopullista vasta, kun saatavana on kannekelvoton komission päätös siitä, ettei tukea peritä takaisin omaisuuserien ostajalta, komissio katsoo, että kantelijan 3 korjaamien sopimusten, jotka maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjät ja Saksa olivat toimittaneet, oleellisissa osissa olevien määräysten mukaan ostajalla ja/tai myyjällä oli oikeus vetäytyä sopimuksesta, jos komissio ei olisi antanut myönteistä päätöstä 15 päivään heinäkuuta 2014 mennessä (14 päivänä tammikuuta 2014 päivätyn sopimusluonnoksen mukaan) tai 31 päivään joulukuuta 2014 mennessä (14 päivänä helmikuuta 2014 päivätyn korjatun sopimusluonnoksen mukaan). Peruutus-oikeuden käyttämiseen ei ollut aikarajaa.

- (275) Muiden kantelijan 3 esittämien väitteiden osalta komissio toteaa seuraavaa:

- a) Komissio katsoo, ettei kantelijaa 3 vaadittu jatkamaan olemassa olevia sopimuksia tai vastaamaan NBG:n velvoitteista (lukuun ottamatta sopimuksia, jotka siirtyvät lain mukaan automaattisesti, kuten tietyt työ- tai vuokrasopimukset). Myyjät olivat ilmoittaneet tästä kantelijalle 3 selvästi KPMG:n kirjeessä, joka oli päivätty 11 päivänä joulukuuta 2013. Lisäksi komissio katsoo, että kantelija 3 olisi voinut harkita itse, mitkä sopimukset se haluaa pitää omien Nürburgringin liiketoiminta- ja käyttömalliensä perusteella. Komissio ei ole myöskään löytänyt todisteita siitä, että liiketoimen mallia olisi muutettu tarjousmenettelyn aikana tai että

kantelijaa 3 lukuun ottamatta joku toinen tarjoaja olisi kannellut liiketoimen rakenteen väitetystä muutoksesta. KPMG ilmoitti kantelijalle 3 joulukuun 11 päivänä 2013 päivätyllä kirjeellä, etteivät muut tarjoajat olleet tehneet kanteluja.

- b) Tarjousmenettelyn kesto ei ollut liian pitkä.
- c) Myyjät ilmoittivat kantelijalle 3 joulukuun 17 päivänä 2013 päivätyllä kirjeellä vahvistavan tarjouksen toimittamisen määräajasta, joka oli 17 päivänä helmikuuta 2014. Lisäksi kantelijalle 3 ilmoitettiin, että myyjät voivat valita menettelyn seuraavaan vaiheeseen hyväksyttävät osapuolet pian pidennetyn määräajan umpeutumisen jälkeen. Hyväksytyt tarjoajat ei estetty muuttamasta vahvistavia tarjouksiaan tai toimittamasta vahvistusta rahoituksestaan määräajan jälkeenkään, kunhan lopullista ostosopimusta ei ollut tehty⁽¹⁶⁶⁾. Kyseistä määräaikaa (17 päivä helmikuuta 2014) siis pidennettiin juuri siksi, että kaikki tarjoajat voisivat muuttaa tarjouksiaan, toimittaa vahvistuksen rahoituksestaan tai toimittaa uusia tarjouksia. Koska kaikki hyväksytyt tarjoajat tiesivät tästä menettelyllisestä muutoksesta, avoimuuden ja yhdenvertaisen kohtelun periaatteita ei rikottu.
- d) Koska myyjät toimittivat kaikki saatavilla olevat tiedot kaikille tarjoajille samaan aikaan ja vähintään kolme viikkoa ennen velkojainkokouksen lopullista päätöstä, jolla omaisuus myytiin Capricornille, tarjoajilla oli riittävästi aikaa laatia ja viimeistellä tarjouksensa. Myös avoimuuden periaatetta on noudatettu. Lisäksi komissio katsoo, että myyjät tiedottivat kantelijalle 3 tarjousmenettelyn säännöistä riittävästi etukäteen 19 päivänä heinäkuuta 2013, 17 päivänä lokakuuta 2013 ja 17 päivänä joulukuuta 2013 päivätyissä kirjeissä. Tarjoajien yhdenvertaisen kohtelun periaatetta ei rikottu myöskään oleellisten tietojen käytettävyyden osalta, koska tarjoajille, jotka hyväksyttiin menettelyn seuraavaan vaiheeseen, toimitettiin sama määrä tietoa.
- e) Väitteestä, jonka mukaan Capricorn olisi neuvotellut oluenteomittajan tai "Rock am Ring" -tapahtuman järjestäjien kanssa ennen ostosopimuksen tekemistä, ei ole todisteita. Maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjien mukaan NBG kävi kaikki oleelliset neuvottelut.
- f) Ostosopimuksen vahvistaminen kahden parhaan tarjouksen tehneen tahon (Capricorn ja [tarjoaja 2]) kanssa ennen velkojainkokousta, joka pidettiin 11 päivä maaliskuuta 2014, ei ole osoitus avoimuuden ja yhdenvertaisen kohtelun periaatteiden rikkomisesta. Ei ole näyttöä siitä, että Capricornille olisi ilmoitettu tarjousmenettelyn tuloksesta ennen 11 päivänä maaliskuuta 2014 pidettyä velkojainkokousta.
- g) Kukaan tarjoajista ei ole toimittanut rahoitusvahvistusta koko ostohinnalle. Näin ollen myyjät eivät ole rikkoneet yhdenvertaisen kohtelun periaatetta, vaikka ne höllensivät varman rahoituksen vaatimusta tarjousmenettelyn aikana.
- h) Korjatun ostosopimuksen toimittaminen oli osa liikeneuvotteluita, eikä sillä ole merkitystä valtiontuen kannalta.
- i) Myyjät käsitelivät kantelijan 3 tarjoukseen liittyviä ympäristönäkökohtia vain siitä syystä, ettei kantelija 3 ollut toimittanut vahvistusta rahoituksesta tarjouksessaan. Nämä näkökohdat eivät olleet perusteina tarjousmenettelyn voittanutta tarjousta valittaessa. Näin ollen ne eivät vaikuttaneet tarjousmenettelyn lopputulokseen.
- j) Kantelijan 3 väitteestä, jonka mukaan Capricorn ja myyjät saivat tässä tarjousmenettelyssä valtiontukea koskevaa neuvontaa samalta asianajotoimistolta ([...]) ja etenkin yhdeltä toimiston asianajajalta, komissio toteaa, että Saksan viranomaisten mukaan asianajotoimisto ja sen asianajajat a) eivät antaneet neuvontaa tämän tarjousmenettelyn myyjille (mukaan luettuina maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjät ja velkojainkokous); b) eivät saaneet tutustua muiden kiinnostuneiden sijoittajien tarjouksiin sisältyviin tietoihin; c) saivat tutustua vain niihin tarjousmenettelyä koskeviin tietoihin, jotka olivat saatavilla datahuoneessa ja tiedotusvälineissä, ja d) eivät antaneet myyjille tai velkojainkokoukselle minkäänlaisia suosituksia. Kyseisen asianajotoimiston tietystä asianajajasta, johon kantelija 3 on viitannut kantelussaan, Saksa on todennut, että a) kyseinen asianajaja työskenteli osavaltion lukuun toukokuusta 2012 huhtikuuhun 2013 eli ennen kuin tarjousmenettely aloitettiin kesäkuussa 2013; b) asianajaja ei ollut missään tekemisissä osavaltion tai Saksan liittotasavallan kanssa tarjousmenettelyn aikana; c) asianajaja ei antanut osavaltiolle tai myyjille minkäänlaista tarjousmenettelyyn liittyvää neuvontaa ja d) sama asianajaja osallistui vain riippumattomana asiantuntijana osavaltion parlamentin 20 päivänä kesäkuuta 2013 järjestettyyn kuulemiseen, jossa käsiteltiin julkista pääsyä Nürburgringin kilpa-ajoradalle koskevaa lakia. Lisäksi Saksa on todennut, että tarjouskilpailun valtiontukeen liittyvät seikat, kuten se, että tarjousmenettelyn tuli olla avoin, ehdoton ja syrjimätön, jotta ostaja ei joutuisi

⁽¹⁶⁶⁾ Kyseinen osa 17 päivänä joulukuuta 2013 päivätyistä kirjeistä kuuluu seuraavasti: "Selvyyden vuoksi mainittakoon, että myös tämän määräajan jälkeen toimitetut tarjoukset otetaan periaatteessa huomioon, mikäli tarjouksen ehdot täyttävät käsittelyn jatkamista koskevat vaatimukset. Mahdollisista viipeen aiheuttamista haitoista ei makseta korvauksia, vaan sijoittajan on vastattava niistä täysimääräisesti itse. Myyjät voivat valita menettelyn seuraavaan vaiheeseen hyväksyttävät osapuolet pian päivitetyn määräajan umpeutumisen jälkeen."

vastuuseen Nürburgringin omaisuuserien myyjille myönnetystä sisämarkkinoille soveltumattoman valtiontuen mahdollisesta takaisinperinnästä, oli jo selvitetty kaikille tarjoajille seuraavasti: a) niille oli ilmoitettu komission päätöksistä aloittaa muodollinen tutkintamenettely (21 päivä maaliskuuta 2012) ja sen laajentamisesta (7 päivä elokuuta 2012); b) myyjät toimittivat kaikki oleelliset asiakirjat tarjouskilpailun datahuoneeseen, myös komission ja Saksan välisen viestinnän tästä asiasta, ja c) myös komission asiaankuuluvasta tapauskäytännöstä oli ilmoitettu.

- (276) Näin ollen komissio hylkää kantelijan 3 kantelun perusteettomana, koska kyseiset omaisuuserät on myyty suurimman tarjouksen tehneelle ja vahvistuksen rahoituksestaan toimittaneelle tarjoajalle avoimessa ja syrjimättömässä tarjousmenettelyssä ilman ehtoja.

6.2.3 Kantelijan 4 toimittama kantelu

- (277) Taulukossa 10 olevan vertailun mukaan Capricornin tarjous johtaa suurempiin myyntituloihin kuin [tarjoajan 2] tarjous.

- (278) Muiden kantelijan 4 esittämien väitteiden osalta komissio toteaa seuraavaa:

- a) Komissio ottaa huomioon maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjien lausunnon, jonka mukaan [tarjoajan 2] ja Capricornin toimittamien kahden tarjouksen rahoitus oli myyjien kannalta riittävän varma, vaikka kummankaan osalta se ei ollut varmin mahdollinen. Helmikuun 24 päivänä 2014 päivätyssä kirjeessään [tarjoaja 2] ilmoitti myyjille [tarjoajan 2] ryhmän rahoituksellisista valmiuksista eli siitä, että saatavilla on noin [930–1 030] miljoonaa euroa investoitavaksi. Lisäksi komissio toteaa, että 10 päivänä maaliskuuta 2014 päivätyllä rahoitussopimuksellaan [...] toteutti lainajärjestelyn, jolla Capricorn sai käyttöönsä enintään [41–49] miljoonan euron lainan.
- b) Jos kannekelvotonta komission päätöstä ei siis olisi saatavilla vuoden 2014 aikana, myyjät saisivat ennakkomaksuina [30–33] miljoonaa euroa [tarjoajalta 2] tai [58–63] miljoonaa euroa Capricornilta (sekä noin 6 miljoonaa euroa kassavirtaa NBG:ltä).
- c) Kun otetaan huomioon kaikki kantelijan 4 ja maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjien antamat huomautukset, ei ole selvää, että Capricornin tarjoukseen liittyisi suurempi riski kuin [tarjoajan 2] tarjoukseen.
- d) Johdanto-osan 48 kappaleessa esitettyjen valintakriteerien mukaan tarjoajien valmius sinänsä ei ollut valintakriteeri.
- e) Johdanto-osan 48 kappaleessa esitettyjen valintakriteerien mukaan myöskään myynnin jälkeen tehtävien investointien määrä ei ollut valintakriteeri.
- f) Myyjien ja [tarjoajan 2] välinen viestintä tarjousmenettelyn aikana oli asianmukaista. [Tarjoajaa 2] ei estetty korottamasta tai muuttamasta tarjoustaan siihen saakka, kunnes velkojainkokous pidettiin (11 päivänä maaliskuuta 2014).

- (279) Näin ollen komissio ei ole löytänyt todisteita siitä, että [tarjoajaa 2] olisi syrjitty tarjousmenettelyssä. Väite, jonka mukaan [tarjoajaa 2] olisi kohdeltu huonommin kuin muita tarjoajia, esimerkiksi Capricornia, on perusteeton. [Tarjoaja 2] toimitti vahvistavan tarjouksen ja neuvotteli sopimuksen ehdot, ja koska se oli toiseksi paras tarjoaja ja toimitti myös vahvistuksen rahoituksesta, [tarjoaja 2] sai allekirjoittaa sopimusluonnoksen lopullisen version. Kannekelvotonta komission päätöstä koskevasta ehdosta todettakoon, että lukuun ottamatta [7,1–7,6] miljoonan euron summaa [tarjoajan 2] tarjoamat rahat olisi täytynyt pitää sulkuutililla ja ne olisi siirretty myyjille vasta joko sitten, kun saatavilla olisi kannekelvoton komission päätös, tai jos ostaja ei vetäytyisi sopimuksesta siinäkään tapauksessa, ettei täytäntöönpanokelpoista komission päätöstä olisi saatavilla 31 päivään maaliskuuta 2015 mennessä (mahdollisuutta pidentää vetäytymisoikeuden voimassaoloa ei ollut suljettu pois).

- (280) Näin ollen komissio hylkää kantelijan 4 kantelun perusteettomana, koska kyseiset omaisuuserät on myyty suurimman tarjouksen tehneelle ja vahvistuksen rahoituksestaan toimittaneelle tarjoajalle avoimessa ja syrjimättömässä tarjousmenettelyssä ilman ehtoja.

6.2.4 Päätelmät

- (281) Edellä esitetyn ja saatavilla olevien tietojen perusteella komissio ei ole löytänyt todisteita siitä, että NG:n, MSR:n ja CMHN:n omaisuuserien myynnissä olisi rikottu avoimen, syrjimättömän ja ilman ehtoja käytävän tarjousmenettelyn periaatteita tai että olisi toimitettu Capricornin tarjousta korkeampi tarjous ja vahvistus rahoituksesta.

7. PÄÄTELMÄT

- (282) Komissio katsoo, että osa toimenpiteestä 2 (FSZ:lle myönnettyt lainat) sekä toimenpiteet 8, 11 ja 15 eivät ole 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea.
- (283) Lisäksi komissio katsoo, että Saksa on toteuttanut toimenpiteen 1, osan toimenpiteestä 2 (NG:n EWN:lle, MAN:lle, TTI:lle, Camp4Funille, BWN1:lle, BWNB:lle ja BWN2:lle myöntämät lainat) sekä toimenpiteet 3–7, 9 ja 10, 12–14 ja 16–19 sääntöjenvastaisesti ja rikkonut siten Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 108 artiklan 3 kohtaa.
- (284) Komissio on päättänyt, että toimenpide 1, osa toimenpiteestä 2 (NG:n myöntämät lainat EWN:lle, MAN:lle, TTI:lle, Camp4Funille, BWN1:lle, BWNB:lle ja BWN2:lle) sekä yrityksille Nürburgring GmbH, Motorsport Resort Nürburgring GmbH, Congress- und Motorsport Hotel Nürburgring GmbH, Cash Settlement and Ticketing GmbH, Nürburgring Automotive GmbH, Erlebnispark Nürburgring GmbH & Co. KG, Motorsport Akademie Nürburgring GmbH & Co. KG, Test & Training International GmbH, Bike World Nürburgring GmbH, BikeWorld Nürburgring Besitz GmbH, BikeWorld Nürburgring GmbH, Camp 4 Fun GmbH & Co. KG, IPC Gesellschaft für internationale Projektcoordination mbH ja MI-Beteiligungs- und Verwaltungs GmbH myönnetty toimenpiteet ovat 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea ja sisämarkkinoille soveltumattomia, koska pelastamis- ja rakenneuudistus-suuntaviivojen asiaankuuluvat edellytykset eivät täyty eikä muuta soveltuvuusperustetta ollut määritetty.
- (285) Lisäksi komissio on päättänyt, että
- Nürburgring GmbH:n, Motorsport Resort Nürburgring GmbH:n ja Congress- und Motorsport Hotel Nürburgring GmbH:n omaisuuserien myynti ei ole valtiontukea
 - Nürburgring GmbH:n, Motorsport Resort Nürburgring GmbH:n ja Congress- und Motorsport Hotel Nürburgring GmbH:n omaisuuserien myynti ei johda taloudellisen toiminnan jatkuvuuteen Nürburgring GmbH:n, Motorsport Resort Nürburgring GmbH:n ja Congress- und Motorsport Hotel Nürburgring GmbH:n sekä capricorn NÜRBURGRING Besitzgesellschaft GmbH:n, omaisuuserien uuden omistajan tai sen tytäryhtiöiden, välillä. Näin ollen sisämarkkinoille soveltumattoman valtiontuen mahdollinen takaisinperintä ei koske capricorn NÜRBURGRING Besitzgesellschaft GmbH:ta eli tarjousmenettelyssä myytyjen omaisuuserien ostajaa eikä sen tytäryhtiöitä,

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Seuraavat Saksan toteuttamat toimenpiteet eivät ole Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua tukea:

Osa toimenpiteestä 2

- kokonaismäärältään 646 738,12 euron suuruiset lainat, jotka Nürburgring GmbH myönsi Fahrsicherheitszentrum am Nürburgring GmbH & Co. KG:lle huhtikuun 12 päivän 2002 ja maaliskuun 2008 välisenä aikana

Toimenpide 8

- Investitions- und Strukturbank Rheinland-Pfalz GmbH:n Nürburgring GmbH:lle 28 päivänä heinäkuuta 2010 myöntämät 96 574 200 euron ja 113 590 800 euron suuriset lainat, Motorsport Resort Nürburgring GmbH:lle myöntämä 92 000 000 euron laina ja Congress- und Motorsport Hotel Nürburgring GmbH:lle myöntämä 23 100 000 euron laina

Toimenpide 11

- Rheinland-Pfälzische Gesellschaft für Immobilien und Projektmanagement GmbH:n myöntämät, kokonaismäärältään 85 484 000 euron suuriset lainat Motorsport Resort Nürburgring GmbH:lle ajalla 27 päivä toukokuuta 2008–7 päivä heinäkuuta 2009

Toimenpide 15

- 49,5 prosentin osuuden siirto Motorsport Resort Nürburgring GmbH:n osakkeista Mediinvest GmbH:lta Nürburgring GmbH:lle 1 euron hintaan 25 päivänä maaliskuuta 2010
- 33,8 prosentin osuuden siirto Motorsport Resort Nürburgring GmbH:n osakkeista Geisler & Trimmel General Contractor GmbH:lta Nürburgring GmbH:lle 1 euron hintaan 25 päivänä maaliskuuta 2010
- 6,7 prosentin osuuden siirto Motorsport Resort Nürburgring GmbH:n osakkeista Weber Projektierungs- und Realisierungs GmbH:lta Rheinland-Pfälzische Gesellschaft für Immobilien und Projektmanagement GmbH:lle 1 euron hintaan 25 päivänä maaliskuuta 2010
- Nürburgring GmbH:n, Motorsport Resort Nürburgring GmbH:n ja Congress- und Motorsport Hotel Nürburgring GmbH:n omaisuuserien myynti.

2 artikla

Seuraavat valtiontuet, jotka Saksa on myöntänyt sääntöjenvastaisesti jäljempänä lueteltujen toimenpiteiden kautta Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 108 artiklan 3 kohdan vastaisesti, eivät sovellu sisämarkkinoille:

Toimenpide 1

- Rheinland-Pfalzin osavaltion Nürburgring GmbH:lle pääomavarantoon siirtoina 1 päivänä toukokuuta 2002 myöntämä 2 179 000 euron pääoma ja 21 päivänä joulukuuta 2004 myöntämä 22 839 241 euron pääoma
- Rheinland-Pfalzin osavaltion Nürburgring GmbH:lle oman pääoman korotuksina 31 päivänä elokuuta 2004 myöntämä 4 398 300 euron pääoma ja 4 päivänä syyskuuta 2007 myöntämä 9 000 000 euron pääoma sekä Ahrweilerin piirikunnan 31 päivänä elokuuta 2004 myöntämä 488 700 euron pääoma sekä 4 päivänä syyskuuta 2007 myöntämä 1 000 000 euron pääoma

Osa toimenpiteestä 2

- Nürburgring GmbH:n Erlebnispark Nürburgring GmbH & Co. KG:lle ajalla 1 päivä tammikuuta 2006–29 päivä huhtikuuta 2009 myöntämät lainat, joiden kokonaismäärä oli 6 195 170,02 euroa
- Nürburgring GmbH:n Motorsport Akademie Nürburgring GmbH & Co. KG:lle 10 päivänä joulukuuta 2002 myöntämät 100 000 euron lainat
- Nürburgring GmbH:n Test & Training International GmbH:lle 15 päivänä elokuuta 2002 myöntämät 25 000 euron lainat
- Nürburgring GmbH:n Camp4Fun GmbH & Co. KG:lle ajalla 26 päivä toukokuuta 2009–18 päivä joulukuuta 2009 myöntämät lainat, joiden kokonaismäärä oli 450 000 euroa
- Nürburgring GmbH:n BikeWorld Nürburgring Besitz GmbH:lle ajalla 17 päivä lokakuuta 2003–27 päivä lokakuuta 2004 myöntämät lainat, joiden kokonaismäärä oli 500 000 euroa

- Nürburgring GmbH:n Bike World Nürburgring GmbH:lle ajalla 4 päivä helmikuuta 2004–22 päivä heinäkuuta 2005 myöntämät lainat, joiden kokonaismäärä oli 1 660 000 euroa
- Nürburgring GmbH:n Bike World Nürburgring GmbH:lle ajalla 20 päivä syyskuuta 2005–4 päivä huhtikuuta 2007 myöntämät lainat, joiden kokonaismäärä oli 1 600 000 euroa

Toimenpide 3

- Rheinland-Pfalzin osavaltion Nürburgring GmbH:lle ajalla 30 päivä kesäkuuta 2003–11 päivä toukokuuta 2010 myöntämät lainat, joiden kokonaismäärä oli 399 805 370 euroa

Toimenpide 4

- Nürburgring GmbH:n Motorsport Resort Nürburgring GmbH:lle 27 päivänä joulukuuta 2007 myöntämä 300 000 euron laina

Osa toimenpiteestä 5

- Nürburgring GmbH:n Cash Settlement and Ticketing GmbH:lle ajalla 27 päivä elokuuta 2008–18 päivä huhtikuuta 2011 myöntämät lainat, joiden kokonaismäärä oli 11 032 060 euroa
- NG:n CST:lle 23 päivänä joulukuuta 2009 lähettämä hallinnollinen kirje, jossa NG sitoutuu 31 päivään joulukuuta 2011 saakka toteuttamaan toimenpiteitä, jotka ovat tarpeen CST:n maksukyvyttömyyden estämiseksi
- joulukuun 13 päivänä 2010 päivätty NG:n ilmoitus, jolla se asettaa 10,4 miljoonan euron saatavansa CST:ltä etuoikeusasemaltaan huonommaksi

Toimenpide 6

- yhteensä 640 000 euron palvelumaksut, jotka Nürburgring GmbH maksoi IPC Gesellschaft für internationale Projektcoordination mbH:lle yksityisten sijoittajien etsimiseen liittyvistä palveluista
- Nürburgring GmbH:n Motorsport Resort Nürburgring GmbH:lle 15 päivänä lokakuuta 2008 myöntämä 2 941 000 euron laina

Toimenpide 7

- Nürburgring GmbH:n maksama 1 476 830,88 euron korvaus MI-Beteiligungs- und Verwaltungs GmbH:lle tämän siirrettyä Cash Settlement and Ticketing GmbH:n ottamaa lainaa koskevat saatavansa 17 päivänä huhtikuuta 2009 Nürburgring GmbH:lle

Toimenpide 9

- Rheinland-Pfalzin osavaltion 28 päivänä heinäkuuta 2010 antama takaus Nürburgring GmbH:lle (96 574 200 ja 113 590 800 euroa), Motorsport Resort Nürburgring GmbH:lle (92 000 000 euroa) ja Congress- und Motorsport Hotel Nürburgring GmbH:lle (23 100 000 euroa) niille toimenpiteen 8 myötä myönnettyihin lainoihin liittyviin velkoihin

Toimenpide 10

- Nürburgring GmbH:n alle markkinatason laskema vuokra, josta Nürburgring Automotive GmbH sai 9 miljoonaa euroa etua ajalla toukokuun 1 päivä 2010 – lokakuun 31 päivä 2012

Toimenpide 12

- Rheinland-Pfalzin osavaltion Investitions- und Strukturbank Rheinland-Pfalz GmbH:lle antama takaus, jonka ansiosta Motorsport Resort Nürburgring GmbH sai 85 484 000 euroa lainaa

Toimenpide 13

- Rheinland-Pfalzin osavaltion Nürburgring GmbH:lle rahapeliverotuloista myöntämät avustukset (1,6 miljoonaa euroa 29 päivänä joulukuuta 2009, 3,2 miljoonaa euroa 29 päivänä lokakuuta 2010 ja 3,2 miljoonaa euroa 29 päivänä maaliskuuta 2011)

Toimenpide 14

- Rheinland-Pfalzin osavaltion myöntämät lainat Nürburgring GmbH:lle (20 miljoonaa euroa 21 päivänä elokuuta 2007, 10 miljoonaa euroa 22 päivänä joulukuuta 2009, 4,65 miljoonaa euroa 28 päivänä joulukuuta 2010, 3,2 miljoonaa euroa 26 päivänä huhtikuuta 2011 ja 4,95 miljoonaa euroa 9 päivänä joulukuuta 2011)
- Rheinland-Pfalzin osavaltion ilmoitus, jolla se asettaa 29 päivänä elokuuta 2007 myönnettyyn lainaan liittyvät 20 miljoonan euron saatavansa Nürburgring GmbH:lta etuoikeusasemaltaan huonommiksi

Toimenpide 16

- Rheinland-Pfalzin osavaltion Nürburgring GmbH:lle 11 päivänä tammikuuta 2011 myöntämä 40 405 000 euron laina
- Rheinland-Pfalzin osavaltion Nürburgring GmbH:lle heinäkuussa 2011 myöntämä 13,5 miljoonan euron avustus

Toimenpide 17

- Nürburgring GmbH:n Nürburgring Automotive GmbH:lle maksama korvaus formula 1 -käyttöoikeussopimuksesta ajalla 13 päivä joulukuuta 2010–27 päivä marraskuuta 2012

Toimenpide 18

- Investitions- und Strukturbank Rheinland-Pfalz GmbH:n Nürburgring GmbH:lle 15 päivänä toukokuuta 2012 myöntämä korkomaksujen uudelleenjärjestely (1,473 miljoonaa euroa)
- Investitions- und Strukturbank Rheinland-Pfalz GmbH:n Motorsport Resort Nürburgring GmbH:lle 15 päivänä toukokuuta 2012 myöntämä korkomaksujen uudelleenjärjestely (1,205 miljoonaa euroa)
- Investitions- und Strukturbank Rheinland-Pfalz GmbH:n Congress- und Motorsport Hotel Nürburgring GmbH:lle 15 päivänä toukokuuta 2012 myöntämä korkomaksujen uudelleenjärjestely (303 000 euroa)

Toimenpide 19

- Rheinland-Pfalzin osavaltion 15 päivänä toukokuuta 2012 antama ilmoitus siitä, että se asettaa toimenpiteeseen 8 liittyvät saatavansa Nürburgring GmbH:lta, Motorsport Resort Nürburgring GmbH:lta ja Congress- und Motorsport Hotel Nürburgring GmbH:lta etuoikeusasemaltaan huonommiksi etuoikeusaseman huonontamisesta ilmoittamisen hetkellä jäljellä olevien saatavien määrän edestä, kuitenkin enintään 254 miljoonaa euroa
- Rheinland-Pfalzin osavaltion 15 päivänä toukokuuta 2012 antama takaus Nürburgring GmbH:n, Motorsport Resort Nürburgring GmbH:n ja Congress- und Motorsport Hotel Nürburgring GmbH:n toimenpiteessä 8 myönnettyihin 254 miljoonan euron lainoihin.

3 artikla

1. Saksan on perittävä 2 artiklassa tarkoitettujen toimenpiteiden yhteydessä myönnetty sisämarkkinoille soveltumaton tuki takaisin tuensaajilta, myös Nürburgring Betriebsgesellschaft mbH:lta (Nürburgring GmbH:n taloudellisen toiminnan jatkaja), Motorsport Resort Nürburgring GmbH:lta ja Congress- und Motorsport Hotel Nürburgring GmbH:lta.
2. Sisämarkkinoille soveltumattoman valtiontuen takaisinperintä ei koske capricorn NÜRBURGRING Besitzgesellschaft GmbH:ta eli tarjousmenettelyssä myytyjen omaisuuserien ostajaa eikä sen tytäryhtiöitä.
3. Takaisinperittävästä tuesta on maksettava korkoa siitä päivästä alkaen, jona tuki on saatettu tuensaajien käyttöön, sen tosiasialliseen takaisinperintään asti. Saksan on ilmoitettava valtion myöntämästä tuesta tarkat päivämäärät, jotka eivät käy ilmi tästä päätöksestä.

4. Korolle on laskettava korkoa komission asetuksen (EY) N:o 794/2004 ⁽¹⁶⁷⁾ V luvun sekä asetuksen (EY) N:o 794/2004 muuttamisesta annetun komission asetuksen (EY) N:o 271/2008 ⁽¹⁶⁸⁾ mukaisesti.

5. Saksan on peruttava kaikki 2 artiklassa tarkoitetun tuen maksamatta olevat maksut tämän päätöksen antamispäivästä alkaen.

4 artikla

1. Edellä 2 artiklassa tarkoitettu tuki on perittävä takaisin välittömästi ja tosiasiallisesti.
2. Saksan on huolehdittava siitä, että tämä päätös pannaan täytäntöön neljän kuukauden kuluessa sen tiedoksi antamisesta.

5 artikla

1. Saksan on toimitettava komissiolle kahden kuukauden kuluessa tämän päätöksen tiedoksi antamisesta seuraavat tiedot:

- a) määrä (pääoma ja korko), joka on perittävä takaisin kultakin tuensaajalta
- b) yksityiskohtainen kuvaus toimenpiteistä, jotka on jo toteutettu ja joita suunnitellaan tämän päätöksen täytäntöönpanemiseksi
- c) asiakirjat, joista käy ilmi, että tuensaajat on määrätty maksamaan tuki takaisin.

2. Saksan on ilmoitettava komissiolle tämän päätöksen täytäntöönpanemiseksi toteutettavien kansallisten toimenpiteiden edistymisestä siihen saakka, kunnes 2 artiklassa tarkoitettun tuen takaisinperintä on saatettu loppuun. Sen on komission pyynnöstä toimitettava välittömästi tiedot toimenpiteistä, jotka on jo toteutettu ja joita suunnitellaan tämän päätöksen noudattamiseksi. Sen on myös annettava tarkat tiedot tuensaajalta jo perityistä tukimääristä ja koroista.

6 artikla

Tämä päätös on osoitettu Saksan liittotasavallalle.

Tehty Brysselissä 1 päivänä lokakuuta 2014.

Komission puolesta
Joaquín ALMUNIA
Varapuheenjohtaja

⁽¹⁶⁷⁾ Komission asetus (EY) N:o 794/2004, annettu 21 päivänä huhtikuuta 2004, Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 93 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/1999 täytäntöönpanosta (EUVL L 140, 30.4.2004, s. 1).

⁽¹⁶⁸⁾ Komission asetus (EY) N:o 271/2008, annettu 30 päivänä tammikuuta 2008, Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 93 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/1999 täytäntöönpanosta annetun asetuksen (EY) N:o 794/2004 muuttamisesta (EUVL L 82, 25.3.2008, s. 1).